

Errobi: Euskal rockaren gurasoen itzulera

ARGIA

E u s k a l H e r r i e s t e k a r i a

Ibilaldia 2003

DZANGA LEKEITIORA!

dzanga geurera

UDALBILTZAREN

AURKAKO OPERAZIOA:

**Maribi Ugartebururi
elkarrizketa**

ROSA MIREN PAGOLA:

**“Ez dute esaten, baina
gaztelera euskaldunen
ahotik sortu zen”**

Euskaldunagoa?
Oso zaila dago.

Independenteagoa?
Ez da erraza.

Pluralagoa?
Zein bezain plurala?

Hobea?
Hoberena zen.

baina
hobetuko
dugu
zure laguntzarekin

berria berri

Akzioei buruzko informazioa:

www.ektsa.net

Tf: 635 733 385 · 635 733 386

ARCAZKI PRESS

■ Likidatzen ari dira sektore industrial estrategikoak 12

ALBERTO ELOSEGI

■ Zakurrari hezurra eta emakumeari gezurra 16

INIGO AZKONA

■ "Zurgai": Kaletik abiatu zen poesia aldizkaria 42

INIGO TXINTXURRETA

■ Ihesi: Arratzu Ubarrundia 51

ORRIZ ORRI

Gora Pro Nobis. Asisko Urmeneta	4
Oihartzunak	5

POLITIKA

Termometroa	6
Elkarrizketa: Maribi Ugarteburu.	
Mikel Asurmendi	9

EKONOMIA

Likidatzen ari dira sektore industrial estrategikoak.	
Daniel Udalaiz	12

EUSKARA

Zakurrari hezurra eta emakumeari gezurra.	
Nagore Irazustabarrena	16

GIZARTEA

Ibilaldia 2003: Dzanga Lekeitiora!	
Maria Gonzalez	18
Elkarrizketa: Rosa Miren Pagola.	
Estitxu Eizagirre / Ixiar Eizagirre	30

KULTURA

Euskal Kulturaren Ezpalak	36
Kaletik abiatu zen poesia aldizkaria	
Iñaki Guridi	39
Errobi: Euskal rockaren gurasoen itzulera.	
Jon Gurrutxaga	42

ASTIA HARTUTA

Argitalpenak	46
Agenda	49
Bizia	50
Ihesi	51
Denbora-pasak	55

IRITZIAK

Politika: Joseba Agirretxea	8
Kultura: Haritz Zubillaga	38
Azkena: Tere Irastortza	58

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

Gipuzkoako Foru Aldundia

Kultura, Euskara, Gazteria eta
Kirol Departamentua

Argitarapen honen edizioak laguntzaile.

kutxa

gizarte ekintza

HEGO EUSKAL HERRIA 2003

ETAK BERE
HELBURUEN
ZERREDA
EMENDATU
EGIN ZUEN

ESTATUAK BERE
HELBURUEN
ZERREDA
EMENDATU
EGIN ZUEN

INARIOAK

PP

IKASTOLAK

AEK

EGIN

KAZETARIAK

PSOE

JAURLARITZA

AUB

HAIR

EPAILEAK

EUSKALTZAINDIA

EGUNKARIA

BATASUN

SEG

UDALBILTZA

CDN

IU

EAJ

ARALAR

EA

BATZARRE

GUDAL HAUTESKUNDEAK

Jabetza: KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Lehendakaria: Joxe Mari Irazusta.
Zuzendaria: Xabier Letona.
Zuzendaritzaren Albokoa: Pello Zubiria.
Idazkaritza Teknikoa: Ixabel Bereziartua.
Produktzioa: Berdaitz Goia.
Erredakzioa: Mikel Asurmendi, Katixa Garate, Nagore Irazustabarrena, Onintza Irureta, Izaskun Jauregi.
Sustapena: Kike Amonariz.
Argitalpenak: Bego Zuza.
Harpidetzak: Edurne Urruzmendi.
Bezeroen harrera: Olatz Korta.
Publizitatea: Iñigo Txintxurreta, Aloña Soraluze.
Administrazioa: Marijo Aiertza, Mari Karmen Loiarte.
Argazkiak: Alberto Eloseggi.

HELBIDEAK
GIPUZKOA: Industrialdea, 15. 20160 Lasarte-Oria. Tel.: 943 37 15 45. Faxak: 943 37 34 03 (erredakzioa)/943 36 10 48 (komertziala).
IPARRALDEA: Xalbardin baita. 64122 Uruña. Tel.: 559 47 60 00. Faxa: 559 47 60 01.
NAFARROA: Gazteluko Plaza 44, 3.eskuina. 31001 Iruñea. Tel.: 948 22 22 85.
POSTA ELEKTRONIKOA:
Erredakzioa: kazeta@argia.com
Komertziala: komertzial@argia.com
INTERNETEN:
www.argia.com
LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.
ISSN: 0213-909X.
BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA: Antza, S.A.L.
INFORMATIKA: A.S.P. Koop. Elk.

Urtebeteko harpidetza:

Hego Euskal Herria	110 euro
Ipar Euskal Herria	133 euro
Espainia	110 euro
Beste atzerriak	140 euro
Airez	219 euro

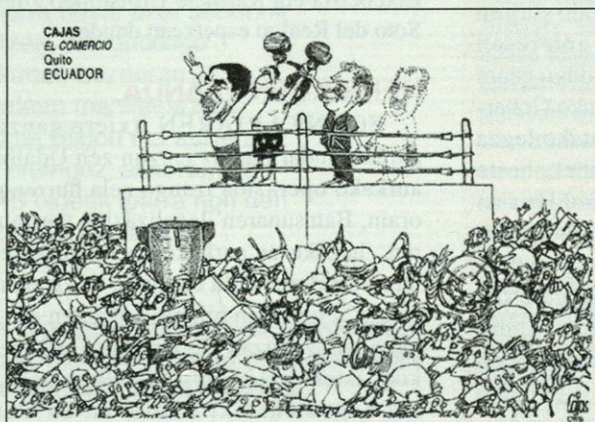
KOMUNIKAZIO BIZIAGOA, S.A.L.
Ametzagaina Taldeko partaidea da

■ Gary Varvel, AEBetako "The Indianapolis Star News" egunkarian

- Nik, senar eta emazte izendatzen zaituztet. Eskua eman diezaiokezu emazteari.

■ Pancho Cajas, Ekuadorreko "El Comercio" egunkarian

Hiruko Txikian

NO A LA GUERRA

Bularra eszenatoki, paparra argiztagarri paseatu dira artista argiak beren festetatik karriketara harro. Ez dute falta izan hain jende barnizdu-naren ondoan ibiltzeko gogoia zuenik, beren bularrak eta paparrak haienekin parekatzean gozamen zerutiarrean berdindu direnak. Gaztetan egin ez izana-ren nostalgia jolas, benetan ari izan bali-ra bezala ikusi dituzte beren buruak telebistan. Urruneko pertsonaia interpretatzen. Osoak, pieza batekoak sentitu omen dira. Bitartean, gerra bulegoan PPren gobernua jokoz kanpo bere bezeria galtzeaz kexu, estrategia birbideratu eta tinkatzeari ekin dio zuen plana izo-

rratu ez dakion. Urgentziazko turuteria martxan kurrukuka, beti ere Euskal Herriaren gaitibusunean du Espainiako bezeriaren berreskuratze esperantza. Eta ikusi ditu bere erabaki estrategikoaren arrakastaren lehen emaitzak. Euskal musikariak hobendun, oinarritzko solidartateari txistua joaz erakutsi dute artistek bere musika soilki entzuteko gauza den belarria. Zanpatuak terrorista, "Egunkaria"ri egin diote ziztu gerraren alde PPren defentsa lubakia eraikiz. Ez naute harritu. Baloia atzean kokatzea dut maite, jokoz kanpo harrapa ez naza-ten, eror ez nadin ●

◆ JOXE MARI OSTOLAZA

T E R M O

TXANPONA

EUSKAL SISTEMA
FINANTZAIOA

Maiatzaren 7an, Eusko Legebiltzarrean, EAEko aurrezki kutxen legearen aldaketa legea berretsiko da. Aldaketa hau euskal gizartean ez da eztabaidatua izan eta urgentziaz bideratu da. Hala, ez da eztabaidatzen euskal herritarrok zein aurrezki kutxa mota nahi dugun eta Madrilén interesen mende jartzen dugu geure burua. Espainiako Gobernuak inposatutako legea da. Egoera honek, beste behin ere, Euskal Herrian subirano izan gabe jarraitzen dugula gogoratzen digu. Ezin dugu gure sistema finantzarioa sendotu, berau galarazten digun marko juridiko-politiko batek baldintzatzen baizaitu eta bere legeak ezartzen baitizkigu. Aurrezki kutxen legearen kasuan bezala. EAEn batetik, eta Nafarroan bestetik, estatu lege hori Madriléko legegileek ezarritako interesak mantenduta, egokitu beharko da. Iparraldeak, legegileentzat, fikzio bat izaten jarraitzen du. Hegoaldeko talde abertzaleek ez al dute ezer esateko edo egiteko halako inposizioaren aurrean? BBK, Kutxa eta Vital kutxek maiatzaren 24an egingo dituzten batzar orokorretan izango dute euren jarrera agertzeko aukera.

◆ DANIEL UDALAITZ

UDALBILTZAREN BI ADARREN
BILERA ERAGIN DU GARZONEK

UDALBILTZA kudeatzen duten bi adarren lehen bilera deialdia eragin du Baltasar Garzonek Udalbiltzaren aurka burututako operazioak. Su-etenaren ondoren talde bakoitzak bere estrategian diharduen arren, Garzonen salaketak -Udalbiltza ETak sortu zuela- Udalbiltzako adar bien aurka jotzen du, bistan denez erreprezio operazioak oraingoan ezker abertzaleko hautetsiei eragin badie ere. Halako operazioetan ohikoa ez den bezala, egun bat inkomunikatuta egon eta Garzonen aurrean deklaratu ondoren, Miriam Campos, Txema Jurado, Leire Idoiaga, Eider Casanova, Larraitz Sanzberro, Lander Etxeberria eta Karmele Urbistondo zinegotziak Soto del Realgo espetxean daude.

HERRIKOEN TXANDA

EGUNKARIAREN itxiera gauzatu zen garaian indar handiz entzun zen Udalbiltzaren aurkako operazioa izango zela hurrengoa. Eta orain, Batasunaren ilegalizazioa gauzatu ondoren, 'herriko' en aurkako operazioa batetik bestera etor daitekeela entzuten da. Iragarri zuen "Gara" k joan den hilaren bukaeran eta Batasunako buruzagitza ere Baltasar Garzonek herrikoak ixteko autoa prest dagoela uste da. Zalanta nagusienetakoa zera da, ea Garzonen zerrendan diren 60 inguru herriko itxi egingo diren ala administrazio judiziala jarriko zaien.

ZILEGITASUN ARAZOAK
HAUTESKUNDE BIHARAMONEAN

ASTE honetan ezagutuko da jada AuBri hauteskundeetan ofizialki parte hartzen utziko zaion ala ez, nahiz eta hauteskunde lurralde desberdinek onartutako zerrendak atzera botako direla espero den. AuBk, hala ere, parte hartuko du bere bozka zerrendekin, lege baliogabeko boto asko eta asko sortuz. Egoera honen ondorioz, erakunde askoren legimitate arazoak egon

daitezke, batez ere baliogabeko botoek emandako botoen ehuneko garrantzitsua osatzen badute. Zeresanik ez, gainerako oreka instituzionala ere alda dezake, toki askotan alderdi estatalisten alde. Trumoi hotsa bide dator 25eko hauteskunde biamoneroako.

EUSKAL PRESOEN EGOERA
LARRIA VALDEMORON

JESUS Mari Etxeberriak eta Iñaki Bilbao euskal presoek gose grebarekin jarraitzen dute, egarri greba utzi eta ospitaletik pasa ondoren. Etxeberria zortzi eguneko egarri grebara iritsi zen. Hamazortzi presok gose grebarekin jarraitzen dute eta beste hiruk erabateko itxialdian. Presoek Valdemoroko espetxeko zuzendaritzak beren oinarritzko eskubideak errespetatzen

B A H E A

• Jose Maria Aznarrek Bilboko mitin batean: "Gu ez gaude gerran inorekin, eta ez gaude-nez, ez gaude ezta ere Aste Santuko ekitaldi batean guri gerra deialdia zuzendu digutenen aurkako gerran (...) Alderdi Jeltzaleak arazo bat du Lizarrarekin eta Santoñako sindromearekin, hau da defenditzen omen duen guztiari traizio egiten diola".

• Erlantz Urtasun eta Gaizka Aranguren Nabarralde elkarteak 'Egunero'n: "Euskadi Kontzeptuaren ordezkotzat jo dute hainbatek Euskal Herria. Alta, azken hitz honek seku-

E T R O A

BILTZA

eskaten dute, horien artean preso batzuen isolamendu egoeraren bukaera.

EUSKAL PRESOEI EHU-KO TITULAZIOAK UKATUKO ZAIZKIE

AURRERANTZEAN, Euskal Herriko Unibertsitateak ezingo du titulurik banatu euskal presoen artean eta ikasketa unibertsitarioak egin nahi dituztenek UNEDetik (Urrutiko Hezkuntzarako Unibertsitate Espainiarrak) edo Bartzelonako Unibertsitate Zentraletik egin beharko dituzte. Espainiako Gobernuak espetxe legedia aldatu behar izan du honetarako, bere ustez unibertsitateko irakasleek -edo beldurragatik edo ezker abertzalekoak izateagatik- era pribilegiatuan jokatu dute euskal presoekin. Espetxe erakundeek emandako datuen arabera, delitu sozia-

ERANTZUN ETA IPAR BILA

Erasoak bata bestearen atzetik datoz Madrildik eta ezker abertzaleko Udalbiltza kolpatu ondoren -Udalbiltza osoa instituzio gisa kolpatuz eta baldintzatuz- Madrilén jarrerak gero eta kezka handiagoak sortzen ditu gero eta gune zabalagoetan. PPren estrategia suntsitzaile honi aurre egiteko, halaber, zerbait egin behar den sentsazioa haziz doa han-hemenka. Unean uneko erantzunetatik haratago, aldiz, ez da samurra beste ezer sendorik egituratzea, are gutxiago hauteskunde bezperan. Larunbatean manifestazioa egongo da Bilbon eta aurrera begira, oraingo, askorentzat ELA-LAB bideak iparra non den adierazten jarraitzen du.

lengatik espetxeratutakoen %40 matrikulatzen da unibertsitatean eta euskal preso politikoen artean kopuru hori %94ra heltzen da.

IRUÑEKO UDAL IKASTOLAK GOBERNU FORALAREN ESKU

AMAIUR, Hegoalde eta Axular udal ikastolak Nafarroako Gobernuaren esku utzi ditu Iruñeko Udalak, Batasunako zinegotzien aurka jarrerarekin. Sortzenek eta ikastoletako irakasle eta guraso taldeek sare batetik bestera iragateko erabilitako moldeak salatu dituzte, nagusiki beraien partehartzea ukatu zaielako. Horrez gain, eta kontuan harturik UPNk euskararen aurka erakutsi duen politika gogorra, guraso eta irakasle artean kezka handia dago etorkizunaz eta irakaskuntzaren moldeaz.

■ J. M. Bandres.

IZPIAK

Juan Mari Bandres eta Amnesty Internationalek jaso dituzte Eusko Jaurlaritzako Justizia Sailak banatzen dituen Manuel Irujo justizia sariak. Joseba Azkarraga sailburua da sariok erabakitzen dituen epaimahaiaren buru eta Carlos Garaikoe-txea eta Jose Antonio Ardan-za ere epaimahaiko kide dira.

Mertxe Agundez Ararte-koak EAEko ikuskizunen araudia alda dezala eskatu dio Herrizaingo Sailari modu honetan emakumez-koak parte hartu ahal izan dezan Irun eta Hondarribiko alardeetan. Jose Antonio Santano Irungo alkate sozia-listaren esanetan, ordea, Udala ez dago behartuta inongo ikuskizun antolatzerara eta, beraz, alardea ere ez. Santanoren ustez, batzuek zein besteek antola ditzakete beren alardeak, baina udal finantzaziorik gabe.

Soziedad Alkoholika Gasteizko musika taldeari Espainian zehar eman behar zituen lau kontzertu bertan behera geratu zaizkio berriki bere aurka AVTk (Terrorismoaren Biktimen Elkarteak) bultzatu duen kanpaina dela eta. AVTren ustez, Soziedad Alkoholikak ETaren ideologia sostengatzen du. Musika taldekoek gogor ukatu dute halakorik.

la ukan ez duen esanahi politikoa erantsi nahi izan zaio. Izan ere, Euskal Herria hitzak euskararen herria adierazten du, eta ez inolako asmo politiko edo lurralde politiko. Horrelaxe ulertu zuten Joanes Leizarragak eta Axularrek lehen aldikotz idatzi zutenean”.

- Maite Pagazaurtundua, Joseba Pagazaurtundua ETak hildako Andoaingo udaltzainburen arreba: “Ibarretxe itsu, gor eta mutu dago biktimek bizi duten egoeraren aurrean”.
- EAKo buruzagi Rafa Larreina Udalbiltzaren aurkako operazioaz: “Beste ikuspegi batean bada ere, bere garaian GAL izan zena bezain gogorrak dira era honetako jarduerak”.

Nire eritziz...

Noizean behin, artikuluren bat edo beste idazten dudanean beti zalantza bera datorkit burura: serio, hausnarkor eta sasi-orojakile moduan idatzi, ala pixka bat ziniko, erdi ironiko eta laurden luze batean umorean murgilduta aritu. Edozein modura ere iritzia iritzi da, eta apalegia izatea sarritan harroputzaren seinalea denez, nik nirea eman izan dut beti. Hori bai iritzi guztiak ez dute balio bera, eta badirudi mundu guztiak izan dezakeela iritzia orotan; delarik politikan, kulturean, gastronomian edo dinamika termonuklearrean, berdin du, -aizu, barkatu, nire eritzia da, eta guztiak bezalaxe errespetagarria-, kontxo, hori esan eta hamalaua baino lasaiago geratu ohi da asko eta asko. Horregatik kazetaritzan aritzen garen asko eta askok -eta zer esan tertuliaren batean egonez gero- denetik dakigu, eta gainera ikaragarri, eta beti daukagu azken zurrumurrua ezeztatzen duen zurrumurrua, eta behagune objektiboa, eta xakelari onak bezala, hurrengo jokaldiaren ondoren datorrenaren hurrengo ikusteko eta hausnartzeko gaitasun paregabea. Bai zera! Pentsa bai guk hori horrela dela, baina behin baino gehiagotan pilota txapapera!, kale.

AUTOESTIMA ikaragarria izateaz gain geure buruaz eta lanbidez barre egiteko, edo umore pixka batez hartzeko, gaitasun eskasa erakutsi ohi dugu gehiengotik. Eta gizartea, jendea (orain modan dagoen ISO delakoaren terminoa erabiliz, gure "bezero jaun-andereak" horiek hartzen gaituzte umorez, eta sarritan barre ederrak bota gure kontura ere bai, edo alderantziz, gure "eritziak" direla eta, goizeko kafesne bedeinkatua kontrako eztatritik joanarazi, eta egun erdia bihotz-errearekin pasa behar izaten dute. Dena den, ekitatiboa izateko, eta lankide askorekin gaiztoegi joka ez dezadan, esan dezadan bestaldean ere, hau da, kolean, etxean "bezeroen artean" badela oso ezpezimen arriskutsu bat gurea bezain aspergarria, "tertuliano edo artikulista frustratua", une oro telefonoa edo luma hartu eta beti iritzia eman behar duena, eta noski beste guztiok baino gehiago dakiena, eta antroponimo soilaren anonimatoan gordeta

-Barakaldotik Pepito edo Zegamatik Antoñita- "kristonak eta bi" botatzen dituen.

Beraz eta guzti honi lotura eman nahian, eritzi guztiak (parkatu baina ez naiz ohitzen hitz honetara, nire etxean beti eritzia edo eretxia esan baita) balio bera al dute? Bakarrik gai batzuetan? Eta balio bera ez badute ere, guztiak al dira errespetagarriak? Adibidez: Barakaldoko Pepitok (izen berdinarekin jarraitzeko) deitzen du tertulia batera, edo idazten du gutun bat periodikora esanaz "Ibarretxek gaizki gobernatzen duela herri hau". Konforme, bere iritzia da. Minutura badator Zegamako Antoñita (bis) eta dio "inoiz

izan den Lehendakariarik onena dela eta inoiz baino hobeto ari dela". Konforme, beste iritzi bat. Puntu honetarako badirudi ados gaudela bata zein bestea balio bereko bi iritzi direla, besteak beste oso orokorrak direlako. Baina demagun, Ogasun sailburua ari dela hitz egiten iruzur fiskalari aurre hartzeko neurriez, eta deitzen du Pepitok edo Antoñitak, eta dio bere iritziak beste bide batzuk direla egokiagoak eta administrazioak ez duela ezer egiten iruzurraren aurka. Oraingoan ere balio bera al dute Pepito edo Antoñitaren iritziek eta sailburuarenak? Iritzia gauza bat da, baina zientzialari ezagun batek zioen bezala, hegazkin bat nola gidatu behar den erabakitzeko pilotuak ez die iritzirik eskatzen bidaiariei (txarrena da eskatu ezker, bateren batek eman egingo lukeela!). Beraz, non dago iritzia mugatu, gai intangibleetan bakarrik, edota beste zabalagoetan ere bai? Nire

irakasle batek esaten zuen ausardia ezagutza baino handiagoa denean sortzen direla arazoak, batez ere politikan (bada, kazetaritzan, are gehiago) eta gizartean eguneroko ogia dugu hori, zoritxarrez.

ETA azkenik errespetagarritasunaren kontua dator. Iritzi guztiak al dira errespetagarri, ados ez egon arren? Kasu honekin luzera joko genuke, eta demokraziaren mugak leudeke jokoan. Beraz kontu hau beste baterako utziko dugu. Ziurrenik Pepitok eta Antoñitak honi buruz ere badute beren iritzia, nola ez ba! ●

Joseba Agirretxea Urresti
Kazetaria

"Nire irakasle batek esaten zuen ausardia ezagutza baino handiagoa denean sortzen direla arazoak, batez ere politikan (bada, kazetaritzan, are gehiago) eta gizartean eguneroko ogia dugu hori, zoritxarrez"

RUBEN PLAZA

Espainiako Poliziak ezker abertzaleko Udalbiltzaren zortzi kide atxilotu ostean jardun genuen Maribi Ugartebururekin. Udalbiltza honek alderdi eta gizarte eragileekin Astigarragan izandako lehen bileraren ostean, manifestazio nazionala deitu du maiatzaren 10ean, Bilbon.

“UDALBILTZA DA, BERE OSOTASUNEAN, UKITU DUTENA”

■ “Udalbiltza eta AuBren sorrera biak nahasten saiatu dira. Berez, zerikusirik ez duten bi ekimen dira, baina haiek, gure udal hautetsien izaera probestuz, nahasi dituzte”.

Udalbiltzak Astigarragako udaltxean zeukan bulegoa hutsik utzi zuen Espainiako Poliziak, prezintatua. Ondoko gela batean bildu ginen Udalbiltzako Batzorde Eragilearen eleduna eta Amortoko alkatea den Maribi Ugartebururekin.

■ Zer-nolako interpretazioa egiten duzu Udalbiltzaren aurkako operazioaz?

Duela bost urtetik gaur arte, eta azken urte honetan bereziki, Espainiako Gobernuak eta Estatuaren aparatu guztiek -hiru botereek bat eginik- Euskal Herriaren aurka gerra estrategia bat jarri dute indarrean. Euskal Herria subjektu politiko bezala artikulatzeko bidean ari diren hainbat ekimen jomuga dira honezkero, eta ez bakarik politikan zuzenki ari direnak, kasu hone-

tan Udalbiltza izan den bezala, beste arlotan ari diren elkarte, talde edo eragileak ere erasanak izan baitira: “Egunkaria”, Ikastolak edota zeuek, ARGIA, ere bai.

■ Operazioa Udalbiltzak datozen udal eta foru hauteskunderen begira harturiko

□ “Euskal Herria subjektu politiko bezala artikulatzeko bidean ari diren hainbat ekimen jomuga dira honezkero”

konpromisoaren ondoren etorri da. Zein da zure balorazioa?

Atxilotetak apirilaren 28tik 29rako gauean izan ziren, justu Estatuko Fiskaltzak -aldeztatik aurretik iragarri zuen bezala- AuBren eta herrietako plataformak hauteskundeetatik kanpo utziko dituen edo ez ebatzi behar duen unea. Aste horretan

erabaki hori hartu behar zuen eta aste horretan justu bideratu dute Udalbiltzaren aurkako operazioa. Udalbiltza eta AuBren sorrera biak nahasten saiatu dira. Berez, zerikusirik ez duten bi ekimen dira, baina haiek, gure udal hautetsien izaera probestuz, nahasi dituzte. Apirilaren 26an hauteskunderen begira gure jarrera agertzeko bildu ginen. Estatuko Fiskaltzak hauteskunderen buruz hartuko zuen erabakia edozein izanda ere, euskal herritarrek euren ordezkariak hautatzeko eskubidea dutela adierazi genuen, euren bozka emateko eta horren arabera udalak, foru aldundiak eta Udalbiltza ere osatzeko. Gure konpromisoa berri-
tu eta 24 ordura etorri zen eraso. Beraz, sekuentzia oso argia da.

■ Baltasar Garzonek epaileak 1998ko maiatzaren irekitako 18/98 sumarioan sartu du operazioa. Omen, honen arabera, Udalbiltzak ETaren agindua jaso du Batasunaren karguak AuBren zerrendetan egon daitezen.

Guk bulegoak itxiarazteko autoa irakurri dugu bakarrik, auto honek horretaz ez du ezer esaten, horren zain gaude. Artean hau da esan dezakeguna: Garzon epailea, Acebes Barne ministroa eta Michavila Jus-

tizia ministroa hitz eta pitz ari direla, eta lehenago ere hau bezalako episodioak ezagutu ditugula. Hauek guztiak sintonia berean mintzatzen dira, delitu zantzurik azaldu eta epai politiko bat

hartu gabe. Nondik eta nola da delitu AuBren zerrendetan azaltzea? Edo Udalbiltzako hautetsiek AuBren zerrendak osatu izana, esaterako? Zer da delitu izatea estatu honetan? Absurduaren muga gainditu dute honezkero. 18/98 sumarioa, aski potoloa dagoeneko, beste kapitulu bat gehiagoz osatu dute. Sumario horren

ALBERTO ELOSEGI

■ Udalbiltza partzuergoa

“Baionako bulegoa baino ez zaigu geratu, besterik ez”

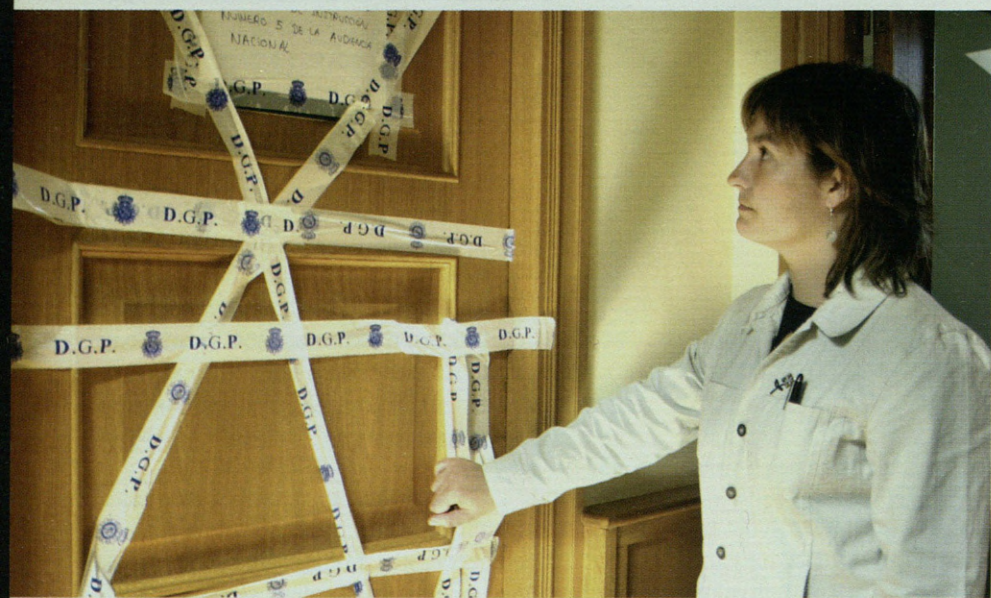
Udalbiltzaren aurkako operazioan zortzi izan dira atxilotutako kideak eta lau egoitza itxiak. Zer dakizue zuen kideez edota zer duzue guzti honen inguruan esateko?

Batetik, kolpe oso latza dela gure lankideak horrela ikustea. Bestetik, inflexio une batean eraso gaitzute, hauteskundeetan atarian, alegia. Lehendik ere, sumatzen genuen hau bezalakoa eraso bat emango zela, parametro antidemokratiko eta nahasietan. Horregatik, hauteskunde hauek bideratzeko gure ahalegina oztopatuko zutelakoan, apirilaren 26an berrespen moduko saiakera bat egin genuen. Bereziki finantzazio mailan bidea lantzeko, Udalbiltza datorren urteari begira antolatzeke, oztopoz oztopo, egoerari eusteko. Hala ere, eraso eta etorri da. Memento honetan biluzik gaude.

■ **Nola geratu zarete azpiegitura mailan, zehazkiago?**

Baionako bulegoa baino ez zaigu geratu, besterik ez. Gaur

jakin dugu, bestalde, Udalbiltzaren partzuergoaren diru kontua blokeatu dutela, hori abokatuek landu behar duten gaia da nolanahi ere. Partzuergo bat entitate publiko eta juridikoa da, udaletxeek osatua gure kasuan, eta ez dugu uste nolanahi blokeatu daitekeenik. Ez da elkarte partikular baten kontua. Are gehiago, gaur jakin dugunez, Euskal Garapen eta Kohesio Fondoa blokeatu dute. Hau da, Zuberoa Garatzen ekimeneko diru kontua. Herritarren ekarpenez sustatutako fondoa da. Udalbiltzak garapen fondo horren sorrera bultzatu zuen eta gaur egun egitura propioa dauka. Izaera publikoko partzuergo bat eta elkarte partikular bat diren aldetik, teoriarik ezin ditzakete beren kontuak blokeatu, baina egin dute. Zer ikusia dauka Zuberoaren garapenerako eskusiboki antolaturiko ekimenak eta Udalbiltzatik modu guztiz autonomoan funtzionatzeko ari den erakunde kontuak ere blokeatzeak? Azken finean, hainbat herritarren dirua bahitu dute ●

ALBERTO ELOSEGI

■ “Operazio hauetan argudio nobeleskoak erabili dituzte, izaera nobeleskoa izanagatik juridikoki eta penalki delituen zantzurik eskaini ez dutenak”.

medio burututako operazioak Xaki eta “Egin” egunkariarekin hasi ziren, eta oraintsu “Egunkaria” ukitu dute. Operazio hauetan guztietan argudio guztiz nobeleskoak erabili dituzte, izaera nobeleskoa izanagatik juridikoki eta penalki delituen zantzurik eskaini ez dutenak. Eta orain, berriz ere, berdin ari dira jokatzeko, jokaerak Espainian botoak emango dizkien ustean.

■ **Gertatutakoaren ondoren, nolako balorazioa egiten duzu alderdiek eta gizarte eragileek emandako erantzunaz?**

Une honetan, epe motzeko pausoak ematen ari gara. Hala ere, hasieratik premisa bat garbi izan dugu: orain gu eraso gaitzute, lehenago beste batzuk izan dira, eta aurrerantzean, Euskal Herria aintzat hartzen duen inor ez da libre izango. Beraz, erantzunak emateko unean, gertatua ez dela Udalbiltzaren hautetsien aurkako eraso bat bezala hartu behar uste dugu, eta adostasunak hautetsi eta gizarte eragileen artean bilatu behar ditugula.

Izan ere, batetik, nahiz Udalbiltzak bere kudeaketa bi moldetan eraman duen

1999tik, oztopoz eginiko lana izan arren, ekimenak hasierako helburuei atxikiz eta premiei erantzunez bere bidea egin du. Une honetan, eraso eta etorri den moduan etorri delako, ezin dizut erantzun zehatz bat eman, baina Udalbiltzaren premia ikusi genuen guztion asmoa Udalbiltzaren sorreran ipini ziren helburuak atxiki eta lanean jarraitzea da. Udalbiltza udal hautetsien biltzar bat izateko sortu zen, herrialde guztiak kontuan hartuko dituen udal izaerako entitate bat, Euskal Herriak entitate hori behar baitu hainbat gauzetarako. Eraso honen ostean gure konpromisoa berresten dugu, eta aurrerantzean berau nola gauzatuko den gogoetatu behar dugula kontziente gara une honetan.

■ **Eragile guztiei deia egin diezue, EAJ-Earen Udalbiltzari barne. Nolako erantzuna izan duzue?**

EAJ-Eako hautetsien Udalbiltzak alde biko bilera bat eskatu digu. Guk lehenengo deia beraiei egin genien, eta hori azpimarratu beharreko gauza da. Izan ere, oraingoan ideologia jakin bateko hautetsiak atxilotu dituzte, bulego zehatz batzuk itxi dituzte, baina Udalbiltza da bere osotasunean ukitu dutena, estatuak kriminalizatu duena. Udalbiltzaren existentzia oso molestagarria da, planteatzen dituen helburuak Espainiako eta Frantziako Estatuaren muinak ukitzen dituelako, Euskal Herriak bere egituren bidez berezko erabakiak hartzeko sortu baitzen Udalbiltza. Beraz, gogoeta hori egin behar da, hau da, orain

gure bila etorri dira, baina aurrerantzean zer?

■ **Apirilaren 26an hartutako konpromisoaren ondoren eta azken operazioaren ondorioz zer edo zer aldatu al daiteke Udabiltzan?**

Konpromisoan ezer ez. Metafora bat erabiliz honela esango nuke: gu batela txiki batean gindoazen, arraun kaskar batzuekin agian, baina bagindoazen eta batelaren flotazio marrara torpedo bat bota digute, arraunik eta belarik gabe utzi gaituzte, baliabiderik gabe. Baina marinela hemendik gaur, aurrera jarraitzeko prest, ipar orratza ez zaigu galdu, gure bidean zertan ari ginen ez zaigu ahaztu, ezta gogoia galdu ere. Baliabideak bai, jakina. Eta horregatik ezin dizut zehazki erantzun une honetan, baina gure konpromisoa berresten dugu.

■ **Azkenik, nola ikusten duzu Euskal Herria Udabiltzaren aurkako operazio hau gatazkaren testuinguruan?**

Udabiltza ekimen xumea da, baina estatuak badaki oso ongi Udabiltzak egundoko horizontea daukala etorkizunean.

□ **“Udabiltza ekimen xumea da, baina estatuak badaki oso ongi Udabiltzak egundoko horizontea daukala etorkizunean”**

nean. Udabiltzak orain gutxi egindako ekarpena, ELA eta LAB sindikatuek egindako gogoeta mahai gainean daude, proposamen politikoak dira finean. Herri hau

ALKATEGAIA BERRIRO ERE

1979tik Amoretoko udalbatza herri kandidatura batek osatua izan da. Herritar guztiak hautagai dira alde aurretiko hautaketa baten bidez. Zerrendan daudenak ez dira HB, EH edo Batasuneko zerrenda batean inoiz izan. Maiatz honen 25eko hauteskundeetan Maribi Ugarteburu zerrendaren burua izango da berriz ere. Alabaina, PPK aurkeztutako zerrenda bat aurkari izango du lehen aldiz.

blokeotik ateratzeko giro bizi-bizia dago azkenaldi honetan, gatazka gainditzeko berebiziko gogoia. Egoera aldarazteko gogoia eta ekimenak daude, modu atzeraezinean eta eraginkorrean, prozesu berri bat abian jartzeko nahia. Guri dagokionez, zehazkiago, Euskal Herriaren Eskubideen Karta dela, joan den urrian gatazka gainditzeko gure proposamena dela, hala nola duela hilabete bat burutu genuen Nazio-egtabaidarako Foroa egoera hau aldatzeko tresnak dira. Baina, jakina, gogoetatzeko tresna hauek oso molestagarriak dira Espainiako Estatuarentzako eta beren egileak eliminatu nahi ditu. Operazio guzti hauen klabea horretan datza nire ustez ●

◆ MIKEL ASURMENDI

ALBERTO ELOSEGI

■ **“Udabiltzaren existentzia oso molestagarria da, planteatzen dituen helburuak Espainiako eta Frantziako Estatuaren muiak ukitzen dituelako”.**

www.kaixo.com
internet

Naturcorp HidroCantábricori saldu ondoren, bandera ontzirik gabe geratu da gasaren sektore publikoa. Oraintsu likidatu dute Mecánica de la Peña eta berehala Babcock Wilcoxen txanda iritsiko da. Horrenbestez, guztiz desagertuko da ondasunen ekipamenduko sektorea.

LIKIDATZEN ARI DIRA SEKTORE INDUSTRIAL ESTRATEGIKOAK

MONIKA DEL VALLE / ARGAZKI PRESS

■ Jaurlaritzak 537 milioi euroren truke saldu dio Naturcorp HidroCantábricori.

Azken hilabete hauetan, Euskal Herriko sektore industrial estrategikoak saltzeko edo likidatzeko prozesu larri eta arriskutsua ezagutu dugu, hau da, etorkizuneko subiranotasun nazionala kolokan jar dezakeen jardunaren lekuko izan gara. Euskal Herriko geroak ere eskakizun du geure errekurtsu naturalak garatzea eta sektore bereziki estrategikoetan enpresa sendo indartsuak ezartzea, baldin gero eta burujabeagoak izango bagara eta enplegu berriak sortzeko motorrak izango baditugu. Eusko Jaurlaritzaren grina pribatizatzailea galgatu ezean, hots, eragozpenik gabe enpresa estrategikoak likidatzen uzten segitzen badu, ziur aski desagertu egingo dira sektore industrial estrategiko ardurakoak, hala nola, ondasunen ekipamenduetakoa, zeina ia galtzeko zorian baita dagoeneko.

Izenez zerrendatzen hasita, ondoko sektore hauek aipatu behar ditugu: gasaren sektorea, zeinetan Naturcorp euskal enpresa publikoa Asturiasko HidroCantábrico enpresa pribatuari saldu baitiote duela gutxi; eta ondasunen ekipamenduen sektorea, zeinetan, antzina ez dela desagertu den Mecánica de la Peña ez ezik, Babcock Wilcoxen berehalako likidazioa baitugu ate-joka.

NATURCORP HIDROCANTÁBRICORENTZAT. Joan den martxoaren azken aldera, Eusko Jaurlaritzak

Asturiasko HidroCantábrico enpresa elektrikoari esleitu zion gasaren sektoreko Naturcorp enpresa, 537 milioi euroren ordainetan. Enpresa horrek ez ezik, Iberdrola, Gas Natural eta Enel enpresek ere aurkeztua zuten eskaintza, baina, adierazpen ofizialen arabera, azkeneko horiek Asturiaskoak baino balio apalagoa izendatu zioten Naturcorpi. Zifra zehatzetan azalduta, 415, 466,9 eta 505,5 milioi euroko balioa eman zioten ondoz ondo. Adjudikazioaren berriak harri eta belarri utzi zuen Euskal Herrian finantzen eta enpresen sektoreko jende ugari, uste zabaldua baitzen Iberdrola, egoitzaz Bilbokoa den enpresa elektrikoa, egingo zela esleipenaren jabe. Ordea, ez zen hala gertatu, betiere Eusko Jaurlaritzako iturri ofizialen arabera, Asturiasko enpresak, Naturcorpen gaineko diru eskaintza hobea egiteaz gainera, Iberdrolak ez bezala, egoitza EAEn mantenduko zuela ere agindu zuen.

Operazioaren ondoren, ondoko hauek dira Naturcorpen akziodunak: HidroCantábrico (%62), Energiaren

Euskal Erakundea, EEE (%32,8) eta Donostiako Udala (%5,2). Eusko Jaurlaritzak, dena dela, %10era murriztu nahi du bere partizipazioa, hots, EEE-ren partizipazioa. Artikulu honi erantsi diogun taulan, zehatz-mehatz ageri

□ **Asturiasko enpresaren esku geratu da Naturcorp, EAEko gas taldea. Oraingoz, hala ere, Bilbon izango du egoitza**

dira Asturiasko elektrikari salduta pribatizatu diren Naturcorpen aktiboak. Bestalde, Naturcorpek %7ko kuota zeukan gasaren merkatuan, eta Asturiasko enpresa %10era iritsiko da orain. Beze-

roei dagokienez, 500.297 izango ditu guztira, eta kopuru horretatik 160.000 bakarrik izango dira Asturiaskoak. Sarearen neurriari gagozkiola, 3.900 kilometro hartuko ditu orotara, baina 879 bakarrik izango dira Asturiaskoak. Fakturazioaren arloan, berriz, 350 milioi eurokoa da aurreikuspena, eta kopuru horretatik 54 milioi izango liriteke Asturiasen sortuak. Amaitzeko, aipa ditzagun mozkinak: 49 milioi eurotako etekina izango luke guztira, baina 11 milioi bakarrik izango liriteke Asturiasko enpresarenak.

Laburbilduz, Naturcorpen aliantzatik sortutako enpresak honako helburu hauek jarri dizkio bere buruari: 2007. urterako, %18ko kuota lortu nahi du gasaren mer-

■ Mecánica de la Peña likidatua da jada.

katuan; milioi bat bezero inguru izatera iritsi nahi du, eta bider lau multiplikatu nahi du gasaren salmenta.

EGOITZA SOZIALA BILBON.

Adjudikazioa gauzatu ostean, Asturiasko HidroCantábrico enpresa elektrikoaren kontrolpeko Naturcorp enpresa da,

gaur egun, Espainiako estatuko gas konpainietan bigarrena. Balioari dagokionez, 814 milioi eurokoa izendatzen diote; 3.900 km-ko sarearen jabe da (EAE, Asturias eta Katalunia hartzen ditu), 312 enplegatu dauzka (250 EAEn) eta 450 milioi euroko fakturazioa. Inbertsioen arloan, 2007a bitartean gutxienez 500 milioi euro ezartzeko hitza eman du, eta kantitate horren ia erdia izango litzateke EAEn inbertitzea.

HidroCantábrico enpresaren eskumenekoa izango da konpainia berriaren gestioa. EEERekin izenpetutako itunaren arabera, konpainia horrek Euskal Herrian mantenduko ditu egoitza eta zuzendaritza, baina Asturiasko elektririkak "bere kabuz jarduteko marjina handia izango du, enpresa berriaren estrategia eta operazio industrialetan". Han eta hemen diotenez, Bilbon ezarriko dute enpresa berriaren egoitza soziala. Beste argibide batzuk emate aldera, berriz, hona hemen

Asturiasko HidroCantábrico enpresa elektrikoaren akziodunen gaineko datuak: Portugalgo EDP da %40aren jabe, Alemaniako ENBW %35arena (Frantziako EDFk badu partearen ENBWn), Caser %8,3arena eta Cajastur %16arena.

Adjudikazioa baino lehen, Eusko Jaurlaritzak agindua zuen Bizkaiko Badiaren pastel zatia esleipena lortzen

■ Gerta liteke, halaber, HidroCantábricok Bizkaiko Badiaren pastel zati bat bereganatzea

zuenarentzat. Hortaz, orain da HidroCantábricori zerbait egokituko ote zaion ikusteko garaia. Ziklo konbinatuko zentrala da Bizkaiko Badia Elektrizitatea, dagoeneko abian dagoena. Segidan, datorren uztailan, Bizkaiko Badia Gasa, berriro gasifikatzeko planta, jarriko da martxan. Dirutan, 650 milioi euroko inbertsioa egin dute, eta

NATURCORP-EN ZIFRA HANDIAK

	Gas salmenta gigawattak/h	Bezeroak	Fakturazioa (milioi eurotan)	Mozkinak (milioi eurotan)	Sarearen luzera (kilometroan)	Enplegatuak
Gas de Euskadi	15.573	162.314	239,3	24,48	2.148	115
Bilbogas	435	51.089	14,16	3,39	273	30
Gasnalsa	712	53.169	24,62	6,58	331	43
Donostigas *	509	53.725	16,75	3,79	269	62
Naturcorpen guztizkoa	17.230	340.297	294,82	38,29	3.021	250

(*) Gaineratu gabe daude Gas Hernani, Gas Pasaia eta Tolosa Gas enpresen zifrak: 8.262 bezero.

Iturria: Energiaren Euskal Erakundea

LUIS JAUREGALIZO / ARGAKI PRESS

gure
arte
euskaraz

■ Babcock Wilcox likidatzeko zorian

Plantillako langileak beren lanpostuen alde egiten ari diren mobilizazioak mobilizazio, aldaketa ederra ezagutu beharko du gaurko egoerak, baldin Babcock Wilcox likidatuko ez badute. SEPI erakundearen aurreikuspenen arabera, honela gertatuko da likidazioa. Lehenik eta behin, Ezkerraldeko enpresa zatika saltzeko asmoa du; izan ere, produkzioiko parteen batean enpresak baditu bezeroen eskariak, eta litekeena da zenbait eroslerentzat interesekoak izatea. Adibidez, horixe da balbulen dibisioko parteen kasua. Aktiboen salmentaren arloan, higiezinak, lur sailak eta pabiloiak besterentzea aurreikusi du, eta operazio horretatik ateratako diruarekin estaliko litzuke oraingo 650 langileei eman beharko lizkiekeen indemnizazioak.

Alabaina, operazioa horrela eginez gero, posible ote da lanposturen bat mantentzea? Estimazio optimistenen arabera, dibisio batzuk salduz gero, posible da 200 edo 250 lanpostu gordetzea. Baina edonola ere, ez lirateke gaur egungo BWko lanpostuak izango, zeren likidatua geratuko baita, baizik eta beste enpresa batekoak. Kontuak horrela izanik ere, zer gertatuko da soberako ia 400 enplegaturekin? Egungo egunean, Alemaniako Babcock Borsig firma da BW enpresaren jabea, berak erosi baitzuen funts publikoen kontura saneatua izan ondoren. Hortaz, Alemaniako firma horrek negoziatu beharko ditu ia 400 langile horiek lanpostua uzteko baldintzak.

Deskribatu dugun horixe da hasierako plana, sindikatuen kontrako erantzuna eta mobilizazioak jaso dituen. Ondasunen ekipamenduko enpresa ez desagertzeko konpromisoa eskatu diete sindikatuek PPko Gobernuari eta Eusko Jaurlaritzari, bata galtzarekin batera erabat likidatua geratuko bailitzateke, halaber, ondasunen ekipamenduko euskal sektorea, eta berekin ekarriko bailuke BWren hornitzaile diren beste enpresa askoren

hondamena. Horrenbestez, elkartea berriz ere SEPIren kontrolera pasatu dadila eskatzen dute sindikatuek. Neurri batean bederen, onartzen dute lanpostuetan nolabaiteko moldaketa egin beharra, baina ezinbesteko jotzen dute firma bere osoan mantentzea eta zatika salmentan ez jartzea.

Hamaikaxo gertaera ezagututako enpresa dugu BW. Kapital pribatukoa izan zen lehenbizi, eta sozioek negozio ederra egin zuten, harik eta ordainketetan lehenengo etena eskatu zuten arte. Etenaren ondorioz, Estatuaren eskuetara pasatu zen, hots, erakunde publikoen kontrolera igaro zen gestioa. Orduan, PSOE zegoen agintean. Gobernu horren gogoko lagunak jarri ziren Ezkerraldeko enpresaren buru, eta haiek gestionatu zuten harik eta PP agintera heldu zen arte. Behin PP gobernura iritsita, alderdi horretako lagunak egin ziren ondasunen ekipamenduko enpresa ardurakoaren gestioaren jabe. Ibilbide horretan, funts publikoen bidez saneatu zuten enpresa, eta halako batean ia hutsaren truke saldu zioten Alemaniako multinazional bati, garai bateko BW enpresaren jatorriko enpresa bati. Orain, hasierako konpromisoak ondo bazterrera utzita, Alemaniako multinazionalak

■ BWko langileek mobilizazio ugari egin dituzte azken hilabeteetan.

saldu egin nahi du Ezkerraldeko BW enpresa. Egoeraz jabetuta, enpresako euskal sindikatuek elkartearen kontrola hartzeko eskatu diote SEPIri, garai bateko INI erakundeari, baina ez dirudi horretako asmo handirik duenik.

Esan bezala, behin eta berriz berregituratu dute BW enpresa urteen joanean, eta, hala, hirurogeita hamargarreneko hamarkadan 5.000 langiletik gora bazituen ere, 650 arte murriztu zaio plantilla 30 urteren buruan. Esan beharra dago, dena dela, enpresa horretako langileek, beste enpresa txiki eta pribatu askotakoek ez bezala, 52 urtetik aurrerako edo lehenagoko erretiroko planak ezagutu dituztela, eta funts publikotik kobratu dutela begi-bistako onura hori ●

gaur egungo sozioek daukate erosteko lehentasuneko eskubidea. Oraingoz, Eusko Jaurlaritzaren EEZ gainera, Iberdrola, British Petroleum y Repsol YPF dira sozioak. Dirudienez, BP eta Repsol beren kapitala uzteko prest daude, baina ez hala Iberdrola, zeinek, antza denez, handitu egin nahi baitu partizipazioa. Horrenbestez, honako haxe da kakoa: onartuko al du Iberdrolak HidroCantábrico konkurrizai-leak Bizkaiko Badian tokia hartzea? Naturcorp Asturiasko enpresak erosi

ondoren, ez da garbi ikusten zein den Iberdrolaren posizioa.

MECÁNICA DE LA PEÑA LIKIDATUA. Mecánica de la Peña enpresaren kasuan, alde batetik ondasunen ekipamenduko sektorearen krisi orokorra eduki behar da kontuan, baina, horrez gainera, enpresa horrek bizialdiko hainbat garaitan pairatu duen gestio txarra ere hartu behar da aintzat. Babcock Wilcox enpresarekin batera, ondasunen ekipamenduko sektoreko bandera ontzia izan da Euskal Herrian.

Enpresa bi horiek inguruko enpresa txiki eta ertainen motor eta enplegu sortzaile gisa ezagutu izan ditugu.

Urdulizko enpresa hori 1.000 enplegatu izatera ere iritsi zen goien-goinean zebilean. Krisia krisiaren gainean izan ondoren, ordea, 300 langile baino ez zeuzkan iaz, erabateko likidazioa egiteko garaia heldu zitzaionean. Hainbat hilabetetako mobilizazioen ostean, kontratuak eteteko akordioa itxi zuten langileek, erretiro aurreratuen eta indemnizazioen planen trukean ●

◆ DANIEL UDALAITZ

2003ko maiatzak

KM
10

KOLDO MITXELENA Kulturunea

Erakusketak

Zumalabe

Joxe Migel Zumalabe Mendiburu
1906-1992
Ganbara

Artista Berrien Lehiaketa

Artista Berrien Lehiaketan aurkeztutako obren
erakusketa. Epaimahaiaren erabakia maiatzaren 7an
jakingo da.

Areto Nagusia

Txiki Zabalo

Ganbara

Jardunaldiak

Ekitaldiak zuzenean RealVideo bidez, web orrian
www.gipuzkoa.net/kultura

Immigrazioa: Gure beldurrak eta arrangurak

Lekua: KMK, Areto Nagusia
Urdaneta, 9. Donostia

Hitzaldia:

Xabier Aierdi

19:30

Etnizitate gaindiezina, elkarbizitza beharrezkoa.

Mintegia:

Xabier Aierdi

9:30 - 14:00

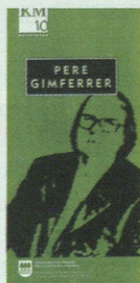
Saihestu al daitezke etnizitatearen loturak?

Herri bat, autore bat. Pere Gimferrer

Lekua: KMK, Areto Nagusia
Urdaneta, 9. Donostia

19:30

Martxotik "Topaketak-Trobades" egitarauaren
barnean Aretoan ospatutako hitzaldiak.

Pere Gimferrerren poesia lanak

Partehartzailea: Joaquim Molas.

Pere Gimferrerren prosa

Dietarioak: Josep Maria Castellet.
klabe narratiboak: Joan Maria Pujals.

Arrats literarioa

Partehartzaileak: Pere Gimferrer, Anjel Lertxundi,
Miguel Sánchez Ostiz.

Ondarea

Untzi Museoa

Itsas Memoria 4

Itsas ikerkuntzen aldizkaria.

Euskal Herriko itsas garraio eta komertzioari buruzko zenbakia.

Arteleku

arteleku

Transakzioa Denbora

Artista, pentsalari, diseinatzaile, arkitekto, erakundeetako
zuzendari eta kultur eragileen bilera.

Consonni-rekin hitzartutako akordioa.

5-6-8an: Miramar Jauregia / 7an: Ibilaldia

9an: Arteleku

osteguna
15
ostirala
16

Mid

Moda Independententearen, Irudi
Elektronikoaren eta DJ Musika Sormenaren
Donostiako Nazioarteko Mostra

Antolatzailea: YOX arte eta komunikazio kolektiboa

Lantegiak (15 partehartzaile):

Maiatzak 15: 16:00 - 20:00

Maiatzak 16: 09:30 - 13:30

Lantegien arduraduna:

Ángel Fernández (moda), Gabriel Villota (irudia), Raquel de
la Torre (musika).

26
etik
30
era

Gaur Egungo Audio eta Musika Laboratorioa

Koordinatzailea: Xabier Erkizia

Taller IXI SOFTWARE. Enrike Hurtado eta Thor Magnusson.

Kultura eta Gizartea

Lekua: Arteleku
Kristobaldegia, 14. Loiola (Donostia)

Koordinatzailea: Mikel Iriondo.

Sarrera doan.

Gerard Vilar

Artearen arrazoiak eta desordena estetikoak.
Egungo kritikaren inguruko hausnarketak.

Maiatzak 5-7: 11:00

Maiatzak 6: 11:00

Valeriano Bozal

Egin oihu begiekin. Egin oihu eskuakin.

Europako artea Bigarren Mundu Gerraren ondoren.

Maiatzak 19-21: 11:00

Maiatzak 20 mayo: 17:00

Euskara

Hire esku! programa

Izen ematea 2003-2004 ikasturterako.

Epea: 2003ko maiatzaren 26tik ekainaren 6ra.

Non: 943 11 35 15 telefonon.

Gazteria

Gaztemaniak 7. Maketa Lehiaketa

Azken egunak. Informazioa jasotzeko:

900 110 111 - ctij1@gazteria.gipuzkoa.net

Gazte Oporraldiak 2003

14-17 urte bitarteko neska-mutilentzat.

Zozketarako izena emateko epea: maiatzaren 9ra

Gazteentzako Informazio Zerbitzuak

Eskura jartzen dizu hainbat material
zuk zeuk zeure oporrek antolatzeko
aukera izan dezazun.

Informazioa: 900 110 111.

Gaztegunek. Anoeta Pasealekua 28 Donostia.

Gaztemaniak!-eko hurrengo kontzertuak

osteguna
15

Jagi Jazzist (Noruega)

21:00

Gazteszena

- Donostia (5 euro)

ostirala
18

L'Altra (Chicago-EEUU)

20:00

Zarauzko

Gaztelekua (5 euro)

ostirala
30

IFFY

Gazteszena

- Donostia (5 euro)

21:00

Kirolak

Kirol Zerbitzuaren diru laguntzak

Informazioa: 943 48 24 97

www.gipuzkoa.net/kirolak

*Euskarak ez du genero gramatikalik bereizten. Horrek ez du esan nahi, ordea, euskaraz ari-
tzean sexistak ezin izan gaitezkeenik. Arazoaz arduratuta, hainbat erakunde eta udalek gaia
lantzea erabaki du. Nafarroako Barañainera jo dugu guk haien ekimenaren berri jakiteko.*

ZAKURRARI HEZURRA ETA EMAKUMEARI GEZURRA

Barañaingo Udala ez da hizkun-
tza sexistaren erabilera kezka-
tu den erakunde bakarra.
1999an Iruñeko Udalak hizkun-
tza ez-sexista erabiltzeko gida osatu
zuen. Gaztelerazko gida zen soilik, baina
Emakundek "Hizkuntza, hitzak baino
zeozer gehiago" dokumentua argitaratu
zuen ordurako. Bi lan hauetan oinarrituta
argitaratu da berriki Barañainen "Aipa
ditzagun emakumeak! Hizkuntza ez-
sexista erabiltzeko gida" elebiduna. Por-
tugaletako Udalak ere, esaterako, "Ber-
dintasunaren aldeko eskuliburua" egina
du eta Burlata, Lizarra eta Berriozarko
Udalak, besteak beste, tankera horretako
gidak lantzen ari dira.

Barañaingo Aukera Berdintasunerako
I. Plana 1999ko amaieran onartu zen.
Esparru ezberdinetan helburu eta ekintzak
finkatu ziren orduan eta, Ana Diez de Ure
Udaleko berdintasun eragilearen esanetan,
"hizkuntzak berebiziko garrantzia du gai
honetan". Udaleko Euskara Sailarekin
batera, administrazioan erabiltzen den hiz-
kuntzaren diagnostikoa burutu zuten eta
emaizta ez zen batere baikorra izan. Udale-
ko agirietan, web orrian... gizonezkoen
aipamena egiten zen nagusiki. Joera hau
bereziki nabaria zen gaztelerazko testue-
tan, ez ordea, euskarazkoetan.

**GENERORIK GABE ERE SEXIS-
TA.** "Hizkuntza latinoetan gramatika
emakumeon kontra dago", dio Diez de

■ Euskaraz, nahiz generorik ez izan,
topikoak erabiltzen dira.

Urek, "euskarak generorik ez izatea,
aldiz, lagungarria da". Gainera, euskaraz
"gurasoak", "aita-amak", "aiton-amonak"
eta horrelakoak erabili ohi dira, eta horiei
eustea garrantzitsua dela dio. Gero eta
maizago entzuten baita "gurasoak" esan,
ordez, "aitak" botatzea; "erdarakada iza-
teaz gain, sexista ere bada hori".

Baina Barañaingo gida bezala, gaine-
rako tokietan egin diren azterketak ere,
bat datoz zera esatean: hizkuntza bat

berez ez da sexista, hizkuntza horren era-
bilera da sexista. "Topikoak eta rolak eki-
ditea da garrantzitsua, androzentrismoa
saihestea", Barañaingo berdintasun era-
gilearen hitzetan. "Hori apurtzea zuzen-
keta gramatikal batzuk egitea baino
garrantzitsuagoa da, eta zailagoa. Alkate
andrea bilerara agertzen denean zein
dotore agertu den aipatzea eta alkate
jaunak bileran bota duen proposamena
zein interesgarria den esatea da arazoa".

Beraz, generorik gabe ere, euskaraz
esamolde sexistak ere badira. Hona
hemen hizkuntzaren erabilera ez-sexista
izan dadin saihestu beharreko adibide
batzuk: "Olagarroa eta emakumea 'astin-
du' egin behar dira bigunagoak izan dai-
tezen", "beti berriketan, emakumeak
bezala", "txakurrari hezurra eta emaztea-
ri gezurra", "hura zen marimutilla hura!",
"Hango mina eta hemengo mina esaten
aritzen da beti emakumea"... Beste adibi-
de bat 'gizonketa' (gizon multzo handia)
eta 'andraketa' (larrua jotzea) hitzena da.

Diez de Urek garbi du hizkuntz ohitu-
rak aldatu behar direla eta "hau betidanik
esaten da" eta horrelako aitzakiek ez dute
balio. "Norbaiti 'alua' esatea irain bat
da, eta erabat sexista. Aldatu egin behar
da hizkuntzak aldatuz doazelako". Aldake-
ta horretarako "Aipa ditzagun emaku-
meak!" gidak hainbat aholku ematen ditu:

✓ "Gizon, 'gizaseme", "gizonezko"
hitzak gizonezkoentzat soilik erabili.
Guztietaz aritzean "gizaki" eta "giza"
osagaien eratorriak erabili.

✓ Hitz konposatueta euskaraz berez
duen joerari jarraitu, "senar-emazteak",
"aiton-amonak", "neska-mutilak" eta
abar erabiliz.

✓ Gizon ala emakume batez ari garen
ez badakigu, "jaun-andre" bokatiboa erabili.

✓ "-sa" atzizkia zubereraz dago bizi-
rik, baina batuan "alkate andrea" edo

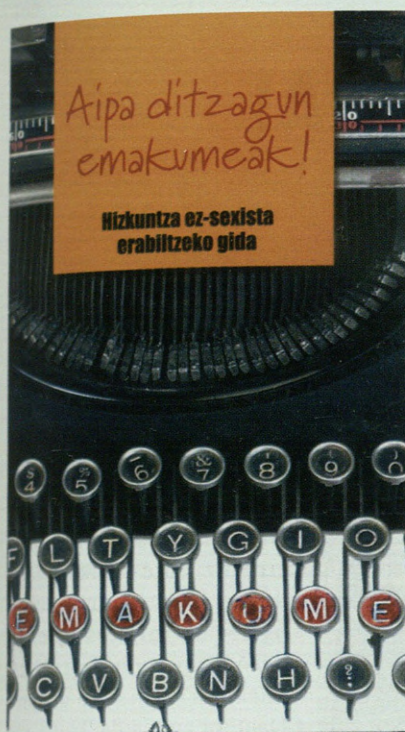
Euskara sailaren babeslea:

Bizkaiko Foru
Aldundia
Kultura Saila

Diputación Foral
de Bizkaia
Departamento de Cultura

**EUSKARAREN
ALDE!**

■ Barañainen argitaratu den gida.

“emakumezko aktore onenari saria” motatako esaldiak gomendatzen dira.

✓ Hitanoa hartzailea gizonezkoa ala emakumezkoa denean soilik erabili. Bi sexueta pertsonen aurrean erabiltzea gaitzesten da, inor ez baztertzearren.

✓ Erdarazko testuak euskaratzerakoan kontuz hizkera sexista saihesteko erabiltzen diren perifrasiak, erdarakadak baitira. “El programa es para la población fumadora”, “programa erretzaileentzat egingo da” esango da euskaraz eta ez “programa populazio erretzailearentzat egingo da”.

✓ Sexu batekoa ala bestekoa izan, tratamendu berbera eman.

Barañainen 300 gida banatu dituzte eta hauteskundeak pasata, berrargitalpen bat banatzeko asmoa dute. Administraziozko hizkuntzaren diagnosa eginda, orain hezkuntza mundura jo nahi dute. “*Rolak oraindik oso banatuak daude, estereotipoak errepikatu egiten dira eta hori aldatzea oso zaila da. Hezkuntza oinarria da eta hor egin behar dugu lan*”.

Orain arte egindakoaren emaitzetan baikor ageri da Ana Diez de Ure. Sentsibilizazio pixkat handiagoa nabari dela dio eta bertako alkatearen hitzaldi baten adibidea ipini du. Politikariengan emaitzak neurtzeko, hala ere, hauteskundeak pasa arte itxarotea hobe izango da. Hizkuntza ez-sexista erabiltzea politikoki zuzena baita ●

◆ NAGORE IRAZUSTABARRENA

Arturoren kaiera

MOBILIZAZIO ASTEA

Demoek deituta, mobilizazio astea izango da maiatzaren 15etik aurrera. “Ez ditugulako ezarri nahi zaizkigun zigorrak onartzen, eta euskara bizitza publikoan zabaltea nahi dugulako”, maiatzaren 24an Baionako tren geltokitik abiatuko den manifestazioan parte hartzeko deia egin dute Demoek.

SOFTWARE KATALOGOA BERRITUTA

Udako Euskal Unibertsitateak euskarazko software katalogoaren web gunea berritu du (<http://softkat.ueu.org>). Guneak euskaraz dauden software programa guztiak biltzen ditu, baita haien ezaugarri eta datu ugari eman ere. Horietako asko, web gune bertatik jaitsi daitezke gainera. Halaber, orrialdean euskarazko softwareekin lotutako albiste ugari kontsulta daiteke. Gunearen berrikuntza nagusia behatokia zerbitzua da. Haren bidez, Interneten euskara zenbat erabiltzen den neurtu ahal izango dugu.

EUSKALDUN HIZTUN IAIOAK SORTZEKO

ALBERTO ELOSEGI

“Ahozketasuna Ikasgelan: ahazketasunaren garrantzia eta lanketa curriculum integratuan”. Horixe izango da Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioak Gasteizko Europa jauregian, maiatzaren 14tik 16ra egingo dituen X. jardunaldi pedagogikoen gai eta ardatza. Azkenaldian usu aipatzen den ikasleen ahozko adierazmen eskasa hobetzea helburu, Europako adituen hitzaldiak, eredu teoriko-praktikoen azalpenak eta egun dauden oztopo, zailtasun eta aukeren gaineko hausnarketak izango dira hiru egunetan zehar.

EUSKALKIAK ETA HEZKUNTZA UZTARTUTA

“Euskalkia eta hezkuntza. Dakigunetik ez dakigunera euskal diglosiaren irazian” liburua plazaratu du Juan Luis Goikoetxea euskaltzain urgazleak Euskaltzaindiaren Iker bildumaren baitan. Goikoetxeak 2001ean defendatutako tesiak euskalkiaren eta euskara batuaren arteko korapiloa askatzetik abiatzen da eta eskoletan bi euskarak erabiltzeko proposamena egiten du.

Urrea

■ www.atxukale.com mutrikuarrentzako euskarazko ataria sortu du Pedro Arreitunandiak. Guneak “Kalaputxi” herri aldizkari albisteak eta informatikari buruzkoak eskaintzen ditu. Era berean, albisteak eta iritziak bidaltzeko parada eskaintzen die herritarrei.

■ Apirila arte, Televisión Españolaek EAEn eskaintzen duen Telenorte saioak euskarazko “Gaurkoak” atala zuen, saioaren lapurpena zena. Apirilean, zuzendaritzak atal hori egiten zuen langileari ez zion kontratua berritu eta atala emititzeari utzi dio TVEk. Lehen gutxi ageri bazen, guxiago orain.

Ikatza

DZANGA LEKEITIORA!

Aurtengo ikastolen jaiak lekeitiarren kutsua du: dzanga egitera gonbidatu gaituzte R. M. Azkue ikastola-koek. Horrela baitio aurtengo ibilaldiaren leloak. Dzanga geurera "hitz joko musikala" da, azaldu dute antolatzaileek. Altuera jakin batetik uretara buruz behera salto egiteari dzanga esaten zaio Lekeitio eta Ondarroan. Lelo horren bitartez, herriko atea zabaltzeko nahi izan dizkigute, maiatzaren 18an eurekin batera Bizkaiko ikastolen festan parte har dezagun.

Kostaldean ohikoa den balearen irudiak osatzen du 2003ko Ibilaldiaren logoa. Izan ere, Lekeitio nahiz Ondarroako armarrietan agertzen den ikurra da. Oraingotan, berriz, beste esanahi bat hartu du baleak. Logoaren diseinatzaileek euskara eta euskal kulturarekin parekatu nahi izan dute. Horren ildotik, "balea zaindu ezean, desagertzeko arriskuan dago, gure hizkuntza eta kultura legez", adierazi dute. Era berean, balea "animalia sendo eta handia da, taldean doana, gure ikastolen mugimenduen antzera". Herri arrantzaleen ikurra, beraz, ezin hobeto islatu du Ibilaldiaren muina.

Lekeitioko ikastolako ikasle, irakasle, guraso eta lagunekin batera, ikasle ohiek ere parte hartu nahi izan dute Ibilaldiak eska-

ALBERTO ELOJECI

Bizkaiko ikastolen jaiak Lekeitio egingo da aurtengoa, bertoko Resurrección Maria Azkue eta Ondarroako Zubi Zahar ikastolek antolatuta. Hezkuntza eredu propioaren proiektutik ondorioztatzen den Ibilaldiak euskaltzaleok biltzea du helburu eta, bide batez, herriko ikastolen azpiegitura sendotzea.

Testuak: Maria Gonzalez

tzen duen lan eskerga. Ikastolan ikasitako Peru Aranburu bertsolari gazteak idatzi du 2003ko Ibilaldiaren kanta. Ondoren, Txapelpunk talde lekeitiarrak musikatu eta kantaria bideoklipen azaldu da. Herriko portuan eta atalaian filmatu du Koldo Lenizek, Goenkale telebista saioko errealizadore eta ikastolako ikasle ohiak. Aipaturiko bideoklipen, Inigitok bale bat ikusi eta portura abiatzen da, hura harrapatzeko asmoz. Damutu egiten da, baina, eta balea hil ordez, ikastolarantz jotzea nahiago du, han jai dago-eta. Balea libre geratzen da, azken finean, haren omezez ospatzen baitugu ikastolen jaiak.

R.M. Azkue ikastolaren proiektuan parte hartu dutenen artean banatzeko aldizkari monografikoa prestatu dute han ikasitako bi kazetarik: Leire Akarregik eta Esther Murelagak. Herrian, beste herrietako udaletxeetan eta gainontzeko erakundeetan ere banatuko dute aldizkaria. Azpimarratzekoa da edizio lan osoa R.M. Azkue ikastolari lotutako pertsonen egin dutela. Adibidez, guraso asko eta ikasle izandakoen gurasoak ere aldizkariaren publizitateaz arduratu dira. Antolatzaileek azaldu bezala, "ikastolaren komunitatea inplikatu da Ibilaldiaren proiektuan": kanta, bideoklipa, aldizkaria eta jaiak berak eskatzen duen antolamendua.

Maiatzaren 6tik 18ra bitartean Euskal Herriko ehun bat artistaren lanak ikusi ahal izango dira Ibilarte izeneko arte erakusketan. Igandeko jaiak gain, Ibilaldiak urte osoko kultura mugimendua ere bultzatzen baitu ●

Hitz batekin
Hizkuntza handi
Esanak esan Euskara

aurrera doan **herria**

EUSKO JAURLARITZA

GOBIERNO VASCO

HABE

KULTURA SAILA
Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Viceconsejería de Política Lingüística

Guraso talde batek bultzatuta, 1964. urtean sortu zen Lekeitioko Resurrección Maria Azkue ikastola. Gela bat baino ez zuen orduan. Han irakasten zien Ana Mari Uribe ikastolako lehen andereñoak dozena bat umeri. Gaur egun, 372 ume eta gazte ditu ikastolak eta beste asko dira handik pasatakoak.

40 URTEKO IKASTOLA BERRIA

Hirurogeiko hamarkadan sortutako gainerako ikastolen antzera, bide ofizialetatik kanpo eratu behar izan zen Lekeitiokoa. Hasierako urte horietan, Uribe ikastetxearen tutoretzapean zuzendu behar izan zen ikastola. Orduko eskola ereduaren alternatiba gisa jaio zen ikastola, bere inguruan komunitate oso bat sortuz: guraso, andereño, ikasle eta laguntzaileek elkarrekin egiten zuten lan. Horrela, ikastolaren beharrrak asetzen saiatu ziren: klaseak emateko azpiegitura egokiak atontzea, andereñoak bilatu eta trebatzea, proiektu pedagogikoa osatzea, finantzaketa lortzea... Herri izaera ez ezik, kutsu berritzailea zuen ikastolak: 1964an heziketa mistoa abian jarri baitzuen.

Aldi berean, Bizkaiko gainerako ikastolekin harremanak zituen R.M. Azkue ikastolak, euren beharrrak komunak baitziren. 1967-68 aldera, Bizkaiko beste zenbait ikastolarekin batera, Eubako Taldea izeneko bileretan parte hartu zuten Lekeitiokoek. Hori litzateke Bizkaiko Ikastolen Elkartearen (BIE) aitzindaria. Esate baterako, Eubako

■ Ikastola guztiei gertatu zitzaien moduan, Lekeitiokoak ere haur talde txikia zuen lehenengo urteetan (beheko argazkia), baina orain 372 ikasle ditu.

Taldeak hasieran eta BIEk ondoren, 1968tik etengabe antolatu dituzte udalekuak.

R.M. AZKUE IKASTOLA

1970eko Espainiako Hezkuntzaren Lege Orokorra zelakoak hamalau urte arte ezarri zuen Oinarrizko Heziketa Orokorra (OHO). Ordura arte, derrigorrezko hezkuntzak bederatzi urte bete arte zirauen. Ikastola, aldiz, zeharo berritzailea suertatu zen, hiru urteko umeen eskolaratzea bultzatu baitzuen, garai hartako ikastetxeetan ohikoa ez bazen ere. Lege berria onetsi ondoren, ordea, azpiegitura falta nabaria zuen ikastolak. Egoera horri aurre egiteko, guraso kooperatiba eratu zuten R.M. Azkue ikastolak 1975. urtean. Hortaz, umeen hezkuntzan gurasoen parte-hartzea aurreikusten zuen ereduarekin eta ikastolaren partaideen komunitate filosofiarekin jarraitu ahal izan zuten. Kooperatiben erregimen juridikoak asanblada bidezko bazkide guztien parte-hartzea ahalbideratzen zuen.

Urte horretan, Bizkaiko Ikastolen Elkarte (BIE) eratu zuten bost ikastolek. Lekeitioko R.M. Azkue ikastola

ALBERTO ELOSEGI

1977an gehitu zitzairen, beste asko bezala. BIE izan zen, hain zuzen ere, Espainiako trantsizio garaian, Eusko Kontseilu Nagusiaren eskutik, ikastolentzako lehenengo diru laguntzak lortzearen arduraduna. Ikastolen normalkuntzaren bideak aurrera egin zuen.

“Euskararik gabeko Euskadi, kresalik gabeko itsasoa” lelopean, Ibilaldia antolatu zen Lekeition 1983an. Antolakuntza lanetan Ondarroa, Aulesti eta Markinako ikastolen laguntza izan zuten Lekeitiokoek. Ibilaldi hura erabat erabakiorra suertatu zen, R.M. Azkue ikastolaren baldintzek hobera egin ahal izan baitzuten.

Hamar urte geroago, Euskal Eskola Publikoaren Legea onartu zen EAEko Legebiltzarrean, gizartearen sektore handi bat haren aurka azaldu arren. Lege horrek ikastolen pribatizazio edo publikazio bidea eskatzen zuen. Lekeitioko ikastolak pribatua izatea erabaki zuen, gutxieneko autonomia mantentzeko asmoz. Horren ildotik, ikasle kopuruak beherantz egin zuen. Alderdikeriak areagotu zuen orduko gatazka. Ikastola, baina, proiektu pedagogiko osoa ez ezik, herrikoia ere bada. Gaizki-ulertze horren ondorioak bi irakaskuntza lerro egotetik bakarrerako saltoa inplikatu zuen. Gaur egun, DBHko 3. eta 4. mailetan baino ez daude bi lerro. Gainontzeko kurtsoetan, lerro bakarra dago.

1993. urtetik izandako ikasle behe-

Nautika ikasketak burutu zituen Lekeition. Bilbon batxilergoa egin eta Gasteizen apaiz ikasketak amaitu zituen. Salamanca apaiztu zen 1888an. Ondoren, Teologia doktoregoa egin eta gero Bruselan (Belgi-ka) eta Kolonian (Alemania) ikasi zuen musika.

Bilboko institutuan euskara irakasteko katedra antolatu zuen Bizkaiko Aldundiak 1888. urtean. Hiru idazle aurkeztu ziren lehiaketa hartara: Sabino Arana Goiri, Miguel Unamuno eta Resurrección Maria Azkue. Lekeitiarrak irabazi eta, 1936ra bitartean, han aritu zen irakasle.

Euskaltzaindiaren sortzaileetarikoa izan zen Azkue (1918), baita haren

euskaltzainburu ere. Ildo horretatik, Espainiako Real Academia de la Lengua Españolaren bazkide izendatu zuten 1927. urtean, euskararen ordezkari gisa.

Lan eskerga egin zuen bizkaieraren inguruan, baita gainerako euskalki eta euskarari buruz. Musika, folklorea eta herri ohiturak ikertu zituen. Bere aita Eusebio Maria Azkueren antzera, idazle gisa ere jardun zuen. Gerra Zibila amaituta, Euskaltzaindiaren bizi-
raupena ziurtatzen

ahalegindu zen Azkue. Akademiaren egoitzatik hurbil, gau batean Ibaizabaleraz ezustean jausi ondoren, kutsatutako gaixotasun batek jota zendu zen 1951. urtean ●

EUSKAL HIZTEGI ENTZIKLOPEDIKOA

rakadaren amaiera somatzen hasi da Lekeitioko ikastolan. Gaur egun, 372 ikasle ditu eta haurtzaindegiko matrikulazioek igoera nabarmena izan dute azkenaldion. Hori dela eta, berriro ere bi irakaskuntza lerro osatzeko beste ume egon daitezkeela ematen du.

Ikastolaren proiektuak aurrera egin du. Berrogei urte beteko ditu datorren urtean R.M. Azkue Lekeitioko ikastolak eta hasierako filosofiak bere horretan jarraitzen duela egiazta daiteke. 2003ko Ibilaldia prestatzeko hango ikasle, guraso, irakasle, lagun eta ikasle ohiak prest azaldu dira.

Datorren igandeko jaiak, gainera, 1.800 metro koadro izango duen eraikin berri baten proiektua bideratzea ahalbideratuko du. Lekeitioko ikastolak haurtzarotik DBH ikasketetara arteko hezkuntza eskaintzen badu ere, txiki geratu zaie eraikin nagusia. Ikastolatik 50 metrotara dagoen Mercedarioen ikastetxe izandakoan daude Lehen Hezkun-

tzako ikasleak eta jantokia. Horiek ikastola ondora ekarriko dituzte, han proiektatuta daukaten hiru solairuko eraikinera. Era berean, ikastolako instalakuntzak berritu eta azken teknologietara egokitu nahi dituzte zenbait ikasgela: laborategia, ikus-entzunezkoen gela, liburutegia, teknologia gela eta abar.

R.M. Azkue ikastolarekin batera, Ondarroako ikastolak aurtengo Ibilaldia antolatu du. Herri bien arteko hartu-emanak aspaldikoak dira. Horrela suertatu zen 1983an lekeitiarrak lanez gainezka zeudenean orduko Ibilaldia zela-eta. Hamar urte geroago, ikastolen festa Ondarroan egin zenean, Lekeitiokoek lagundu zuten. Horregatik, oraingo Ibilaldiaren ondorioz, Ondarroako Zubi Zahar ikastolako eraikina bere osotasunean berrituko dute (teilatua, hodiak, berogailua, jolastokia eta haurtzaindegia). Lekeitiokoan antzera, teknologia eta informatika ekipamenduak gaurkotzeko asmoa azaldu dute ●

Gaur egun, Euskal Herrian euskaraz egiten den zine amateurrari buruzko jaialdi bakarra da Lekeitioko Zinema eta Bideo Bilerak. Garai berrietara egokituz, profesionalek ere beren txokoa dute Bileran. Bizkaiko Ikastolen Elkarteak zinemagintzan euskara bultzatzaile izan den hainbat pertsona omenduko du aurten.

EUSKARAZKO ZINEMARI ESKERRAK

Lekeitioko Zinema eta Bideo Bilerak hogeita sei urte daramatza Euskal Herrian euskaraz egiten den zine amateurrari jendaurrean zabaltzen. Bertoko ekoizpenen erakusleku gisa hasi bazen ere, urteek aurrera egin ahala, bere eremua zabaldu du Bilerak. Euskara suspertzeko egindako lana eskertuko dio maiatzaren 18an Bizkaiko Ikastolen Elkarteak, Ibilaldian, Zinema eta Bideo Bilerari egingo dion omenaldiarekin.

Euskal Herrian euskaraz egindako zine amateurrari erakusteko jaialdi bakarra da gaur egun Lekeitioko Zinema eta Bideo Bilerak urtero antolatutakoa.

1978ko ekainaren 9tik 11ra egin ziren jardunaldiek hasiera eman zioten urteroko hitzorduari. Euskal Zine Amateur Bilerak lelopean antolatu zen lehenengo edizioa. Hogeita sei urte pasatu dira eta bere horretan jarraitzen du. Gainera, Zestoako Topaketak 1992. urtean desagertu zirenetik, Euskal Herrian egiten diren jardunaldi bakarrak dira horiek.

Benito Ansola bikarioak Lekeition abian jarri zuen zineforum saioaren ildotik etorri zen Euskal Zinema eta Bideo Bilerak. Hasieran, filmeen erakuste hutsarekin konformatzen baziren ere, lehiaketa bihurtu zuten urteroko zita hura. Zinema egitearen konplexutasuna kontuan izanda eta lan

■ laz 25 urte bete zituen Zinema eta Bideo Bilerak.

profesional bakar batzuk kenduta, Euskal Herrian egiten zen zinema amateurrek egiten zuten, bitarteko urriekin, jakina.

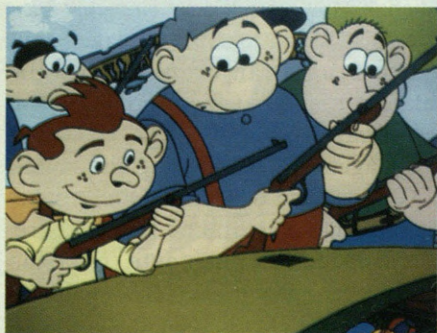
Ikus-entzunezko garapen eta zabalkuntzari egokitu zitzaion Zinema Bilerak 1986. urte aldera. Ordutik aurrera, zine ekoizpe-
nez gain, bideo formatua ere onartu zuten lehiaketan. Hori dela eta, gaur egun aurkeztzen diren lan asko ez dira amateurrek egindakoak, baizik eta telebistako profesionalek ere ekoiztutakoak. Euskarazko zinemagintzaren erreferentzia bihurtu da Lekeitioko Zinema eta Bideo Bilerak.

ZINEMA ETA EUSKARA. Aurten-
go Ibilaldian zinemagintzan euskara bul-

tzatu duten zenbait pertsona omenduko du BIEk. Benito Ansolak Lekeitioko Zinema eta Bideo Bilerak ordezkaturiko du. Zinemagintzan jardun duten Gotzon Elortzari eta Jose Julian Bakedanori egindako lana eskertuko zaie. Elortzak lehenengo erabili zuen 16 mm-ko formatua "Ereagatik Matxitxakora" filman (1958). Bakedanok bizkaieraz grabatu zuen 1986an "Oraingoz izen gabe" filma. Antton Ezeiza, bestalde, Ikuska sailaren (1977-1985) ekoizpen lanetan aritu zen. Horrela, hogeitabat laburmetraia filmatu zituen, euskal gaien inguruan ("Erreferenduma" eta "Bertsolariak", besteak beste).

Juanba Berasategiren lanak ekarri zuen euskarazko marrazki bizidunen loraldia. Besteak beste, "Kukubiltxo" (1983), "Kalabaza Tripontzia" (1985), "Pernando Amezketarra" (1994-1995), "Lazkao Txiki" (1998-1999) eta "Karramarro uhar-tea" (1998-1999) lan arrakastatsuek ekoiztu ditu Berasategik.

Azpi-marratzekoa da euskaraz filmatutako filmetan artistek egiten duten esfortzua. Lan hori omentzeko asmoz, Elene Lizarralde kazetari eta aktorea izango da Lekeition. Azkenik, zinema kritikak egiten ere aitzindaria bilakatu zen Koldo Mitxelenak aipamen berezia izango du ●

■ Euskarazko marrazki bizidunek loraldia ezagutu zuten, besteak beste, "Lazkao Txiki" eta "Pernando Amezketarra"ekin. Erdian Juanba Berasategi marrazkien egileetako bat.

Euskararen alde.

Ikastolen alde.

Munduko abantaila guztiak...

VISA BBK PARTAIDE oso txartel berezia da. Baina VISA BBK txartelen abantaila guztiak ditu: mundu osoko milioika saltegitan erosi ahal izango duzu eta zeure dirua erabilgarri izango duzu milaka kutxazain automatikotan. Gainera, bidaiak txartel honekin ordaintzen badituzu, BBK-k doan eskaintzen dizu istripu-asegurua eta ibilbide barruko laguntza aseguru.

... eta euskara zein ikastolentzako gure laguntza

Haxe da gure laguntza: BBK-k urtero emango die IKASTOLEN ELKARTEAri eta PARTAIDERi 1.000 pezeta txartelaren titular bakoitzeko eta beste 250 pezeta txartelaren onuradun bakoitzeko. Eta haxe zurea: txartelaren bidez ordaintzen dituzun erosketen portzentaia jakin bat IKASTOLEN ELKARTEA eta PARTAIDEntzat izango da.

Eskuratu Orain
BBKren edozein bulegotan

www.bbk.es

bbk=

Bizkaiko Ikastolen Elkarteak 25 urte bete zituen iaz. Bere historia jasotzen duen liburua idatzi du Gorane Agirre kazetariak. Azken batean, euskal ikastolen mugimenduaren berri eman du bertan. 1957. urtean sortu zen lehenengo ikastolatik hasi eta sare pribatuko eta sare publikoko panorama berrira arte.

"HERRIZ HERRI 'ZORTZI UME ETA ANDEREÑO BAT' PROPOSAMENA ZABALDU ZUTEN"

Noiz sortu zen Bizkaiko lehenengo ikastola?
Bilboko San Nikolas Elizako lokal batzuetan zabaldu zen 1957an Euskal Herriko lehenengo ikastola, Xabier Peñaren ekimenez.

■ **Nola garatu zen ikastolaren proiektua?**

Xabier Peñak helduak euskaraz alfabetatzeko klaseak ematen zituen Bilbon. Bere ikasle izandako Mª Angeles Garairi proposatu zion andereño moduan jarduteko eta gurasoek bultzatuta ikastola sortu zen. Lehendik ere ezagunak ziren Elbira Zipitriak Donostian eramaten zituen etxe eskolak. Horietan ez bezala, lehenengo ikastola hartara joaten ziren umeei ez zitzaizkien eskatzen familia aberzale eta euskalduna izatea.

■ **Aurrera egin ahal izan zuen ikastolak?**

Hiru eta bost urte bitarteko hamalau bat ume hasi ziren. Ikasturteak aurrera egin ahala, eskaria hazi eta bigarren andereño bat kontratatu behar izan zuten, beste hamalau umeri eskolak emateko. Autobus arrosa batek eramaten zituen umeak ikastolara. Hala ere, hurrengo urtean, Gotzategiak debekatu zuen lokal haietan jarraitzea. Orduan, Iralabarrira jo zuen ikastolak. Baina, oraingoan, hezkuntza ikuskatzaile batek jarritako salaketaren ildotik, Gobernadore Zibilak itxi zuen ikastola berria. Gainera, zuzendari lanetan aritu zen aita eta lau andereñoak espertxeratu zituzten.

■ **Kontu serioa izan zen, beraz...**

Bai, izan ere, aitek amore eman zuten. Amak, aldiz, etxeetan klaseak ematen hasi ziren, zortzi umeko taldeetan. Etxez etxeko ikastolen hasiera izan zen hori.

■ **Beste herrietara hedatu zen ikastola berri horien modalitatea?**

Bitxia bada ere, erloju denda batean zegoela, ume batzuei euskaraz egiten

■ Gorane Agirre: "Bilboko San Nikolas Elizako lokal batzuetan zabaldu zen 1957an Euskal Herriko lehenengo ikastola".

entzun zien Gotzon Garamendik. Zeharo harrituta geratu zen eta dendariak azaldu zion umeek euskaraz egiten zituztela ikasketak. Etxez etxeko ikastolen sustatzaileekin harremanetan jarri zen Garamendi. Horiek zin egin zioten, zortzi umeko talde bat Algortan sortuz gero, eurek andereño bat bidaliko ziotela. Horrela sortu zen Algortako San Nikolas ikastola 1963an, Gotzon Garamendiren etxean. Hurrengo urtean, Santutxuko Karmelo ikastola sortu zen, Joseba Arrietak bultzatuta.

■ **Hiru ikastola egonda, elkarte batean biltzea erabaki zuten?**

Hiru ikastoletako sustatzaileak Edili argitaletxean biltzen hasi ziren, arduradun zen Jesus Atxaren onespenerekin. "Zortzi ume eta andereño bat" proposamena zabaldu zuten herriz herri. Ikastolak ugaltu ahala, arazo komunak zituztela konturatu ziren: legez kanpo aritzen ziren, andereñoak behar zituzten, ez zuten testu libururik eta, azken finean, eskolaz kanpoko ekitaldien garrantziaz jabetzen hasiak ziren. Horregatik, Euban elkartu

ostean, talde eraginkor bat sortu zuten.

■ **Beste probintzietako ikastolekin harremanik bazuten?**

Bai, Urretxun (Gipuzkoa) ere biltzen ziren, hango ikastoletako arduradunekin. Baina urrun zegoen eta, Gobernuak salbuespen egoera aldarrikatzen zuenean, zail zuten hara heltzeko. Beraz, 1968tik 1972ra bitartean, Euban bildu ohi ziren berrogei bat lagun. Baina 1972. urte alde- ra, Eubako frantziskotarrek debekatu ziren euren egoitzan biltzea.

■ **Zergatik erabaki zuten hori, hain- beste urtetan han bildu ondoren?**

Orduko egoera politiko-sozialaren eraginez hartu zuten erabaki hori. Ikastolak oso berritzaileak izan ziren, irakasleak andrazkoak ziren, esaterako. Gero, umeak hazi ahala, klase mistoak ez zituzten begi onez ikusten frantziskotarrek. Gainera, ikastolan erlijioa irakatsi behar zen ala ez eztabaidatzen hasi ziren. Gaur- zak horrela, Euskaltzaindiak Bilboko Erriberan zuen egoitzara jo zuten guraso eta andereñoek. Dena den, 1975era arte eten bat egon zen. Urte horretan, zerbi-

tzuen kooperatiba gisara funtzionatzen zuen Bizkaiko ikastolen mugimenduak. 1977an, azkenik, Federazioa sortu zen: Bizkaiko Ikastolen Elkartea (BIE).

■ **Zein eginkizun zuen BIEk hasierako urte horietan?**

Hasteko, testu libururik ere ez zegoen. Karmelo ikastolako gurasoek eratutako Erkida elkartearen ildotik, BIEk ere liburuak finantzatzeari ekin zion. Bi guraso lizentziadunak dira Saioka liburuaren aitzindariak: Joserra Etxebarria eta Iñaki Zarraga, hain zuzen. Gainera, gurasoek argi izan zuten hasiera-hasieratik klaseak euskara batuan eman behar zirela. Bestalde, andereñoak bilatu eta trebatzeaz arduratzen zen BIE, baita gurasoen formakuntzaz ere, ikastolen pedagogia erabat berritzailea baitzen. Eskolaz kanpoko ekitaldiak ere antolatzen zituen elkarteak: mendi irteerak, ikastolen arteko futbol txapelketak eta udalekuak, jakina. Azken horietan, euskalki ezberdinetan mintzatzaren ziren umeek elkar ezagutzea bilatzen zen. Udako oporrak oso luzeak zirela kontuan izanda, euskaraz egiten jarraitzeko ere balio zuten udalekuek, ume asko erdaldun giroan bizi zelako.

■ **Ikastolen legalizazioa banakakoa ala kolektiboa izan zen?**

BIEren eginkizunen arten bazegoen ikastolak legalizatzeko pausoen inguruko informazioa ematea. Franco hil aurretik, ikastola bakarra zegoen legalizatuta: San Nikolas, geroko Lauro ikastola izan zena. 1968an legalizatu zuten, Euskaltzaindiak bultzatuta. Era berean, eraikuntzarako kredituen eskaera koordinatzen zuen elkarteak, orduan Madrilen egin behar zen eta.

■ **Ikastolek partaidetza sozialeko bidea hartu zuten hasieratik. Zein ondorio ekarri zuen 1993ko EAEko Eskola Publikoaren Legeak?**

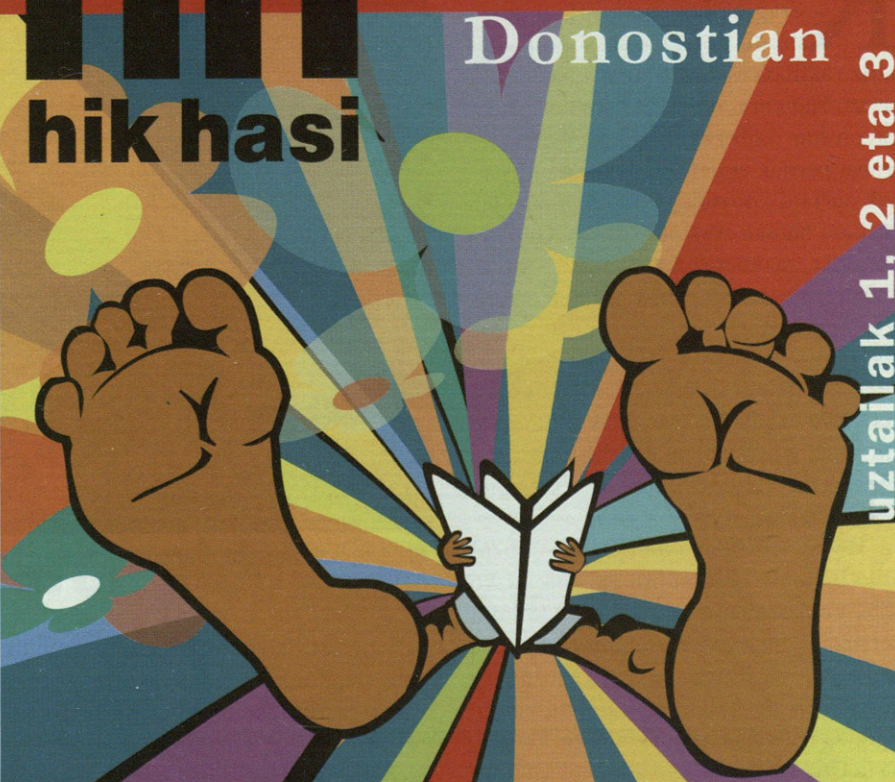
Lege horrek bi aukera baino ez zituen ematen ikastolei: sare pribatuan edo sare publikoan integratzea. BIEk erabaki zuen prozesu hori ikastolen esku uztea. Sare publikora jo zuten ikastola batzuek bazkideztari utzi zitoten. Publiko bihurtu ziren beste batzuek, oster, pribatizatutako ikastolen arazo berdinak zituztelako, ez zuten BIE laga. Orduan, Partaide sortu zen, ikastola pribatuen finantzaketa arazoez arduratzeko. Dena den, egoera ezberdinak azaltzen zituzten ikastola publiko eta pribatuak. 2000. urtetik aurrera, ikastola pribatuak bakarrik dira BIEko bazkide ●

G I Z A R T E A

udako topaketak

Donostian

hh hik hasi

uztailak 1, 2 eta 3

9:00etatik 14:00etara

36 ikastaro goizez. Saio libreak

BRUNER, Gutxieneko informatika, KLIK, Web orria, POWER POINT, "SPC" hizkuntza ordenagailuaren bidez, IPUINAK BIZI-BIZIAN, Alexander teknika, PLASTIKA ADIERAZPENA, Euskal dantza, ANTZERKI KLOWNA, Antzerkia nerabezaroan, EUSKARAZ ARITZEKO KANTAK ETA JOLASAK, Jolas kooperatiboak, EUSKAL SOIN JARDUERAK (ESJ), Psikomotrizitatea, HAURRENTZAKO MASAJEA, Musika hezkuntza hastapenak herri kulturetan, AHOZKO NARRAZIOTIK ABIATUTA POZIK ETA GUSTURA IRAKUTZERA, Literatur txokoa, IDAZKERA TXARRA? EZ, ESKERRIK ASKO, Adimena berezko duten haurrak, MATEMATIKAREN HISTORIA ETA FILOSOFIA, Heriotza heziketan, GOGO ERABILKETA, Ahozko hizkuntzako trebaketa prebentiboa, HISTORIAREN TXOKOA, Jorge Oteiza, ESKOLA BARATZA EKOLOGIKOA, Zinema Eskolan, GAUR EGUNGO ESKOLA SISTEMA ETA IRAKASLEAREN ROL ALDAKETA, Ikaste komunitateak, EUSKAL KULTURA TRADIZIONALA, Hezkuntza aniztasunean, HEZIKETA ESPERIENTZIALA, Hezkuntza ebaluazioa.

Matrikula zaitez!

Tel: 943 37 14 08

E-posta: hikhasi@hikhasi.com

Euskararen Institutua
Ikastolen Elkartea
Hizkuntzaren Teoria
eta Historia Saila

hh
hik hasi

Irlari begira, Garraitz edo San Nikolas izeneko irlari so daramatza Lekeitio herriak mendeak. Itsasoa du bertan eta nabari da. San Antolinetan antzar egunak berebiziko garrantzia du lekeitiarrentzat eta arraunerako afizioa ere ez da atzean geratu. Dantza bitxia ere ez dute ahaztu: kaxarranka.

LEKEITIARRAK IRLARI BEGIRA

RM. Azkue Ikastolaren sorrerak Lekeitio herrian zuzeneko eragina izan zuen. Hezkuntza eredu horrek gurasoen parte hartze aktiboa eskatzen zuen umeen heziketan. Hala ere, ohiko belaunaldi gatazkatzat har daitezkeen arazoak ez ezik, erabat berriak egiten zitzaizkien zailtasunak aurkitu zituzten gurasoek, ikastolan euskara batuan ikasten baitzen. Gurasoek, aldiz, gazteleraz ikasi zuten. Gainera, hizkuntza horretan baino ez zuten irakurtzen eta idazten, sarri askotan. Hori zela eta, gurasoei euskaraz alfabetatzeko klaseak ematea erabaki zuten ikastolako andereñoek. Behin gurasoak alfabetatu eta gero, eurek eman ahal izan zituzten euskarazko klaseak. Herriko euskaltegiaren aitzindaria dugu hori.

Herri euskalduna da Lekeitio. Zazpi mila biztanle inguru ditu eta euretariko %84 euskaraz mintzatzen da. Ondoko herrietan, euskararen erabilera antzekoa den legez, Ondarroa, Lekeitio eta Markinako AEK euskaltegiek bat egin zuten. Egoitza nagusia Ondarroan dute, Tramaña'ta Brix izeneko, aspaldiko bi sardineira ondarrutarren omenez. Jarduerarik handiena han egiten badute ere, Lekeitio eta Markinako zentroak ere erabiltzen jarraitzen dute.

■ Lekeitio herria Garraitz edo San Nikolas izeneko irlari begira.

Lea-Artibaiko euskaltegiak ehundik gora ikasle ditu. Euskaltegira jotzen duten gehienek EGA euskara titulua gainditzeko itxaropena dute. Beste batzuek, ordea, erretiro aldera hurbildu ohi dira AEKra, alfabetatu nahian. Asko dira, euskaraz irakurtzen eta idazten ez dakiten euskaldunak. Esparru horretara zabaltzeko saioak abian jarri dituzte

AEKn: zenbait ikastaro berezi antolatu izan dituzte bizkaiera euskalkia lantzeko. Iaz Ondarroan izandako erantzun positiboari jarraituz, aurtan Lekeition nahiz Markinan eskaini dituzte ikastaroak.

Lan merkatuaren baldintzek eskatuta, gero eta sarriago eskatzen dira ikastaro espezializatuak. Horiei ere erantzun egoikia ematen ari da Lea-Artibaiko euskaltegia: jarduera ekonomiko jakin bateko euskara, testugintzan aritzeko trebakuntza, besteak beste. Azken urteotan, berri, udako barnetegia bertan behera utzi dute, azpiegitura falta zela eta.

■ Lekeitio festetan, San Antolinetan, antzar eguna da ikusgarriena.

EMAKUMEEN AURRESKUA ETA KAXARRANKA. Aspaldiko tradizioak gordetzen asmatu du Lekeitiok. 1936ko gerra aurretik ere, euskal dantzak irakasten zituen talde baten berri badute herrikoek. Egoera politikoak ahalbideratu zuenean, tradizio horiei ekin zieten lekeitiarrek berriro. San Pedro egunean, emakumeen aurreksua eta kaxarranka dantzatu ohi dira. Etorkizuna dantza taldeko kideek berreskuratu zuten emakumeen aurreksu hori, Lekeitio jatorria baitu. Izan ere, Euskal Herrian andrazko-

Bizkaiko Foru
Aldundia

Diputación Foral
de Bizkaia

Bizkaiko Foru Aldundia

tipi-tapa euskararen alde 2003ko ibilaldian ere

dzanga geurera

ibilaldia

lekeitio 03

maiatzaren 18an

ek dantzatzuten duten oso auresku mota gutxi dira.

Kaxarranka dantza, beste aldetik, gizonetzkoie dagokie. Zortzi arrantzalek sorbalda gainean eusten dioten kaxa baten gainean egiten du dantza beste batek. Jantzera bera ere bitxia da: fraka, alkandora eta praka zuriak daramatza kaxa gaineko dantzariak, zapia lepoan lotuta eta krabelin bat alkandorako botoizuloan. Azkenik, txisterari eusten dio eskumako eskuarekin eta ezkerrekoan, oster, San Pedroren intsigniadun banderaxo gorria dauka. Kaxa gainean dantzan dabilelarik, portuko San Pedroren irudi-pean egon ondoren, Lekeitioko kaleetara abiatzen dira dantzariak. Arrantzaleen Kofradiako presidentearen etxea, udal-etxea eta plaza bisitatu beharreko lekuak dira.

XV. mendeko zeremonia da kaxarranka dantza. Urteko irabaziak ikuskatu, zaindu eta banatzeko bi maiordomo aukeratu omen zituzten arrantzaleen elkarteak anaideek. Kofradiako ondasun eta dokumentuak kaxa batean gordetzen ziren. Ekainaren 30ean, maiordomo zaharren etxetik maiordomo berriaren etxera aldatu behar izaten zuten kaxa. Jatorrizko kaxa hori herriko Kofradian gordetzen da eta horren gainean egiten da oraindik dantza. Ibilaldiaren egunean berriro aterako dute, herriko ikastola aurrean kaxarranka dantza eta emakumeen aureskua dantzatzeko baitituzte.

San Antolinak dira Lekeitiok ospatzen dituen beste jaiak. Ekitaldirik ikusgarriena antzar-eguna izanik, herriak arraun zaletasun handia izan du aspalditik. Hala ere, 1977. urtera arte Lekeitiok ez zuen arraun elkarerik izan. Paradoxikoki, herriko neskato batekin ezkon-

■ Maria Diaz de Haro eta Lekeitio

Lumentza kobazuloan aurkituriko aztarnak frogatzen lezaketek, K.a. 30 mila bat urte inguruan, Aurignac aldiko kulturako gizabanakoak bazirela Lekeitio. Lumentzako aztarnategiak Goi Paleolitikotik kultura erromatarrera arteko kultur ikuspegi zabala erakusten du. Ildo horretatik, erromatar garaiko arkeologi aztarnak ere agertzen dira herrian (K.o. I. mendetik V.era bitartekoak).

Lekeitioko historia ofiziala, berriaz, Maria Diaz de Haro Bizkaiko Andereak 1325. urtean emandako fundazio kartarekin hasi zen. Ondoren, Espainiako Alfontso XI.ak karta hori berretsi zuen. Bere agintaldian herria inguratzen zuten harresiak eraiki ziren, nahiz eta aurretik hesi bat egon. Karta horrek eskaintzen zituen pribilegioek jar-

duera ekonomikoaren suspertzea eta merkataritzaren zabalkuntza ahalbidertatu zituzten. Itsasoari eta Garraitz edo San Nikolas irlari begira kokatuta dagoen herria da Lekeitio. Horregatik, arrantza eta nabigaziorako abantaila baliatuta, horren inguruan hedatu zen herriko bizitza ekonomiko eta kulturala ●

■ Lumentza kobazuloaren sarrera.

dutako algortar baten ekimenez sortu zen Isuntza arraun elkartea orduan. Gaur egun 70 bat mutilek jarduten dute bertan, lau kategoriatan banatuta eta elkartearen historiako emaitzarik onenak lortzen ari dira azkenaldion. Bermeoko arraunlariekin batera, Isuntzakoak faboritotzat hartzen dituzte adituek Ibilaldia 2003ko egunean izango diren estropadetan, Bizkaiko txapelketa jokoa dago eta.

HERRI KULTURA. Gazteen arteko komunikazio ezak kezkatuta, institutuko eta unibertsitateko ikasle batzuek “Zer esana” hiruhilabete-

karia martxan jarri zuten 2000ko martxoan. Egun hamar bat ikaslek dihardute aldizkarian lanean. Gainontzeko prentsaren antzera, gizartea eta politika jorratzen dituzte, baita denborapasak eskaini ere. Gazteei bereziki zuzentzen zaien hiruhilabete-kariak euskara, irakaskuntza eta sexuteka sai-

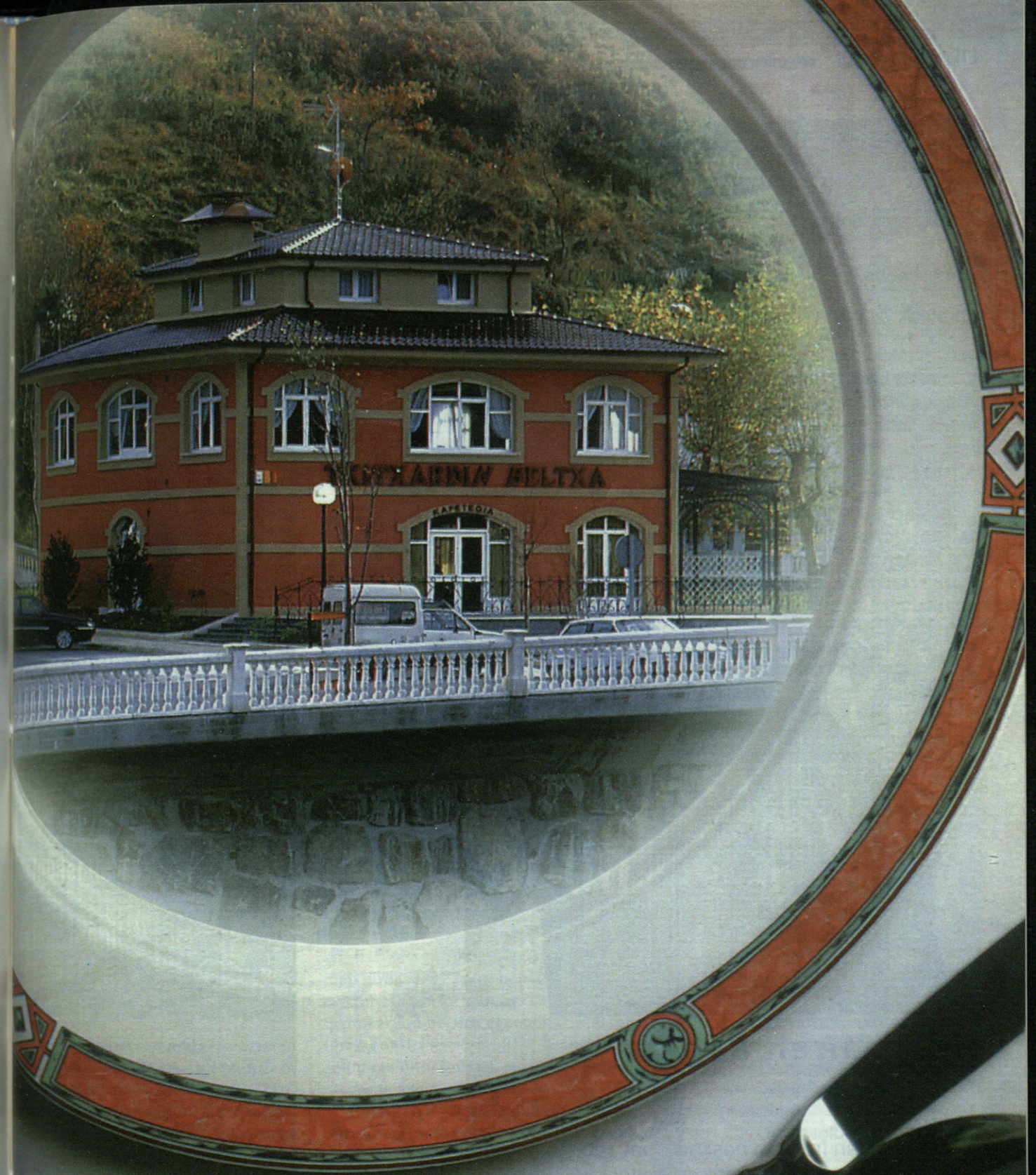
lak ditu. Era berean, iritziak trukatzeko aukera egokia da. Bizkaieraz eta euskara batuan eginiko aldizkariak ale berezia aterako du Ibilaldirako eta ikastolen jaiak Lekeitio denez, bertako xehetasunak emango dituzte.

Arrakala irrati libreak ere emanaldi berezia eskainiko du igandean. Urte asko uhinetan izan ondoren, etenaldi bat hartu zuen irratiak lokalaren berriztapena eta gainontzeko hobekuntzak egiteko. Laster irratsaio pare batekin bueltatzeko asmoa agertu dute Arrakalakoek. Hortaz, lekeitiarrak emititzen jarraituko dutela ziurtatu dute.

Herriko Gaztetxeak Lekeitioko rock mugimendua areagotu zuen. Handik atera ziren Etsaiak bezalako talde ugari. Elkarri gitarra edo bateria jotzen erakusteko zaletasunak nahiz ikasteko grinak ahalbidertatu dute Lekeitioko rockak aurrera egin zezan, Gaztetxearen geroztik ere. Gaur egun zortzi bat musika talde daude herrian. Gehienek euskara batuan abesten badute ere, badira bizkaieraz kantatzeari ekin diotenak. Horietako batzuk zuzenean joko dute igandean, Parasmak eta Txapelpunk-ek esate baterako. Azken horiek, gainera, Peru Aranburu bertsolari gazteak idatzitako Ibilaldiko kanta musikatu dute ●

■ Kaxa sorbalda gainean hartuta kaxarranka dantzatzuten.

TXITXARDIN BELTXA

Oria Etorbidea, 12

☎ 37 03 04

20160 Lasarte-Oria

Rosa Miren Pagola

P E R F I L A

Rosa Miren Iruñeko neskatila bat zen, hirian euskarari eutsiko ez ote zion beldurrez familiak udaoro amaren jaioterrira eramaten zuenean, Iturenara. Iruñeko lehenengo ikastolan irakasle zenerako, jada kontzienteki sortua zitzaion euskara sakontzeko grina. Ezkonduta Eibarren bizi zen, egunkarian Deustuko Unibertsitatean Euskal Filologia jarri berri zutela irakurri zuenean. "Hauxe da nirea" esan, eta seme-alabak zirela-eta apartean zituen unibertsitateko ikasketei ekin zien. Rosa Miren unibertsitateko irakasle zen, Luis Luziano Bonaparterekiko maitemina piztu zitzaionean. Zortzi uda eman zituen Printzearen izkribuetan harrapaturik, eta euskalki guztiak biltzen dituen ondarea argitara atera zuen.

Testuak: Estitxu Eizagirre /Ixiar Eizagirre Argazkiak: Iñigo Azkona

“Jatortasunaz kezkaturik, geuk zailtzen dugu jendeak euskaraz egitea”

batean harrapatua balego bezala ikusten dut nik. Euskalkien aditz sistema guztiak aztertzen ari zela, medikuak uzteko ere agindu zion, buruan kalteak eragingo zizkiola-eta. Baina hil arterako urte horiek guztiak euskarari zuzendu zizkion, txundituta.

■ **Ez da erraza Printze bat herrietara joan eta euskalkiak aztertzen imajinatzea...**

Printzea izanagatik oso gizon apala zen, ez zen batere handi-mandia. Laguntzaile euskaldunekin joaten zen herrietara euskalkiak aztertzerako, eta bera zen edozein herritar edozein modutan joateko prest agertzen zena. Ez zuen nahi izaten herrietan inolako harrera berezirik egiterik ere. Esaterako, Erronkarira neguan asto gainean joan ziren. Diotenez, bere laguntzaile euskaldunak (tartean Etxenike bera), Erronkaria bi-hiru egunera ezin ulerturik zebiltzan, eta aldiz Bonaparte heldu eta ordu gutxira jada erronkarietaz manejatzen omen zen.

Euskararen prestigioa altxa izana da bere merituetako bat. Garai hartan Bonaparte izenak zerbait adierazten zuen. Edozein herritar zegoen euskararekiko konplexua, eta bat-batean nor eta halako gizon bat herritarrengana joan eta euren hizkuntzagatik halako interesa agertzea, pentsa zer zen!

■ **Euskararen mapa egitea zuen helburu, alegia, euskalki eta azpi euskalki bakoitzari zer lurralde zegokion zehaztea. Garai hartarako ez zen lan erreza izango...**

Oso metodikoa zen, zehatz mehatz

- **Jaio:** Iruñean, 1949an.
- **Bizi:** Bilbon.
- **Deustuko Unibertsitako Euskal Filologiako irakaslea eta errektoreordea.**
- Irakasle ikasketak bukatuta Iruñeko lehenengo ikastolan irakatsi zuen 5 urtez.
- Euskal Filologiako lehen promozioan lizentziatu zen, Deustun. Harrezkero bertan irakasten du.
- Doktorego tesirako euskalki guztien azterketa fonetikoa egin zuen eta 1989an tesiaren zati bat argitaratu zuen: “Euskal Fonetika Nafarroan”.
- Euskaltzain urgazlea da.
- **Argitaratutako lan askoren artean daude:**
 - “Bonaparte ondarea euskalki guztietan (23 tomotan).
 - “Dialektologiaren atarian”.
 - “Fray Juan de Zumarraga”.
 - “Manezaundiren artikulua bilduma”.
- “Euskararen hotsak” CD-ROMa egin zuen talde lanean.
- www.fonatari.org euskal fonetikako ataria sortu dute hainbaten artean.

Bonaparteren ondarea aztertu eta argitaratu zenuen. Miresmena nabari zaizu. Nola azaltzen da Luis Luziano Bonapartek euskararekiko zuen txundidura?

Nahiz eta bere ikasketak eta doktorego tesia zientzia arlokoak izan, gaztetatik jada bazeukan hizkuntza europarekiko kezka. Bere lehen emaztearekin oso aguro egin zuen porrot, eta bigarren emazte bat izan zuen; hura euskalduna zen. Jada 45 urte zituen Bonapartek euskararen buru-belarri sartu zenerako. Ordurako hainbat hizkuntza ikasi eta aztertuak zituen, baina nik uste euskara gero eta erakargarriagoa zitzaiola; sare

aztertzen zituen lekukoek (herritarrek) erabiltzen zituzten ezaugarri guztiak. Gaur egunean bere hizkuntza mapareki-ko herriren bat agian lekuz aldatzen dugu, baina orokorrean dena da baliagarria. Hor ikusten da zelako lan gaitza egin zuen. Bestetik, batu zituen materialak (bai bere apunteak eta baita han- hemenka bildu zituen argitaratu gabeko esku izkribuak ere) oso baliotsuak dira, gainera euskalki batzuetan ia testigan- tza bakarra dira euskalki horiek azter- tzeke edo izan duten bilakabidea ikus- teko.

Apaiz batek kontatzen duen pasadi- zoak garbi erakusten du zein zorrotza zen lanean. Batzartuta omen zegoen, bere laguntzaileekin eta herriko jendea- rekin. Jakina, sekulako saio luzeak egi- ten zituen, orduak eta orduak ematen zituzten, bitartean eskuz apunteak hartu eta galderak eginez. Halako batean nor- baitek bota zuen: "Eskerrak honi, bere osaba Napoleoni bezala ez zion gerrara- ko joerak eman, bestela munduan inork ez zuen geldiaraziko!". Horrek agertzen du zer gogorra eta zehatza zen egiten zuen lana, galderak eta galderak eginez, denak gogaitzeraino.

■ **Gaurko errealtatean oinarrituta, euskalkien sailkapen berririk ere sortu da. Zuk Bonapartek egin zuen sailka- pen hartzen duzu gaur ere abiapun- tu. Zergatik?**

Ez zaidalako iruditzen une hau ego- kia denik sailkapen berriak egiteko.

Euskalkien aldakuntza prozesua momentu honetan oso bortitza da. Ordezkatze prozesu batean sartuta gaude, alegia, orain dauzkagun euskal-

"Askotan ez dute esaten, komeni ez zaielako, baina gaztelera euskaldunen ahotik sortu zen"

kiak euskara batuarekin nahasten ari gara, eta horren poderioz gure euskal- kiak aldatzen ari dira. Iparraldean agian euren euskalkia gardenago ari dira man- tentzen, baina orokorrean nabarmena da euskara batuaren eraginez euskalkietan gertatzen ari den eraldaketa prozesua. Horrek ez du esan nahi bizkaitar batek eta nafar batek berdin egiten dutenik

euskara batuan: leku bakoitzean euska- ra batua egokitu egin dute euren hizke- rara, eta horrela sortzen dira etengabe hizkuntzaren aldaketak. Eta hori oso gauza ona da, hori seinale da hizkuntza bizirik dagoela eta etorkizuna daukala. Baina nik esaten dudana da, justu ordezkatze prozesu horretan gaudela sailkapen berriekin hastea batetik zen- bait egoera nahastea dela, eta gainera etorkizun eskasa luketela.

Dialektologoe, gaurko egoera uler- tzeke ere, historiara begira gehiago egon behar dutela uste dut. Esaterako, gaur jada erabat galduta daude hainbat euskalki (erronkaria, zaraitzua, hegoaldeko goi nafarrera), baina horrek ez du esan nahi lurralde horietako eus- kara galdu denik. Zorionez, euskara batuak bete du leku horietako hutsunea. Baina euskalkiak gaurko egoeraren ara- bera sailkatzen baditugu, kanpoan uzten ari gara gaurko errealtatearekin zeriku- si zuzena duen iragana. Eta bestetik, hor dago galtzeko arriskuan dauden euskalkien kasua ere, bizkaiera edo lapurtera, esaterako. Egungo sailkape- netan historiako erreferentzia manten- tzen ez bada, horrek ez al dio kalte egi- ten herriari? Ez al dugu euren erreferente garbia izan den euskalkia (dela bizkaiera, dela lapurtera) orain hor kolokan jartzen, eta bertako hizke- raren kalterako ez al da izango?

Gertatzen zaiguna da, dialektologo- ek euskararen kasuan erabiltzen ditugun metodologia irizpideak klasikoegiak direla, eta gero berrikuntza bilatzen dugu ikuspegi historikoa albora utzita, eta hori ere ez dago ondo.

■ **Dialektologoe metodologian irizpi- de klasikoegiak erabiltzen dituzuela kritikatu duzu. Zergatik dira klasikoe- giak?**

Batetik, euskalki eta azpi euskalkiei

ZEURE BURUAZ LOTSA

*Iruñearra naiz. Umetan udaoro amaren herrira era-
maten ninduten, Iturenara, euskara galduko ote nuen bel-
durrez. Uda pasata, mojen kolegiara itzultzen nintze-
nean, bizkeran doinu berezi bura eramaten nuen.
Gogoratzen dut denek barre egiten zidatela. Lotsatu egiten
nintzen. Umiliagarria izaten zen niretzat.*

mapan muga finkoak jartzera jotzen dugulako, eta bestetik, sailkatzeko hartzen ditugun irizpideak hizkuntzaren jatorriasunean oinarritzen direlako. Adibide pare batekin azalduko dut.

Bonapartek egin zuen lanak muga handi bat dauka; jakina, bere garaia kontuan hartu behar da, eta gainera halaxe egin behar zuen orduan, aurretik ez zegoelako ezer egina. Bonapartek euskararen mapa egin zuen, eta euskalki eta azpi euskalki denak lurraldean oso mugatuta ipini zituen, eta hortik ez zegoen mugitzerik. Gaur egun aldiz, esan dezakegu Oronoz-Mugaire, esaterako, mugan dagoela: Baztango hizkera da, baina bortzirietako hizkera ere badu, mugan dagoelako. Bada oraindik ere, euskalkiak banatzen hasten garenean, nolabaiteko muga finko batzuk jartzera jotzen dugu.

Bestetik, mugak ipintzerakoan hizkuntzaren jatorriasuna begiratzen duten ezaugarri batzuk hartu ohi ditugu. Baina behar bada lan hori egiteko eta ezaugarri horiek ipintzeko 80 urteko gizonak hartu ditut, adineko jendea, horiek agertzen omen dutelako garbien herriko hizkuntza. Eta gazteena zer? Errealitatea dena da, herri bateko hizkera euskalki batean sailkatu nahi baduzu, adin guztietako jendea hartu behar duzu kontuan, eta hori soziolinguistikarekin lotzea da. Baina horretarako azterketa sakonagoak egin behar dira. Ikusten dudan arazoa horixe da: lehengo ideiatan mugituz muga berriak ipintzeko arriskua dagoela, eta muga horiek ez

BERTSOA

Doinua: Aita izena

**Bonaparteren lanek gerora
badute nahiko exito,
euskalki denen mapa eginak
ez zuen hortan etsiko.
Bistakoa da gure hizkuntza
zuela berak begiko,
edo gaur egun inork ez luke
mapa hori ikusiko
eta egiten hasiko balitz
ez liokete utziko**

Aitor Mendiluze

diete erantzuten hizkuntzaren egungo errealitateari.

■ **Euskalki batzuetako azken lekukoekin egon izan zara. Nola bizi dute azken lekukoa izatea?**

Hori pertsonaren izaeraren arabera-koa da. Behar bada horretan sartuta gaudenok sentimentalak gara eta asko sufritzen dugu. Ni Nafarroan asko mugitzen naiz eta galera hori bizi dut, izugarri gainera. Garesen, esaterako, ikusten duzu azken hiztunak badoazela eta galera handia da, hizkuntza galtzearekin izateko manera bat, estilo bat, talante bat ere galtzen baita. Zaila da esplikatzeke. Ez duzu ukitzen ahal, baina nabaritzen da.

Azken lekukoek dagokienean, ez dute nostalgia berezirik izaten. Nik hori ikusi izan dut. Halako etsipen bat somatu izan diet, jada bizitzarekin konformatuak bezala, ez dut ikusi benetan sufritzen, bereziki behintzat. Bizitzako beste galerekin gertatzen den bezala da; ama hiltzen zaizunean, hasieran sufritu baino ez duzu egiten, baina denborarekin ohitu egiten zara bere hutsunera eta oroitzapen on gisa gordetzen duzu. Zure buruaren mesederako ere bada onarpen hori, etengabeko sufrimenduan ez baitago bizitzerik. Hizkuntza galtzea, gainera, ura azukretan urtzea bezala da: hain da prozesu luzea, aleka aleka gertatzen dena... Askotan azken lekukoak dira umetan bere amarekin etxean euskaraz hitz egiten zutenak. Jakina, gero pasa dituzte beste 60 urte familian eta inguruan erdara hutsean bizi, eta beraz, horiek ez dute nostalgia berezirik izaten.

Baina erreakzio hori ikusteko ez dugu azken lekukoaren bila joan beharrik: hementxe bertan daukagu hori. Deustun baditut euskaraz ez dakiten lagunak, eta esaten dizute "bai, guk galdu dugu euskara...", baina galdu izanaren disgustua ere ez dute bizi, eta abertzaleak dira. Seme-alabak ikastolara bidaltzeak sosegatzen ditu.

■ **Euskalki bat galtzearenean, nola errekuera daiteke euskalki hori?**

Batetik, nik uste dialektologoak nostalgikoak garela oso, eta askotan "galtzeko harriskuan dago" esaten dugula, jada galdu dela onartu beharrean. Euskalki batean 2, 5, 20 hiztun daudenean, edadetuak denak, eta eguneroko bizitzan euren euskalkian hitz egiteko aukerarik ere apenas ez badute, dialektologo batek euskalki hori jada hil dela onartu behar luke. Eta nik uste, jada hil dena hil dela, eta berpiztea zaila dela. Saiakera batzuk egiten ari dira, erronkariarekin esaterako, eta ez dago gaizki, lortuko dute gainera hiztegi mailan sartzea. Baina hilak daudenean hilak daude.

Mingarria da onartzea, baina datorrenari begiratzeak lasaitzen nau: herri horietan euskalkia galduagatik, euskara ez baita galdu. Orain euskara batua ikusten duguna, leku bakoitzean bere sustratotik hartzen eta bere bidea egiten joango da, eta hemendik 20 mendetara, euskalkiak aztertzen dituztenek beste

euskalki batzuk izango dituzte.

■ **Hegoaldeko kasuan, gaztelarak euskararengan duen eragina handia da. Gure hizkuntzaren sena ere galtzen ari ote garen dio askok. Zuk zer diozu?**

Gaztelarak euskararengan egun duen eragina handia da, zalantzarik gabe, baita hizkuntzaren egituraren ere (morfologian eta syntaxian). Paradoxa dirudi, euskaldunek sortu zuten hizkuntzak, gaztelarak, egun euskara kinkan jartzea! Hori askotan ez dute esaten, komeni ez zaielako, baina gaztelera Burgos inguruan sortu zen, euskaldunen ahotik hain zuzen ere. Latina zen indarrean zegoen kultura, eta latina euskaldunen ahotan eraldatuz joan zen, gaztelera sortuaz. Espainiar hizkuntzalari askok hori ez du edozein modutan onartzen, baina Menendez Pidalen berak (espainiar hizkuntzalarietan adi-tuenak) halaxe defendatzen zuen. Ezau-garri garbi batzuk badaude. Esaterako, maila fonikoan guk 5 bokal dauzkagu.

Gaztelarak ere horrexegatik ditu 5 bokal, gainerako hizkuntza erromaniko denek bokal gehiago dituzten artean (frantsesak, katalanerak...).

**“Azken lekukoei
etsipena somatu izan
diet, bizitzarekin
konformatuta baleude
bezala. Ez baitago
etengabeko
sufrimenduan
bizitzerik”**

Gaztelaren eraginez, gure hizkuntzarekiko sena ez dut arriskuan ikusten. Eta gainera ni horretan ez naiz garbiza-lea, ez naiz purista. Nik uste askotan geuk zailtzen dugula jendeak euskaraz

hitz egitea. Jendeari motibazioa jaten diogu. Askotan itolarritu egiten dugu ez duelako ondo erabiltzen transitiboa edo berdin zait zer. Ez dut uste hainbesteari- no beldurtu behar dugunik jatortasuna galduko ote den kontuarekin. Oinarriz-ko euskara hori, komunikatzeko balio duena, zabaltzen asmatzen badugu, ez dugu zertan euskara galduko ote den beldurrik izan. Hori nik uste dela 1.000 urte ere gertatzen zela, modu batean edo bestean. Orain aditz trinkorik ape- nas erabiltzen dugun, eta badirudi garai zaharrean trinkoa soilik zela. Eta hita- noa erabiliko zen, eta gero zutanoa sartu zitzagun. Garai hartan seguru asko sekulako aldaketa izango zen. Baina horrek esan nahi du oraingoa ez dela euskara? Badakit jende askok ez duela ongi ikusiko, baina ni horren aldekoa naiz: jendeak hitz egin dezala euskaraz, hain ondo egiten ez badu ere.

■ **Komunikazioa aipatu duzu. Aiton- amonekin alderatuta, gaurko gizar-**

tean ahozketasunaren galera aipatzen du askok, alegia, ahoz adierazteko gaitasunean eta kontaeran galdu dugula. Zer deritzozu?

Beno, hori "gaitza" den ez dut esango. Hizkuntzak aldatu egiten dira, eta soildu eta murriztu egiten badira "gaitza" gisa hartu behar den ez dut esango. Baina nik uste hizkuntza guztietan ari dela gertatzen, ez euskararen kasuan soilik. Gaurko bizi estiloari lotua dago hizkuntzaren bilakaera hori: gutxiago irakurtzen da eta mezuak edo ideiak ere ez dira literatura gehiegi idatziaz zabalitzen. Gaurko gazteak ere biltzen dira elkarrekin, baina tabernatan musika oso ozen egon ohi da eta askotan ezin dute hitz egin, moztu egiten da komunikazio kanal hori. Bide horrek garamatza hizkuntzaren aldaketetara, soiltzera, eta joskeran ere soiltze hori antzematen da.

Benetako "gaitza" egoera diglosikoa da. Horrek egiten dio min euskarari. Baina gainerakoan, bizi estiloa aldatuagatik euskara bere harremanetara darmanak ez dut uste adierazkortasuna bereziki galdu duenik. Hori irakaskuntzan daramatzadan urteetan ikusi izan dut: dela hogeit urte ikasleek hainbat belar mota bereizten zituzten, edo "laia" aipatzen banuen bazekiten zertaz ari nintzen. Gaur egunean, jada "mandoa" esaten badut ere behar bada ez dakite ondo zertaz ari naizen. Tradizio kulturalako erreferente guztiak erabat galdu dituzte, gaur egun euren erreferentzia mundua beste bat delako. Eta horixe da gure gaurko erronka handietako bat: gaurko erreferentzia munduari euskaraz erantzuteko gai izatea. Besteak beste, nahiko nuke gazteen jerga zabalduko balitz, hizkuntza biziaren seinale baita.

■ **Eta zein da zuretzat, gaur egunean euskararen erronka nagusia?**

Jendeak euskaraz berez egitea. Alegia, ez militantziaz edo kontzientziak aginduta, euskara berez ateratzen zaizulako baizik. Gureagotzea. Eta euskara eremu ezberdin guztietara zabaltzea. Maila zientifikoan pixkanaka lortzen ari dela uste dut, behar besteko laguntzarik ez dugu agian, baina aurrera doa. Baina gure aisira eta eguneroko harreman guztietara euskara zabaltzea, eta batez ere, hori berez ateratzea, lortzeko dago. Jakina, berez ateratze hori nola lortzen den, horixe da inkognita, hain da intimoa, norberari dagokiona! ●

Arteak eta Zientziaren arteko topaguneak

GAUA (Sorkuntza musikala) Lagunarte konpainia. Isturitze eta Otsozelaiaiko arpeetan. Maiatzeko 10ean, 18:00tan. Erreserbak: 00 33 559 29 43 36

HARPEARI BERTSOKA (Bertsokak) Aitor Mendiluze. Isturitze eta Otsozelaiaiko arpeetan. Maiatzeko 20an. Erreserbak: 00 33 559 93 25 25

BELARDI (kontzertua) Txomin Heguy, Maialen Estekahandy, Frantxua Cousteau eta Karlos Gimenez. Donamartiriko elizan. Ekainaren 21ean, 21:00tan.

HARRIEN MEMORIA (Ikuskizuna) Daniel Lhomond, Koldo Amestoy, Miren Artetxe, Kristof Hiriart eta Marie Anne Michel. Isturitze eta Otsozelaiaiko kobazuloetan. Abuztuko 9an eta 10ean. Erreserbak: 00 33 559 29 64 72

ERAKUSKETAK:

GOIKOKO NOMADAK (Eskulturak) Noël Kebir. Isturitze eta Otsozelaiaetako arpeetan. Martxotik Azarora arte.

ISTURITZ OTSOZELAIA (Argazkiak) Ben Hansen. Baionako Bonnat Museoa. Martxoaren 7tik Ekaina hasiera arte.

HOMMAGE A MON GRAN ANCETRE (Eskultura) Chistiane Giraud. Arnaga (Kanbo) Maiatzan

"COULEUR PIERRE" (Argazkiak) Pierre Ospital. Urrian.

"SIGNES" Isturitzeko arpean. Azaroaren 15ean 18:30tan.

HATSA (Pelikula) Jean-Pierre Grasset. Bil Etxea gela. Donamartiri. Azaroaren 15ean 21:00tan.

HITZALDIAK:

"PARURE ET SENS ESTHETIQUE DE L'HOMME DE CRO-MAGNON". Randall White. Elgar zentroa. Hazparne. Uztailaren 25ean 21:00tan.

"L'ART RUPESTRE EN PERIL". Pierre Vidal. Elgar zentroa. Hazparne. Irailaren 19an 21:00tan.

KOBAZULOEN DURUNDIA: ISTURITZ. Legor Reznikoff. Isturitze eta Otsozelaiaetako arpeetan. Irailaren 21ean 11:00tan.

MAHAINGURUA:

50 URTEKO IKERLANAK ISTURITZ ETA OTSOZELAIAETAKO KOBAZULOETAN. EZAGUTZAREN AZTERKETA. Hazparnen. Azaroaren 14tik 15era arte.

INFORMAZIOA: TEL: 00 33 559 47 07 06 / 00 33 559 29 64 72
EMAIL: cromagnon@grottes-isturitz.com

50 des Grottes d'Isturitz & Oxocelhaya
éveillez vos sens
écouter • sentir • goûter • voir • toucher

PRINTZA

KULTURA
PROFESIONALA

Mikel Markez eta Pako Aristiri elkarrizketa egin zieten "Putz" aldizkarian. Hona-koak adierazi zituzten bertan: "P. ARISTI: Guk somatu diagu ekitaldia nork antolatzen duen, ba horren arabera izango dela arrakastaren tamaina. Honen antolatzailea udaletxeko euskara teknikaria baldin baduk, oso jende gutxi mobilizatzen dik, gehienetan. Antolatuko dik, ordainduko dik, kartelen bat jarri, baina ez duk arduratuko hori zabalitzen. (...)

M. MARKEZ: Dena ari duk profesionalizatzen. Lehen, kantaldiak egitera joaten ginenean normalean herriko gazteak, festa-komisioak eta izaten zituan antolatzaileak. (...) Somatzen huan deitu hinda-tela benetan hire kantaldia nahi zutelako eta ez hilabete osorako egitarau bat bete behar zelako. (...)

P. ARISTI: Guri gertatu izan zaiguk sarri: joan gaituk ez dakit nongo herritara udaletxeok antolatutako emanaldi batera, eta han aurkitu diagu kultur teknikaria giltze-kin zain. Lehenengo galdera, hauxe: "Noiz amaituko duzue?" (...). Gauzak antolatzeko modu zikina duk, bate-re gustatzen ez zaiguna. Hori-xe zekarrek kulturaren funtzionarizatzeak. (...)

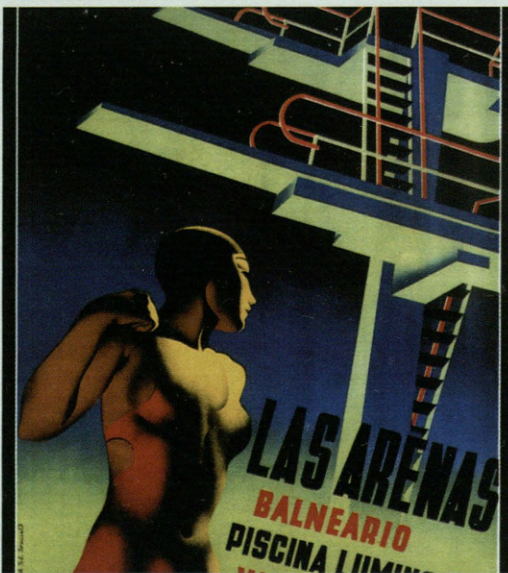
M. MARKEZ: Orain ez zegok galbahe naturalik. Lehen disko bat zuan artelan bat, disko bat erosi eta entzun eta entzun egiten genian; orain, berriz, disko bat duk kontsumo-objektu bat, erosten dena, bi hilean entzun eta kleenexa bezala zakarrontzira botatzen dena".

MUSIKAREN JAUREGIA 2006RAKO

DATORREN urtean hasiko dira Gasteizko Musikaren Jauregiaren eraikitze lanak. Juan Navarro Baldeweg arkitektoak aurkeztu berri du eraikinaren proiektua eta esan duenez, 2006rako amaituko dira lanak. Guztira, 22.400 metro koa-droko azalera izango du. Areto nagusia 1.400 pertsonentzako lekua izango du. Areto txikiak berriz, 500entzako tokia izango du. Guztira, 32,2 milioi euroko aurrekontua du Jauregiak.

EMAKUMEAK KARTELETAN

HIL honen 13a arte dago ikusgai Gasteizko Ignacio Aldecoa kultur etxean "Emakumea kartel publizitarioan" izeneko erakusketa. Carlos Velascoren bildumatik aukeratutako iragarki grafiko hainbat zintzilikatu da aretoan. 1870etik 1960ra bitartekoak dira guztiak. Eta bertan emakumearen irudi desberdinak ageri dira. Kartelak garaiko ilustratzaile ezagunek eginak dira, besteak beste, Segrelles, Penago, Ortego Vereda... eta beste asko anonimoak dira.

ORIGINALAK BERRESKURATZEN

EUSKADIKO Filmategiak berreskuratu ditu euskal zinemagintzan garrantzi handikoak diren 18 filmeen negatibo originalak. Besteak beste, Nestor Basterretxea eta Fernando Larruquerten "Ama Lur" enak, Larruquert eta Juan Ignacio Lorenteren "Namasté, chamo longmu" ("Agur Everest") enak, edota Juanma Bajo Ulloaren "El Reino de Victor" enak. Berreskurapen prozesua luzea izan da. Izan ere, original hauen ekoizleek orain dela 40 urtetik gora utzi zituzten Cinemataje eta Fotofilm SAE Kataluniako enpresen esku. Hauek 1999an porrot egin zutenean, Bartzelonako epaitegi batek 5.000 film ingururen negatiboak bahitzea agindu zuen. Zinta hauek enkantera ez zitezen atera, Euskadiko Filmategia espediente judizialean lekukotu zen.

POESIAREN ASTEA

ERRENTERIAKO Mikelazulo Kultur Elkar-teak Olerkiaren 3. Astea antolatu du maiatzaren

H I T Z B I T A N

- Fernando Aramburu idazleak zera adierazi zuen "El Pais" egunkarian egin zioten elkarrizketan: "Batzuek literatura lanbidetzat hartzen dute. Niretzat, lehenengo, hizkuntzaren arte bat da".
- Iñigo Muguruzak "Gara"-n: "Artistaren mementorik txarrena finkatzen denean izaten da".
- Garbi Losadak egunkari berean zera zioen: "Ja konpainia guztiek bertsio bikoitza prestatzen dugu, euskaraz eta gaztelaniaz. Kontua da zergatik ez dagoen programazio bikoitza".

L A K

ALBERTO ELOSEGI

TXOTXONGILOEN EGUNA

Hainbat kultur adierazpidek duen bezala, txotxongiloek euren eguna dute. Ekainaren 14 eta 15ean Unima Euskal Herriak eta Getxoko Kultur Etxeak jardunaldiak antolatu dituzte Getxon, Euskal Herriko Txotxongilo Egunaren izenpean. Hamar taldek 26 funtzio eskainiko dituzte. Erakusketak eta tailerrak egingo dira. Horrez gain, talde profesional ugari erakusmahaiak jarriko dituzte, euren lana agertzeko xedez. Hor izango dira, besteak beste, Antzezkiuna, Kukubiltxo, T.E.N. Nafarroako Antzerki Egonkorra-Pinpilinpauza, Tenderete, Tolosako Txotxongiloen Nazioarteko Jaialdia, Bilboko Titiriteroen Dokumentazio Gunearen Txirlora Elkarte...

12tik 17ra bitartean. Egitarau potoloa du aurrean. Besteak beste, hilaren 12an Joxerra Gartzia "Metafora zertarako" hitzaldia eskainiko du; 13an "Hitz eta irudien katea" erakusketa inauguratuko da. Maiatzak 14an berriz, Urbeltzek eta Irigaraik solasaldia eta olerki irakurketa egingo dute "Oteiza Mikelakobazuloan" izenburupean. Eta hurrengo egunean Jose Luis Padronek olerki emanaldia eskainiko du euskaraz, galegoz eta gaztelerez.

XI. ARGAZKI BILERA

ZARAUZKO Photomuseumekoek antolatzen duten XI. Argazkien Bilera da aurtengoa. Honen baitan bost erakusketa paratu dituzte herriko galerietan. Kaya Galerian Julian Lladosa valentziarraren "Nire hiriaren inguruan" erakusketa jarri dute. Zazpi Galerian, Jose Frisuelos argazkilariaren "Klik!" izeneko. Torre Luzean Dörte Eissfeldt alemaniarren "Perfect Worlds" lana dago ikusgai. Sanz Enean Château d'Eauko

udal galeriako argazkilarien lanak ikus daitezke. Eta Photomuseum Jean Dieuzaideren "68ko maiatza Tolosan" erakusketa paratu dute. Azken hau Château d'Eau galeria sortu zuen argazkilaria da. Guztiak maiatzaren 18a arte daude ikusgai. Argazkilari bilerarekin bat Photomuseumeko museo berria izango denaren proiektua aurkeztu du. Aretor berriak Villa Manuelako baxua eta lau solairuak hartuko ditu eta Europa mailan erreferentzia bihurtuko da.

OTEIZA MUSEOA INAUGURATUTA

AZKENEAN maiatzaren 8an inauguratuko da Jorge Oteiza Fundazio Museoa. Apirilaren amaieran zegoen aurreikusita inaugurazioa, baina azkenean atzeratua geratu zen. Museoak hiru fasetan irekiko ditu ateak. Maiatzaren 8an Jorge Oteizaren eskulturari eskainitako erakusketa inauguratuko da. Uda eta gero irekiko da artista-aren etxebizitza zena eta urte amaieran, hirugarren fasean, dokumentazio zentroa zabalduko da.

AITOR BAYO

■ Joxean Agirre.

IZENAK

Joxean Agirre idazle eta kazetariak Joseba Jaka saria lortu eta bi urtera plazaratu du "Romain zen bere izena" liburua. Bertan, idazle handi eta saritu baten bilaketa kontatzen du.

Aitzol Aramaio ondarrutarren "Terminal" filma laburra Veneziako film laburren jaialdian lehiatzeko aukeratu dute, maiatzaren 9 eta 10ean.

Juan Luis Zabalak Jesus Artze usurbildar txalapartariaren biografia bat idatzi du. "Jesus Mari Artze, ttakunaren esku isila" liburua Usurbilgo Zumarte musika eskolak eta Jexux Artze elkarteak eman dute argitara txalapartariaren heriotzaren urteurrena dela-eta.

Parasma taldeak "Ekaitzik gabeko bakerik?" izeneko bigarren diskoa plazaratu du Oihukaren eskutik.

Nestor Basterretxearen erakusketa dago ikusgai Donostiako San Telmon ekainaren 29a arte. Erakusketak artista baten tailerra irudikatu nahi du. Honekin San Telmoren etorkizunean ardatz izango den Gaur taldearen aldeko apustua finkatzen da.

DANI BLANCO

■ N. Basterretxea.

- Joxean Agirrek esana da hau "Egunero"n: "Lotsa ematen diguten alderdiak, ezkutatzen saiatzen garenak, literaturaren bidez maitatzera iristen gara".
- Enrique Urbizuren hitzak dira hauek "El Cultural"en jasoak: "Zinema mutura bueltatu behar dugu. (...) Ahaztu egin zaigu zinema funtsean irudiek eta soinuek osatzen dutela".
- Benito Lertxundik zera adierazi zuen "Egunero"n Ez Dok Amairuren inguruan: "Gauzak era hartan hasi ez balira orduan, egun akaso ez zen euskal kanturik izango, edo desberdina izango zen".

Batera berriro, lehen aldiz

Gauzak ez doaz ongi. Batere ongi. Egia esan, oso gaizki doaz. Izan ere, hondoa jotzea posible izan balitz, orain dela asko gerta zitekeen. Badakit hau guztia ez dela ezer berria, ez da irudimentsua eta hau esateak ez du meriturik. Ia-ia gustu txarrekoa dirudi. Esango dutue, badagoela gurdia igotzeko beste kexati bat. "Baina gauzek okerrera egitea ez da albiste!", esango dutue zuek, eta ez zaizue arrazoirik falta, ez. Eta are gutxiago zinemaren gure mundu honetaz ari bagara. Izan ere, bertan harrigarria den aldizkakotasunez eta "Urre Aro" txiki bakoitzaren ondoren, gure Kristalezko Palazio berezi honen eraikuntzan egindako aurrerapauso txiki bakoitzaren ostean, berriro agertzen da sektore honen krisi berri eta behin betikoaren albiste, zinemaren neumonia atipiko berri baten albiste, guztiok txinatarren modura jausi araziko gaituena.

Baina kontua da txarrera egite hori beldurragatik eta nazkagatik eramaten uzten garen iluntasun, sukar eta talde delirio une horietan imajina dezakeguna baino konstanteagoa eta askoz azkarragoa izan daitekeela.

Euskal Herriko ikus-entzunezkoari buruzko legedi berriak, kexurako oso egokia den une historikoan jartzen gaitu errealizadore berriak.

ORAIN dela sei urtetatik martxan den Euskal Herriko Errealizadore Berrien Plataformak zuzendaritza batzordea berrantolatu du, zinema egiten hasi garen eta buruan, ahal bada herri honetan, filmak egiteko ideia zoroa sartu zaigun zuzendari guztiez ohartarazteko lanean jarraitu eta jardun hau suspertzeko asmoz.

"Herri honetan, filmak egin!", "gainera pluralean, batekin nahiko izango ez balute bezala!", oihu egiten du zentzudunak. "Ez dut uste hainbeste film egiteko ideia nahikorik izango dutenik!", lasaitzen du guztien artean zentzudunena denak.

Bada bai, hau da egoera, hau da gure helburu sendoa. Hau da gure helburu tristea.

Izan ere, zuzentzen hasteko ausardia eta inkontzientzia izan duen oro konturatu da nola, hasieran desio zirudiena, modu arraro batean, betebeharrak bilakatu den, bakoitzak bere buruari ia betebeharrak militar modura jarritako diziplina baten ondorioz. Arrazoiak eta norberaren interesek aholkatzen dutena kontraesanean jartzen duen borondate batez.

Gure helburu triste horretara makurtzeko prest, modu hain barregarri zein espero gabean immolatzeko prest, filmak egiteko

erabakia sendoa dela eta apeta bat izatetik, 80ko hamarkadan askorentzat tecno-pop taldeak egitea izan zen moduko aldi baterako modatik urrun dagoela dirudi. Geratzeko etorri gara.

"A ze burugogorkeria, hau bai dela edukazio falta!", deihadar egin du berriro ere zentzudunak, oraingoan benetan izututa.

Baina hala da. Eta beraz, modu batez edo bestez, zuzendariak dauden bitartean, baldintza hobeago edo okerragoetan, filmak egongo dira.

HORI bai, zuzendariak dauden bitartean. Nire ustez hau ezinbesteko baldintza baita. "Euskal zinea" k existitzeko filmak egon

behar diren modu berean; eta etorkizunean egon daitezen, zuzendarien belaunaldi berri bat beharrezkoa den modu berean; noiz edo noiz, noski, berria izan behar duen belaunaldia.

"Zein arrazonamendu sinplea, jainkoarren!". Sentitzen dut, baina ez dakigu gehiegi politikaz, nahikoa dugu film bat egiten saiatzearekin eta gainera, hau ahal denik eta itxurazkoena izan dadin.

Eta ez dirudi inondik inora ziurra zuzendari berrien biziraupena.

Albistegietan entzuten dudalako diot, ziur aski lehenago edo geroago, gizateria osoarekin eta baita euskal zuzendari berriekekin ere amaituko duen eta munduan zehar nabarmentzen ari den neumonia atipikoagatik eta bestelako birusengatik diot.

Horregatik diot eta ez beste ezer-gatik, ez ezazuela pentsa. Esan dizuet ez dakigula asko politikaz, benetan.

Eta gu gure gauzeekin hain era tristetan larrituta gaudenez, filmak eta mehatxu birikoak, legeak egiten dituztenen eskutan, politika egiten dutenen eskutan, geratzen gara era barkaezinean.

Haien lana da "euskal zinea" zer den definitzea. Edo hobe oraindik, ahalik eta modu zintzoenean ea benetan zer bait den edo ez den erantzutea, edo bestela esanda, ea norbaiti piparrak axola zaion.

Eta beraz, modu koherentean jokatu. Ahal izanez gero, erdizka ibili gabe. Azken batean, erdizkako egi batek gezur oso batek bezala balio baitigu. Haiei zuzentzen dizkiegu gure eskariak.

Orain hobekiago ulertuko dutue, sentitzen dut, helburu tristearen adierazpen melodramatiko hori. "Beno, eskerrak hain negarria den indibiduo honek zopa eskatzen jada amaitu duen!". Berriro barkamena eskatzen dut, baina lehen ere esan dut hau kexurako une egokia dela: Ai, ze min egiten didan euskal zineak...! ●

Haritz Zubillaga

Euskal Errealizadore Berrien Plataformaren lehendakaria eta zinema zuzendaria

"Modu batez edo bestez, zuzendariak dauden bitartean, baldintza hobeago edo okerragoetan, filmak egongo dira. Hori bai, zuzendariak dauden bitartean. Hau ezinbesteko baldintza baita, nire ustez"

L I T E R A T U R A

Bilboko kaleetan jaio zen "Zurgai" poesia aldizkaria orain hogeitabost urte. Kaleko hastapenetatik sortu zen ondoren papereko aldizkaria. Bere orrialdeetan bertako zein kanpoko hainbat poetek hartu dute parte. Egun hemengo eta kanpoko poesia aztertuz eta hedatuz jarraitzen du. Eta Interneten hainbat poeten datu base zabal bat zintzilikatu berri du.

KALETIK ABIATU ZEN POESIA ALDIZKARIA

Bilboko Kale Nagusian izkiriatu ziren "Zurgai" olerki aldizkariaren lehen poemak. Frankismo garaia ondorengo lehen urteak ziren. Ordura arte debekaturik edota erregimenaren kontrolpera mugaturik egondako kultur adierazpenek errazagoa zuten jendearengana iristea.

Aurreko hainbat mugimendutatik elkar ezagutzen zuten poeta batzuek "Poetas por su pueblo" taldea osatu zuten. Zazpi edo zortzi lagunek talde hau saiatu zen eskoletan proiektzio eta errezitaldiak emanez, jendearengana poesia gerturatzen. Ez zuten horrelakorik lortu, ordea, Bilboko kalerik zentrikoe-

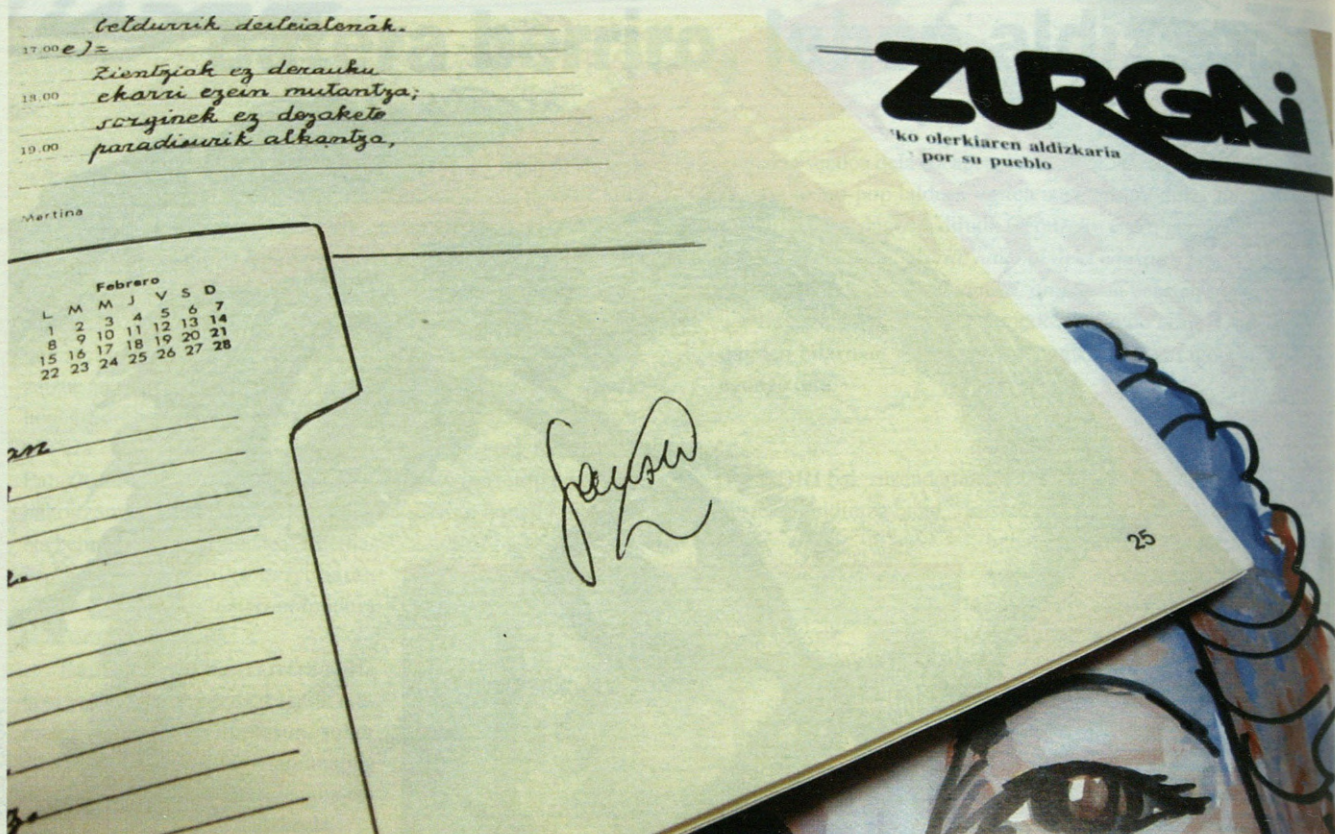
nean poesiaz ziprztindutako muralak jar-tzen hasi ziren arte. "Era guztietako jendea geratzen zen muraleri begira. Bai 15 urteko gazteak, bai aiton-amonak. Batzuek gustuko zituzten poemak apunta-

tu egiten zituzten, beste batzuek orduak pasatzen zituzten begira...". Pablo Gonzalez de Langarika, oraindik ere "Zurgai"ren zuzendari denak, horrela gogoratzen ditu lehen urrats haiek.

Harrera ikusita, taldeak aldizkari batekin aurrera egitea erabaki zuen eta horrela sortu zuten "Yambo" izeneko aldizkaria. Orrialde bakan batzuetako hiru ale soilik argitaratu zituzten. Urtebeteko geldialdia egin eta aldizkari osoago bat egitea erabaki baitzuten. 1979. urteko udaberrian ezagutu zuen kalea "Zurgai" aldizkariak.

"Lehenengo 15 aleak ateratzea ez zen lan makala izan. Aurreko edizioaren ale

Hasieratik Antonio Gala, Gabriel Celaya eta Jose Agustin Goytisolo bezalako puntako olerkariak hartu zuten parte "Zurgai" aldizkarian

guztia saldu arte, ez geneukan berria ateratzerik", gogoratzen du Gonzalez de Langarikak.

"Poesía y Ecología" izenburupean argitaratu zen lehen alea. Taldea osatzen zuten poeta gazteek euren sormen lanak ezarri zituzten bertan, baina hasiera-hasieratik, puntako olerkarien kolaborazioak biltzea ere lortu zuten. Lehen ale hartan, Antonio Galak, Gabriel Celayak eta Jose Agustin Goytisolo parte hartu zuten.

Aldizkaria sendotzen joan zen, eta taldeko partaideen izena ere, pixkanaka eza-gutzero ematen. Gontzal Diez del Hoyo, Rafael Martinez, Amalia Iglesias, Seve Calleja edota Pablo Gonzalez de Langarika, besteak beste, poesia sariak jasotzen hasi ziren eta euren ospea sendo egin zen. "Sari hauekin 'Poetas por su pueblo' taldea sendotu egingo zela uste nuen", dio Gonzalez de Langarikak. "Kontrakoa gertatu zen, ordea. Bakoitzak bere bideari garrantzia gehiago eman zion, eta taldea bigarren mailan geratu zen".

ETENGABE LANEAN. Talde izaera ahulduta zegoenean, Pablo Gonzalez de Langarikak 1988an Bizkaiko Foru Aldundira jo zuen, Blas de Oterori buruzko monografiko bat egiteko

laguntza eske. Aldundian laguntza eman zioten ale hura egiteko. Baina ez hori bakarrik, aurrera begira proiektua diruz laguntzeko konpromisoa erakutsi zioten. Horrek markatuta abiatu zen "Zurgai"ren bigarren aldia eta horrela jarraitzen du oraindik. Urte horretatik aurrera, Gonzalez de Langarikaren esku geratu zen aldizkariaren ardura eta lan gehiena.

Ordura arte hogeita hamar bat orrialdekoak izaten ziren aleak 114-156 orrial-

de artekoak izatera igaro ziren. Urtean bi ale argitaratzen dira une hartatik. Poesia sortu berriari toki zabala eskaintzen zaio bigarren aldi honetan, baina horretaz gain, hausnarketarako, iruzkinerako eta informaziorako toki zabala eskaintzen da. Gainera, ilustrazioek garrantzia handia hartu dute.

MONOGRAFIKOAK. "Zurgai" aldizkariaren ale asko monografikoak izan dira. Autore zehatzei eskainitakoak batzuetan; Gabriel Celaya, Gabriel Aresti, Jose Agustin Goytisolo, Antonio Gamoneda edota Blas de Oterori eskainitako aleak, kasu.

Beste batzuetan, gai zehatzei eskainitakoak. Esaterako, haurren poesiari eskainitako alea, Nerbioi ibaiadarren inguruan egindako poesiari eskainitakoa, Europako herrialdeetan egindakoari...

Idatzizko edukiez gain, ilustrazioek eta diseinuak ere berebiziko garrantzia hartu dute. Rafael Herrero egiten du azala eta barnea, Antoni Tàpies, Amancio González, Albert Agulló eta Lucio Muñoz bezalako artisten sormen lanek jantzen dute.

SAREAN ERE BAI. Orain dela bi

■ "Zurgai" eta euskara

Gaztelera da "Zurgai" aldizkariak oro har erabiltzen duen hizkuntza. Taldeko kiderik gehientsuenek hizkuntza horretan sortzen dute. Euskaraz egindako poesiari ere zabaltzen dizkio ateak, ordea. Gabriel Arestiri eskaini zitzaion monografikoan, esaterako, erdia baino gehiago euskaraz joan zen.

Aldizkariak gaur egun dituen kolaboratzaileen artean, Kirmen Uribe edota Igor Estankona bezalako euskal olerkariak daude.

Aldizkariko zuzendari Gonzalez de Langarikak dioenez, "euskarazko poesian zerbait mugitzen ari dela somatzen da. Gauza interesgarriak ari dira egiten".

Horregatik "Zurgai" aldizkariak badauka euskal poetei bultzada bat emateko nahia. Euren lanak argitaratzen dira aldizkarian ezagutzera emateko. "Gaztelera da doa testu nagusia, eta noski azpian jatorrizkoa, euskarazkoa. Hemendik kanpo aldizkaria irakurtzen dutenek, euskaldunen lana ezagutzeko bide zuzenena dela uste dut", dio zuzendariak.

Datorren uztailan argitaratuko da "Zurgai" aldizkariaren hurrengo alea eta ale horrek, zendutako euskal poeta handi bat izango du ardatz nagusi: Bitoriano Gandiaga ●

urtetik, Internet bidez ere, hedatzen du bere emaria "Zurgai" aldizkariak www.zurgai.com helbidean. Formatu digitalean aldizkaria erosteko aukera eskaintzen du eta baita atzeratutako aleak lortzeko bidea ere. Aldizkariaren historiari buruz ere informazio zabala eskura dago.

□ "Poeta batek San Mames betetzen badu, zerbait ez doa ondo. Propagandan edo politikan ari da"

P. G. DE LANGARIKA

Horrez gain, orain gutxi, agerkarian parte hartu izan duten eta egun bertan idazten duten olerkarien datu base bat paratu dute sarean. Bertan, alfabetikoki

ordenatuta agertzen dira olerkarien izenak. Eta horietako batzuen informazioa topa daiteke.

POESIA ERALDATZEAREN LEKUKO... Hogeita bost urte betetzear dagoen aldizkaria, gizarteak jasandako aldaketen lekuko izan da. Poesiarekin kontaktatu zuzenean egonda, barnean egon ahal diren aurrerapen edo eraldakuntzen lekuko izatea ere lortu du, gainera.

Pablo Gonzalez de Langarika aldizkariko zuzendariaren ustez, "azken urteetan poesia aldatu da. Hasierako garaietako klasizismotik irteten ari dira poetak, 80ko hamarkada hasieran egiten zen Gerra osteko poesia, aldatu egin da".

Gazteen artean mugimendua ikusten du, eta poesia soziala indartsu nabari du. "Konpromisoa ikusten dut gazte askorengan, poesia militantea, printzipio batzuren aldekoa, gustatzen ez zaiona kritikatzeko duena...".

Dena den, agintetik gertu dauden

poetei, gizarteko beste esparru askotan bezala, bultzada gehiago ematen zaiela agerikoa omen da.

Poesia ez da masek irakurtzen duten generoa, eta ez omen du gainera horrelakorik izan behar, Gonzalez de Langarikaren ustez: "Poeta batek San Mames betetzen badu, zerbait ez doa ondo."

□ Hogeita bost urte betetzear dagoen aldizkariak poesiak izandako aurrerapen edo eraldakuntzen lekuko izatea lortu du

Propagandan edo politikan ari da. Liburutegian 100 lagun biltzea, lorpen ikaragarria da" ●

◆ IÑAKI GURIDI

BASAURI

Maiatzaren 15etik 18ra, Solobarrian

- Euskal eta erdal nobedadeak
- Euskal musika
- %10eko beherapena

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

Bizi irakurriz!

Elkar diskoetxeak Errobiren disko guztiak berrargitaratzeko asmoa du. Hil honetan CD formatuan entzun gabeko bi disko kaleratuko dituzte: "Agur t'erdi" eta "Gure lekukotasuna". Lapurtarren lan guztiak bilduko dituen kaxa osoa, datorren udazkenean kaleratuko da.

EUSKAL ROCKAREN GURASOEN ITZULERA

Ametzaren bide

Euskal Herriko taldeak begiratzen hasi nintzen. Pauen modako nazioarteko musika jotzen nuen eta horretaz aski nuenez, nire euskal sustraiak berpizteko beharra nuen. Horrela, 'El Fuego' izeneko taldea aurkitu nuen, Anjek batera jotzen zuen taldea", gogoratzen du Mixel Ducauk. Bitxia iruditu arren, tankera horretako izenak ohikoak ziren Iparraldeko garai hartako taldeetan. Duhalde Pauen Ducaurekin elkartu eta bakarlari gisa, Anje Duhalderen izenpean, argitaraturiko lehen grabaketa egin zuten. Sei abestiz osaturiko diskoa. Lehen biltze hartan

■ 1980 inguruan desegin zen taldea Duhalderen eta Ducauren arteko desadostasunak zirela-eta. 1985ean Xoxoa diskoetxeak eskatuta, "Agur t'erdi" grabatu zuten.

Mixel Ducauren esanetan, Niko Etxart xiberotarrak egin zuen Euskal Herriko lehen rock kanta, "Eskual rock and rolling". Talde gisa, ordea, Errobi izan zen estilo honetan lehen urratsak eman zituen. Duela hogeita

hamar urte, 1973an, sortu zen musika talde lapurtarra. Mixel Ducau eta Anje Duhalde izan ziren lehen pausoak eman zituztenak. Lizeotik ezagutzen baziren ere, urteak pasa ziren Ducau eta Duhalde elkarrekin musika egiten hasi orduko. "Denboraldi bat Pauen igaro ostean

Mixel Ducauk bigarren ahotsak eta gitarra grabatu zituen. Disko hura izan zen Errobiren hazia erein zuena. Hastapenak bi gitarra akustiko eta ahotsez jantzi ziren. Hitzak, berriz, asko eta asko, Daniel Landartenak ziren, "Aitarik ez dut" eta "Nora goaz?" kantetan.

kasurako. Duhalde eta Ducaurekin batera beste bi partaidek osatu zuten Errobi, Beñat Amorenak baterian eta Michel Haltyk baxuan. Azken honek, ordea, urtebete eskas egin zuen tadearekin. Eta bere ordeaz Jean Paul Gilles paristarra sartu zen taldean. "Parisen zelarik, egunkari batean Baionako talde batek baxu jolea behar zuela irakurri zuen Jean Paulek. Eta taldea ezagutu gabe Baionarat etorri zen. Behin Anje eta biok jotzen ikusi eta gure taldean sartzea proposatu genion. Horrela sartu zen Errobin Jean Paul Gilles. Istoriopolita da", dio Mixel Ducauk. Anje Duhaldek izan zuen taldearen izenaren ideia. Errobi Iparralde guztia zeharkatu ostean Baionan amaitzen den ibai da.

IPARRALDEKO ROCKA HEGOALDEKO TRANSIZIOAN.

Hasiera-hasieratik talde lapurtarrak harreman estua izan zuen Hegoaldeko publikoarekin. Eta makina bat kontzertu eskaini zuten mugaz bestalde. Ducau eta gainerako kideentzat izugarritzko aurkikuntza izan zen Hegoaldeko jendearen "kemena, grina eta abertzaletasuna". Musikari lapurtarrentzat Hegoaldean bestelako dimentsio bat zegoen. Kiroldegi batean jotzen zutenean, adibidez, leporaino betetzen zen; Iparraldean, berriz, gauzak bestelakoak ziren. Mixel Ducaurentzat Hegoaldea ezagutu zuen arte euskal giroa txikitzen ezagututakoa zen: "Iparraldeko giroa sinplea zen, herriko festak, frontoia, eliza... baina bat-batean hiriko euskal gizarteak ezagutu genuen, Donostia, Bilbo...". Garai oso berezia izan zen taldearentzat: "Euskal Herrian itxaropena handia zegoen, baina baita gudu asko ere. Gure lehen kantaldietako batean berta-

ko polizia hurbiletik ezagutu genuen, emanaldi batzuk debekatu egiten ziren eta zentsura ere handia zen", diosku Ducauk. "Leherketa" bat bezala defini-

□ Musikari lapurtarrentzat Hegoaldean bestelako dimentsio bat zegoen. Kiroldegi batean jotzen zutenean adibidez, leporaino betetzen zen; Iparraldean berriz, gauzak bestelakoak ziren

tzen du Mixel Ducauk garai hartan gertaturikoa: "Guztia egiteko zegoen, eta agian, horregatik hartu zuen Errobik leku berezi hori, baita sentimentalki ere. Izan ere, lehenetarikoa ginen bertan musika hori egiten eta jendearentzat sinbolikoki oso gogorra zen", azaltzen du Ducauk.

□ "Grina eta pasione anitz genuen eta egoera horretan desadostasun txiki batek proportzio handia hartzen ahal du" MIXEL DUCAU

Ordura arte kanta abertzaleak herri musikak jorratu zituen Euskal Herrian. Errobik, ordea, rock doinuz jantzi zituen hitz aldarrikatzaileak. "Zer ari zarete egiten? Hori ez da gure musika! Esaten ziguten batzuek. Nik erantzuten

nien: 'gitarra elektrikoa edo rapa txistua bezain beharrezkoak dira!'. Eta orain ere berdin pentsatzen dut!", azpimarratzen du Errobiko gitarra joleak. Musika euskaraz egin aurretik ere Errobiko partaideek oso ongi ezagutzen zituzten estilo garaikideak. Mixel Ducau, kasurako, hamasei urterekin hasi zen dantzaldietako taldeetan jotzen. Talde horietan ez zen euskal musika tradizionala egiten. Modako musika, rocka, pasodobleak, tangoak, denetarik jo behar izaten zuten jendea dantzatzeko. Garai hartan ezberdintasun handiak ziren Iparraldeko eta Hegoaldeko gizartearen artean. Hegoaldean rocka ez zen zabaldua, ez zegoen diskorik. Iparraldean, aldiz, Kaliforniako musika maiz entzuten zen. Eta Crosby, Stills, Nash & Young, Deep Purple edota Led Zeppelin bezalako taldeak entzutea ohikoa zen. Hizkuntza musikal hura normala zen Mixel Ducau eta gainerako kideentzat: "Guretzat ez zen arazo bat musika hori euskal hizkuntzarekin uztartzea. Egokitzea besterik ez zen, hitzak nola ahoskatu, hitzak musikarekin nola lotu. Nik ulertzen dut garai hartako bertsolari edo kantari tradizional bati zaila egitea rocka eta euskara batera entzutea. Guretzat, ordea, zubia naturala zen eta gazte guztiek ongi onartu zuten". Errobiko gitarra jolearen ustez, aurreneko diskoarekin hutsune bat bete zuten. "Dena den, gaur egun entzunez ez da oso rock gogorra Koma bezalako talde batekin konparatuz, adibidez", azaltzen du Ducauk. "Errobi" izenpean argitaratu zuen talde lapurtarrak bere aitzineko lana.

"AMETSAREN BIDEA". Kritikari gehientsuenen arabera, ordea, Errobik

■ Bizimodua musikaren haritik

Gaur egun, Errobiko lau partaideek maila profesionalen musika munduan murgildurik jarraitzen dute. Anje Duhalde Arrangoitzen bizi da eta urte anitz daramatza bakarlari gisa. Bere azken lana Georges Brassens kantari frantsesaren abestiez osaturiko "Georges Brassens kantari" da. Lan hau 2000n grabatu zuen zutenean eta pasa den urtean kaleratu zuen Elkar diskoetxearen eskutik. Beñat Amorena Milafrangan bizi da eta Baionako iparraldean,

Landexetan, dihardu bateria irakasle gisa. Horrez gain, Beñat Axiariren taldean ere bada. Jean Paul Gillesek Baionan jarraitzen du eta musika partiturak inprimatzeko enpresa bat dauka. Azkenik, Mixel Ducau ere Baionan bizi da eta bere emazte Caroline Phillips, Ritxi Salaberria eta Javi Arearekin batera Bidaia taldea osatu zuen duela zenbait urte. Folk garaikidea jorratzen du talde horretan eta duela gutxi disko berria kaleratu du Resistencia diskoetxe madrildarrarekin ●

1979an argitaratu zuen bere diskorik onena: "Ametsaren bidea". "Benetako talde baten lana egin genuen. Beñat Amorenak moldaketa erritmikoak egite-rakoan lan handia egin zuen, baita Jean Paulek baxuarekin. Guztiok lan ona egin genuen". Lan horretan anbizio musikal handia zutela uste du gitarra jole lapurtarrak. Eta gaur egun ere "harro" da disko haren emaitzarekin. "Errobi", "Gure lekukotasuna", "Bizi bizian" eta "Ametsaren bidea" diskoak besapean zituztela, 1980. urte inguruan desegin egin zen banda lapurtarra. Anje Duhalderen eta Mixel Ducauren artean desadostasunak eta ikuspuntu kontra-riak izan ziren. "Grina eta pasione

anitz genuen, talde militantea ere ginen, oso giro berezia zen. Eta egoera

□ "Zer ari zarete egiten? Hori ez da gure musika! Esaten ziguten batzuek. Nik erantzuten nien: 'Gitarra elektrikoa edo rapa txistua bezain beharrezkoak dira'. Orain ere berdin pentsatzen dut!"
MIXEL DUCAU

horretan desadostasun txiki batek proportzio handia hartzen ahal du. Bikote batean bezala", dio Mixel Ducauk.

Taldeko partaideak, ordea, ez ziren geldirik egon. Anje Duhaldek bakarlari gisa jarraitu zuen eta Ducau, Gilles eta Amorenak hirukote bat osatu zuten. Gitarra jole lapurtarraren ustez, musikalki sakontzeko beharra zuten. Horrela, jazz garaikidea jorratzen zuen Xango hirukotea osatu zuten. Tamalez ez zuten diskorik grabatu. Mixel Ducauk dioen bezala mundu "zaila" zen hura eta ezin ziren harekin bizi.

■ Garai hartan, Hegoaldean rocka ez zen zabaldia. Iparraldean, aldiz, Kaliforniako musika maiz entzuten zen. Hizkuntza musikal hura normala zen Ducau eta besteentzat. Garaiko kantari tradizionalei berriz, zaila egiten zitzairen rocka eta euskara batera entzutea.

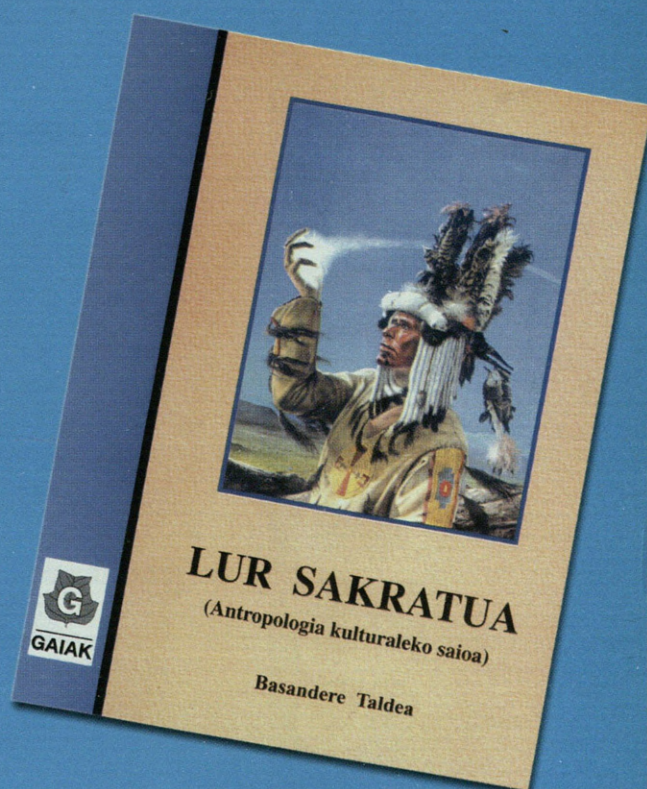
Hori dela eta, Ducau, adibidez, Madrilera joan zen Orquesta Mondragón taldearekin jotzera: "Garai hartan Jean Marie Ecay zen Orquesta Mondragóneko gitarra jolea, eta berak gitarra jole bat eta saxo jole bat behar zutela erran zidan. Nik biak jotzen nituen ez harat joan, entsegu bat egin eta taldean hasi nintzen". Bi bira egin zituen Mixel Ducauk

Orquesta Mondragón taldearekin. Gero jazz progresiboa egiten zuen Bordeleko talde batean ere aritu zen, Bernard Lubatekin, hain zuzen ere. Gizon hau poli instrumentista oso ezaguna da nazioarteko jazz munduan. Baina zenbait urte pasa ostean garai hartako beraien diskoetxearen, Xoxoaren, eskakizunez taldea berriro bildu zen. Mixel Ducauk jadanik oin bat Parisen zuen. Izan ere, produkzio munduan barnerratzeko asmoa baitzuen. "Agur t'erdi" Parisen grabatu zuten 1985ean eta gero bira bat egin zuten. Mixel Ducauren ustez, ordea, jadanik ez zegoen lehen zegoen su garra ●

◆ JON GURRUTXAGA

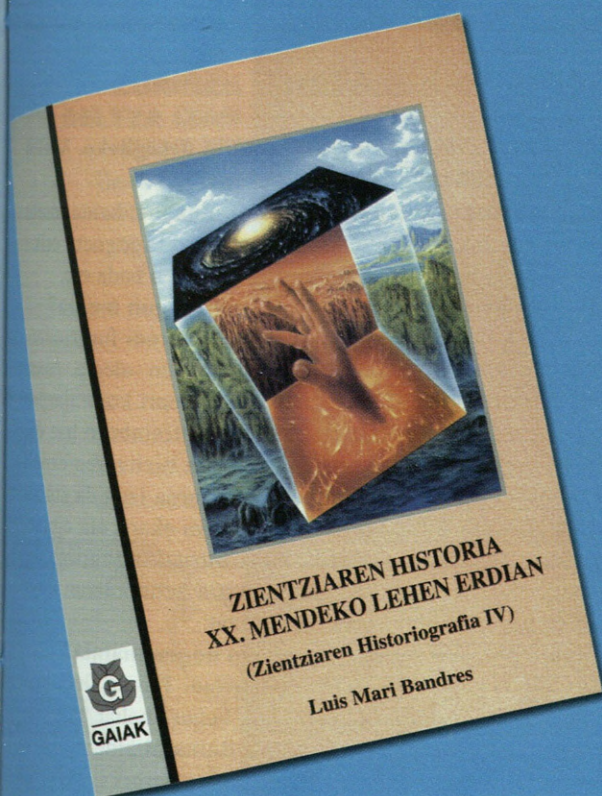
LUR SAKRATUA: ANTROPOLOGIA KULTURALEKO SAIOA

Lurra eta Kreazioa: Lurra, ortzia eta kosmosa. Antzinako ama. Jainkosa mendebaldarrak. Gizakia eta elementu naturalak. Gaia hipotesia. **Bide eta paisaia espiritualak:** Abesti ildoak. Bidaia inizatikoak. Erromesaldiak. Herensugeen gordelekuak. Animismoa. **Lurraren energia:** Biziaren urak. Harriak eta haitzulo sakratuak. Sumendien kondairak. Biziaren zuhaitza. **Irudiak eta egiturak:** Antzinako labar artea. Txamanismoa eta erritualak. Zutarriak eta mairubaratzak. Stonengenge eta kultura megalitikoak. Machu Picchu. Piramideak. Lurpeko tenplu eta hilobiak. **Lurrarekin elkarlanean:** Geomantia. Lerrokadura sakratuak. Neopaganismoa eta New Age . . . 70 artikuluxkak, gure planetaren arimaz eta gizakiak hortaz jabetzeko sortutako irudi antropologikoak gozateko gida.

ZIENTZIAREN HISTORIA XX. MENDEKO LEHEN ERDIAN

XX. mendeko fisikaren krisia (mikrokosmoseko fisika kuantikoaren ondorio) aztertzen da liburu honetan eta, makrokosmos mailan, Hubblek egindako mende horretako aurkikuntzarik hunkigarriena, unibertsoaren hedapenarena, alegia. Fisikako eta kosmologiako aurreko ikasketekin batera, psikologia eta antropologia ere aztergai dira eta, bereziki, Freud, Jung, Malinowski eta Lévi-Straussen obrak. Filosofian, Kant, Hegel, Engels edo Marx agertuko zaizkigu eta materiaz nahiz eboluzioaz garai haietan gertatu ziren debate ernagarrien isla izango dugu. Indeterminismoak zientzia garaikidean duen eragina, entropiaren kontzeptu unibertsalaren izkutukoak eta giza kontzientzia edota metazientziaren klabeak, guztiak batera, azkenean, euskaraz eta era errezean argituko zaizkizu liburu ernagarri honetan.

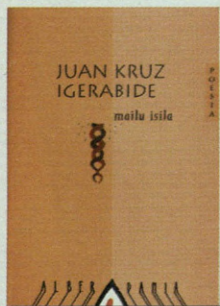

Jadanik
salgai zure
liburudendan!!!

ARGITALDARIA

A S T E K O L I B U R U A

2002KO KRITIKA SARIA ESKURATUTAKO POEMAK

MAILU ISILA

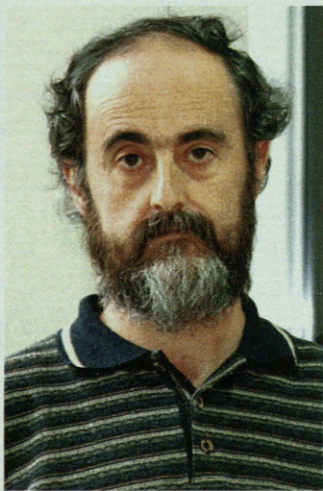
Juan Kruz
Igerabide
ALBERDANIA
140 orrialde
13 euro

Azken bost urteotan egin dituen gogoeta poetikoak bildu zituen Juan Kruz Igerabidek 2002ko Kritika saria eskuratu zuen "Mailu isila" poema liburuan. Hiru zatitan banaturik dagoen ibilbidea da berea. Hasierakoan, maldan behera doa poeta, errealtate gordinera; bigarrenkoan, maldan gora ekiten dio, goi-arnasaren bila. Eta hirugarrenari "Mailu isil bat behar dut" deitu dio. Tradizioaren oihartzun asko aurki daiteke poemarioan -Mirande, Lizardi, Mikel Las, herri poesia, Oteiza, Aresti, Atxaga, Gandiaga, Lekuona...-, euskal tradizioaren irakurketa

oso pertsonala egin duelako Juan Kruz Igerabidek "Mailu isila"-n. Baina tradizio unibertsaletik hartutako oihartzun ugari ere bada poemotan -Neruda, Baudelaire, Dante... eta beste askorenak- eta antzinate klasikoaren oihartzunak ere bai, poetak ez duelako inongo eskolarik ukatzen, baina unean uneko irakurketa bat egiten du, eta bere jarrera poetikoa ez du posmodernoa denik uste -nahiz jarrera horren ezaugarri batzuk izan ditzakeen- jarrera klasikoazalea baizik. Bestalde, jarrera pertsonalean errealtateari eta bizipe-nei lotua dago, eta berea jarrera espirituala bila dabilenarena da.

▼ Egileari Galdezka

"Uneak agintzen du poemario honetan"

Juan Kruz Igerabide

■ **Mailu isil bat eskatzen duzu, mundua desagiteko. Mailu isil horrek mundua eralda dezakeelakoan?**

Mailu horrek badaki ez duela eraldatuko mundua, baina mailu izaten jarraitzen du eta horrela jarraitu nahi du; gogoeta etiko bat egiten jarraitu nahi du, ahotsik gabe geratzen bada ere.

■ **Eta zein da mailu horrek adierazi nahi digun mezua?**

Liburuan euriak presentzia zabala du, eta badirudi funtzionatu nahi duela harriaren -alegia, Arestiren-, harearen -alegia, Atxagaren- eta hutsaren -alegia Oteizaren- sinboloari kontrajarpen bat-edo egiteko. Baina asmoz behintzat antisinbolo bat da. Heriotzaren papera betetzen du, baina baita bizitzaren ernalkuntza sinboliko tradizionalarena ere. Helburua izan da sinbolismo joera jarrera mental bat izatetik lurrera ekarri eta egunerokotasunean desagitea, existentziari buruzko gogoeta eta jarrera baten baitan. Hori da liburu guztia zeharkatzen duen ardatza. Edo hori izan dut asmoa, behintzat.

■ **Nola laburbilduko zenuke poemario honen mamia?**

Planteamendu taoista bat dago bere oinarrian. Taoren sinboloak bi alde ditu: beltza, infernura bidea -edo behera behar hau-, eta zuria -gora nahia edo egarri mistikoa-. Baina bi alde horietan puntu bana dago kontrako kolorea duena; gainera, biribila denez, ez da estatikoa, jiraka dabil, eta helikoidala da. Badu zurrumbilo bat, zulo beltza; eta badu espantsio bat, galaxiak bezala. Horregatik uneak agintzen du poemario honetan. Badago bilaketa existentzial bat, eta badago bilaketa metafisiko bat ere, baina uneak agintzen du "Mailu isila"-n, ura -euria- edozein unetan, edozein zirrikitan sartzen edo agertzen delako.

USOA.3
KARPETA MOREA
Patxi Zubizarreta/
Elena Odriozola
EREIN
105 orrialde
10 euro

USOA AFRIKARRA DELA ALDARRIKATZEN

Patxi Zubizarretak idatzi eta Elena Odriozolak marraztutako Afrikatik Euskal Herrira etorritako neskatilaren istorioa "Euskaldunon Egunkaria"n plazaratu zen kapituluka. Gerora, Erein argitaletxeak argitaratu zituen "Lehen kanpamendua" eta "Zelatan" liburuak, non Usoaren etorrera eta egokieraren berri ematen zitzaion irakurleari. "Karpeta morea"n, berriz, neskatila afrikar horrek jadanik hamabi bat urte ditu, eta Euskal Herrian gurasotzat dauzkanen karpeta batzuetan bere jatorrizko familiaren berri tamalgarriak aurkituko ditu. Adibidez, aita gerran hil ziotela; eta zortzi urterekin armak hartzera behartu zuten anaia espetxean sartu zutela eta han hil zela; eta bere ama, Usoarekin eta ahizpa tikiarekin aireportura joan bai, baina geroztik desagertu egin zela...

SEGI, MUGARTEGI
Joxemari Iriondo
AUSPOA
247 orrialde
16,83 euro

JON MUGARTEGIREN BERTSO LANA

Jon Mugartegi Iriondo berriatuarraren bat-bateko bertso multzo batekin eta hark sortutako bertsopaperen beste sorta batekin osatu du Joxemari Iriondok "Segi, Mugartegi". Horrez gain, Bizkaiko bertsolari honen bizitzako unerik gogoangarrienak ere kontuan hartu ditu, hala nola soldaduskatik nahiko gaixo itzuli ondoren, plazara irten gabe hiru urte egin zituela, baina Azpillagak bere betiko bertso laguna etxean isilik geratzen utzi nahi ez, eta 1959. urtean Markinan egin zen Bizkaiko Txapelketako kanporaketara elkarrekin joatera animatu zuela. Mugartegi lehenengo gertatu zen hartan, eta baita hurrena egin zen Ondarroakoan ere. Eta Jon Mugartegi erabat animatu zen horrekin.

ZURIÑEK
BELTZA IZAN
NAHI DU
Seve Calleja
IBAIZABAL
55 orrialde
7,12 euro

ZURIÑE ETA NESKATO BELTZARANA

Seve Callejak zortzi urtetik aurrerako irakurleentzat idatzi duen "Zuriñek beltza izan nahi du" kontakizunean agertzen diren marrazki biziak Nadia Barkatek eginak izan dira. Euskal neskatila zurixka bat da Zuriñe. Bere auzora bizitzera iritsi berri den neskato beltz-beltz bat ikusi du, eta liluraturik gelditu da: Hain da polita neska hori, bere txirikorda horiekin! Zuriñek haren laguna izan nahiko luke, eta iruditzen zaio horretarako biderik aproposena bera bestea bezain beltza bilakatzea dela. Baina asteburu osoa eguzkitan etzanda pasa duen arren, gorri-gorri jartzea baino ez du lortu. Bere aitari eskatzen dio laguntza, eta hark esaten dio neska beltzarekin hitz egitea duela onena. Horrela hasiko da neskato bien arteko adiskidetasuna.

K A L I T A T E A

Produkturik
onenak,
MultiOpticasen

Aukerarik
zabalea
betaurreko graduatu,
ukipen-lente,
audiofono eta
eguzkitako
betaurrekoetan.

ZINKUNEGI
MULTIOPTICAS
ZERBITZU OPTIKOETAN 1a
Hermini, 4 - **DONOSTIA**

LIBURUAK

ILARGIA.COM

Care Santos
GILTZA
175 orrialde
6,20 euro

EDEBÉ SARIKO NOBELA IRABAZLEA

Joxe Antonio Sarasola Arregik euskaratu duen Care Santosen "Ilargia.com" irabazle gertatu zen Edebé Gazte Literatura sarian. Nobelak, hamasei urteko neska sudur handi bat eta istripu batean hildako neska batez zeharo maite-mindurik dagoen mutil gaztea ditu protagonista nagusi. Neskak bere sudurra-ekin duen harreman ezerosoaren berri ematen digu. Izan ere, ez dizkio arazo gutxi sortu! Sudur horregatik, bere bizitza osoan senargai bakarra izan du, eta ordu erdia iraun zion hark: argiak piztu ziren arte. Bestalde, txiki-txikitandik da amodioz blai istripuan hildako lagunaz txora-txora eginda dagoen mutil horretaz, baina besteak ez du aintzat hartzen. Posta elektronikoa baino ez zaio geratzen, eta hartaz baliatuko da nahi duena lortzeko.

BIDEKO PROSAK: GIPUZKOA

L. M. Mujika
Urdangarin
HIRIA
196 orrialde
17 euro

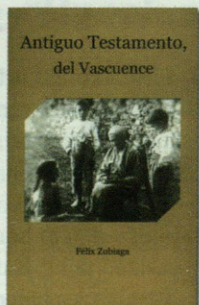

BIDE ERTZEKO IKUSKIZUN ETA SENTIPENAK

Luis Mari Mujika Urdangarinak 1986an irabazi zuen Irun saria saiakera literarioa "Poeta baten narrazio nagia" izenburuko lanarekin. Eta hain zuzen, lan huraxe bilakatu zen gero "Bideko prosak, I (Nafarroa)" zeritzan liburua. Oraingoa, "Bideko prosak: Gipuzkoa" deritzana, guztira bost liburu izango dituen sail horren bigarren alea da, eta bertan, Nafarroan hasitako bideari jarraitzen dio egileak, autobiografia zantzua duen ibilaldi lirikoa burutuz. Ironiaz batzuetan, saminez besteetan eta beti eder-gosez kontatzen ditu Luis Mari Mujikak Gipuzkoako bazterretan bizi, ikusi eta sentitu izan dituenak. Eta kontakizunean, garrantzi handia dute topatzen dituenekin izandako elkarriketek eta paisaiari ematen dion etengabeko protagonismo estetikoak.

ANTIGUO TESTAMENTO, DEL VASCUECE

Félix Zubiaga
ELEIKER
160 orrialde

ITUN ZAHARRA ETA EUSKALDUNAK

Makina bat azterketa filologiko argitaratua da Félix Zubiaga. "Antiguo Testamento, del Vascuece" izenburua daraman honetan, zera gogoratzen du: herri orok daukala Jainkoa bere erara gurtzeko eskubidea, eta Jainkoak ez zuela inongo herririk bereizi. Eta batzuek Itun Zaharreko Kondaira idatzia izan duten arren -judutarrak Moisesena dela uste den Torá delakoa, edota musulmanak Mahomarena dela dioten Korana, kasu-, euskaldunak bezala hizkuntza ezagutzen ez zuten beste herriek ere bazutela Jainkoarekin eginiko Ituna, aldian behin egiten zituzten jatorrizko ospakizunen liturgiatic sortutako ahozko literaturan gorde izan dena. Are gehiago, azkarrago konektatu omen zuten herri hauek Ebanjelioaren espirituarekin Ituna idatzia zutenak baino.

DISKOA

BIZIPEN GOSE

Triki ta ke
ELKAR
12 kanta
13,90 euro

TRIKI TA KE TALDEAREN ALAITASUNA

Erromerietan etengabe ibiltzeko aukera ederra ematen zuen kanta sorta batekin aurkeztu zen Triki ta ke taldea, eta haren arrakastaren ondoren bere bigarren emaitza plazaratu du dagoeneko, "Bizipen gose" deritzan hauxe, hain zuzen ere. Hamabi kanta jostari eskaintzen dizkigu oraingoan ere Anabel Arraizaren ahotsak, Igor Telletxearen bateriak, perkusioak, teklatuak, tronboiak eta

ahotsak, Joseba San Sebastianen baxuak, Iker Dorronsororen trikiak eta Ruben Caballeroren gitarrak eta ahotsak osatutako Triki ta ke talde alaiak. Hauexek dira kanta horien izenburuak: "Larru truk", "Palazioa", "Bat baina bi", "Muxu urrunak", "Ezkaurre", "Kukuarri", "Ametza naiz", "Damurik ez", "Harritzko bihotza", "Arratsa", "Gizonak gizon" eta "Adorea".

Informazio gehiago: www.gureagenda.com

LEIOA, maiatzak 14

Antzerkia
EHUko antzerki taldeak "¡¡Hoy celebramos!!" lana eskainiko du. Parnasora eramango gaituzte, jainkoen eta poeten mendira, plazerra debekatutako luxua den lekura.
12:00
Areto nagusia

BILBO, maiatzak 11

Kontzertua
Lais da talde honen izena, "ahotsa" da hitz horren esanahia. Hirukote belgikar honen ahots ezin ederragoak entzutean ekialdeko oihartzunak, Erdi Aroko zantzuak eta polifonia mediterranearen aztarnak adituko ditugu.
20:30
Euskalduna jauregia

GASTEIZ, maiatzak 13

Antzerkia
Concha Busto ekoizpenak taldeak, Carles Alfaroren zuzendaritzapean, Albert Camusen "La caída" eskainiko du.
20:30
Principal antzokia

DONOSTIA, ekainaren 13a arte

Kontzertua
Mikel Erentxunek ekainaren 13an Kursaal aretoan eskainiko duen kontzerturako sarrerak salgai dira dagoeneko. Bi modu daude sarrerak eskuratzeko: Internet bidez, www.fundacionkursaal.com web gurean edo 943 41 12 00 telefonora deituta.

SENPERE, maiatzak 11

Jaialdia
Herri Urratsek aurten goa bere hogeigarren urtemuga du eta hori ospatzeko hainbat ekitaldi berezi antolatuta dituzte.

ANDOAIN, maiatzaren 15a arte
Kazetaritza Sariak
Andoaingo Udalak, Euskararen Normalkuntzarako Batzordearen eskutik, Rikardo Arregi Kazetaritza Sariaren deialdia egin du. Azken urteetan bezala, bi izango dira sariak: bata, Sari Nagusia; bestea, "Kazetari Berria" deiturikoa.

TOLOSA, maiatzaren 24a arte

Erakusketa
Baroja Colleten "Kezkak" bilduma jarri dute ikusgai. 17:30-20:30 (jaiegun eta astelehenetan izan ezik)
Arriburu jauregia

LEGUTIANO, maiatzak 10

Bertsolaritza
Arabako Bertsolari Txapelketako lehen finalaurrekoa egingo da. Informazioa eskatzeko eta erreserbak egiteko deitu 615 790 677 telefonora.
18:30
Kultur etxea

ESKORIATZA, maiatzak 9

Musika
Mikel Urdangarín zuzeneko emanaldiaz gozatzeko aukera izango da.
Kiroldiega
22:00

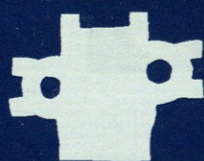
ORDIZIA, maiatzaren 16a arte

Erakusketa
Faustino Arantzabalen koadro koloretsuak daude zintzilik kultur etxean. Oharra: igande eta jaiegunetan itxita izango da.
Barrena kultur etxea

Agendarako deialdiak hogeiei egun lehenago bidali 943 37 34 03 faxera

Agenda: KATIXA GARATE

Argitalpen honen edizioan lankide:

kutxa

gizarte ekintza

Neguko loaldiaren ondoren esnatu dira landareak; indarberriturik datoz, euren itxurak argi uzten duenez. Begi bistaz antzematen ez badugu ere lurpean izaten da festarik.

SAHATSA ETA ZUMEAREN ALTZOAN

Hotzari eta izotzari dioten beldurra uxatu denean landare gehienak jantzi dira. Azken muturrean ibili ohi den pagoak ere udazkeneko soinekoarekin dotoreziaren deman borrokatzeko modukoa den urteko lehenengoa jantzia du dagoeneko. Begiak punta berria, punta berriak puja eta pujak adarra, elkarren segidan datoz. Adar berri hauetan biltzen da landareen bizi-nahi sutsua, etengabeko eraikuntza. Eraikuntza hau ez da adarretan soilik gertatzen, lurpean, sustraietan ere bai.

Hostoak eta sustraiak garatzeko grina izugarri hau gogoko ditugun landareak ugaltzeko sasoi aproposa da. Adartxoetatik aldaxkak moztu eta landatuta sortuko dira

landare berriak. Aldaxkek hostoak sortzeko kimuak badituzte, baina oinean duen zatia lurpean bizitzera jarri eta sustraiak

garatzera eman behar da. Aldaketa hau zailtasun handirik gabe garatzen duten landareen artean ezagunak dira sahats eta zumeak, adartxo batzuk moztu eta zuzenean lurpean landatuta erraz itsatsi ohi dira. Erraztasun hau beste landare batzuei kutsatu asmoz erabili daitekeen trikimailu bat da hau: hartu sahats edo zume puja berri heze batzuk eta uretan irakin, ur hori hoztu denean beste landareen aldaxkak han sartu eta egun batez bertan eduki ondoren lur gozotan landatu. Alde ederrean itsatsiko dira arrosak, hortentsiak, ezkiak edo dena delako landarearen aldaxkak...

◆ JAKOBA ERREKONDO
mandio@zerain.com

O S A S U N A

Datu ofizialen arabera emakumeek gizonezkoek baino gehiago erabiltzen dituzte osasun zerbitzuak. Pisua eta tabakoa dira kontsulta hauetan arazo ohikoenak.

EUSKAL EMAKUMEEN OSASUNA

Berrogeita bost urte eta 64 bitartean dauden emakumeen artean, hamarretik bostek gainpisua esaten zaiona daukate, 65 urtetik gorakoan artean %20 (hau da, bostetik bat) obesoa den bitartean, Emakunde erakundeak kaleratutako datuen arabera. Emakumeen kolektiboan osasuna aztertzeko egindako ikerketak emandako beste datu bat, ordea, 16tik 24 urte bitarteko neska gazteen artean, hamarretik hiruk behar baino pisu gutxiago dutela da.

Emakunderen txostenak erakusten duenez, emakumeek gehiago erabiltzen dituzte osasun zerbitzuak gizonezkoek baino, eta era berean botika gehiago kontsumitzen dituzte. Baina, hala ere, EAEko emakumeen %93ak bere osasunari buruz

ALBERTO ELOSEGI

galdetuz gero, pertzepzio positiboa duela erantzuten du.

Emakumezkoek gizonezkoek baino gehiago erretzen dute, azken inkestaren arabera: guztien %40,6 erretzaile ohizkoak dira eta horietatik %22k "asko edo izuga-

rri" erretzen dutela aitortzen dute. Edan jai egunetan edaten dute normalean (emakumeen artean %29,3k, gizonezkoen artean tasa dezente altuagoa den bitartean: %42,4). Dena den, emakumea konturatu da tabakoak eta alkoholak eragin kaltegarriak dituztela bere osasunarentzat, eta horrela tabakoari utzi diotenak %23 dira, gizonezkoen artean erretzeari utzi diotenak %11 besterik ez diren bitartean.

Errepidean ere, emakumeak zentzu handiagorekin jokatzeko du. Segurtasun uhala emakumeek %66,1ean erabiltzen dute hiri barruan, eta %82,4an errepidean (gizonezkoen erabilera %55,1ekoa eta %78,2koa da bi kasu horietan, hurrenez hurren) ●

◆ JABIER AGIRRE

Arratzu Ubarrundia

Nork esan zuen Araban ez zegoela hondartzarik? Gasteiztik 10 bat kilometrora, Uribarri Ganboako urtegiaren inguruan kirol eta atsedenaldirako aukera zabala aurkituko dugu, hondartza barne. Arratzu Ubarrundian gaude, Zuiako Koadrilako udalerririk txikiena biztanle kopuruari dagokionez eta zati handi batean urtegiako urez estalita dagoena. Aldiz, udalerria osatzen duten herriek bisitarako eta aisialdirako beste hainbat osagarri eskaintzen dizkigute: jauregiak, apaingarri erromanikoz edertutako elizak, antzinako baserriak eta gainaldean Arabako lautada menperatzen duen mendilerroa, Gipuzkoarekin muga egiten duena, hain zuzen ere. Honek guztiak paisaje mota anitz sortzen du: hegoaldean Arabako lautada, urtegiaren inguruan altuera apa-
leko muinoak eta iparraldean Elgea mendizerrako tontorrak.

Argazkiak eta testuak:
Iñigo Txintxurreta

ARRAZUA
UBARRUNDIAKO
UDALA

Tel.: 945-299516

e-mail: arrazua.mvictoria@ayto.alava.net

ZUIAKO KOADRILA

Tel.: 945 430 167
www.cuadrillazuia.com

ARAMAIOKO UDALETXEA	945 445016
ARRAZUA-UBARRUNDIAKO UDALETXEA	945 299516
LEGUTIANOKO UDALETXEA	945 455010
URKABUSTAIZKO UDALETXEA	945 437080
ZIGOITIAKO UDALETXEA	945 464041
ZUIAKO UDALETXEA	945 430005

HISTORIA APUR BAT

Ubarrundia eta Harhazua izenak agertzen dira dagoeneko 934. urteko Arabako herrien katalogoan. Dura herriari dagokionez, 1076an zenbait jaunek San Millaneko monasterioari Duran kokaturiko ondasunak eman izana aipatzen da, Iruñako Sancho Ramirezen erregealdian zehar. 1417. urtean Hubarrundia lekuak Gasteiz, Trebiño eta Aguraingo ermandadean sartzeko baimena jaso zuen Juan II. erregearen eskutik. Arratzuko zazpi arkuko zubian, Aguraingo kondeak gidatzen zituen Arabako komuneroen derrota gertatu zen 1521eko apirilean. Juan

Manrique de Lararen tropa inperialek borroka hartan 600 komunero atxilotu zituzten, Gonzalo Baraonako kapitaina barne, geroago Gasteizen burua moztuko ziotena. Pedro de Ayala, Aguraingo kondea Arabako komuneroen burua zen. Horregatik, 1521. urteko maiatzean eta errege karta baten bidez, kondearekiko desobedientzia agintzen zaie bere menpean gelditzen ziren sujetei.

Lehenengo karlistaldiaren lekukoa ere izan zen. 1838. urtean, Eskalmendiko errota gotorleku gisa hartu zuten karlistak menderatu zituzten Zurbano jeneralaren tropa liberelek.

XX. mendean, garapen sukarrak jota, 1957an inauguratu zen Uribarri Ganboako urtegia. Arabako urtegiarik handienak 1.489 hektarea dauzka eta bertan kostaldean ohikoak diren osagarriak aurkitzen ditugu: hondartzak, itsas klubak, kanpamentuak, kirol instalakuntzak, kalak, kaiak, bihurgune bakartiak eta amaigabeko hodeiertza. Urtegiak 120 milioi metro kubikoko bolumena dauka eta 36 metroko altuera.

HERRIXKEN MONUMENTUEN BISITALDIA

Arratzu Ubarrundiako monumentuen txangoa Zurbao herrian hasiko dugu. Hor XVII. eta XVIII. mendeko jauregiek ugari topatuko ditugu. Elizaren aurrean, Zurbanotarren landa jauregia dago. XVII. mendearen hasierako eraikuntza hau Monumentua izendatu zuten. Bere fatxadaren erdialdea oin karratuzko bi dorrez babestuta dago.

Handik hurbil Otalora-Gebara jauregia ikus dezakegu, armarri barroko ikusgarria harro erakusten duena. Beste armarri barroko biziki handia atzemango dugu Ortiz Zarate jauregian. XVI. mendeko eraikin honek teilatu-hegal handia du habeburu apainduzko bi multzo dituela.

Otazutarren jauregia Basterratarren antzinako dorretxea zegoen leku berean eraiki zen. Landa jauregien arkitekturaren eredu bikaina da eta Gebaratarren armarri barroko ederra erakusten du bere aurrealdean.

Zurbao herrian jarraituz eta aipatu jauregieta aparte, bertako beste etxeetako aurrealdetan ikus daitezke jauntxoak armarriak. Herriko baserriek bestalde, ez dute eskualdeko baserri ohikoen tipologia, Arabako lautadako landa arkitekturaren ezaugarriak dauzkate.

Zurbaoko San Esteban eliza XV. mendekoa da eta Arabako Lautadan aurki daitekeen erretaula nagusirik inportanteena gordetzen du bere barnean, XVII. mendekoa, hain zuzen ere.

Zurbaotik Dura aldera abiatuko gara. Bertan, San Esteban Protomartir elizak arabar lautadetako erromanikoaren eskola propioaren adibide garbiena erakutsiko digu. XIII. mendeko portada elementurik aipagarriena da. Arkiboltak eta zutabeetako kapitelak bikain zaindutako apaingarri ugari dekoraturik daude. Ikonografia guztiz oparoa da: landare, animali eta izaki fantastikoen irudiak, gizakien aurpegiak eta elementu geometrikoak.

Iparraldera joz, Mendibil herria zeharkatuko dugu, Arroiabera iritsiz. Herrixka honetako eliza haitz baten gainean jaso zuten, lautada osoa menperatuz.

Langara Ganboarako bidea hartuta, Uribarri Ganboako urtegiaren lehendabiziko bista bikainak izango ditugu. Parez pare Zuaza irla izango dugu, Aldaieta itsas klubaren aurrean. Langara Ganboa herriak ere ikuspegi polita eskaintzen du urtegi aldera. Bertako eliza ezin da bisitatu, bertan etxe pribatua eraiki baita. Herri honetan aldiz gurutzadura bat kontserbatzen da. Gidariak eta erromesak gidatzea zuten helburu eta otoitz leku gisa ere erabiltzen ziren.

Uribarri Ganboan beste gurutzadura bat ikus dezakegu bidearen ondoan. Bertako San Andres elizatik ere urtegiaren ikuspegi ederrak lortzen dira.

Monumentuen bisitaldia borobiltzeko Luku herrian bost arkuko zubia eta Lukotarren jauregia topatuko ditugu. XVIII. mendeko eraikuntza hau oin karratukoa da eta aurrealdean bi armari txiki erakusten ditu.

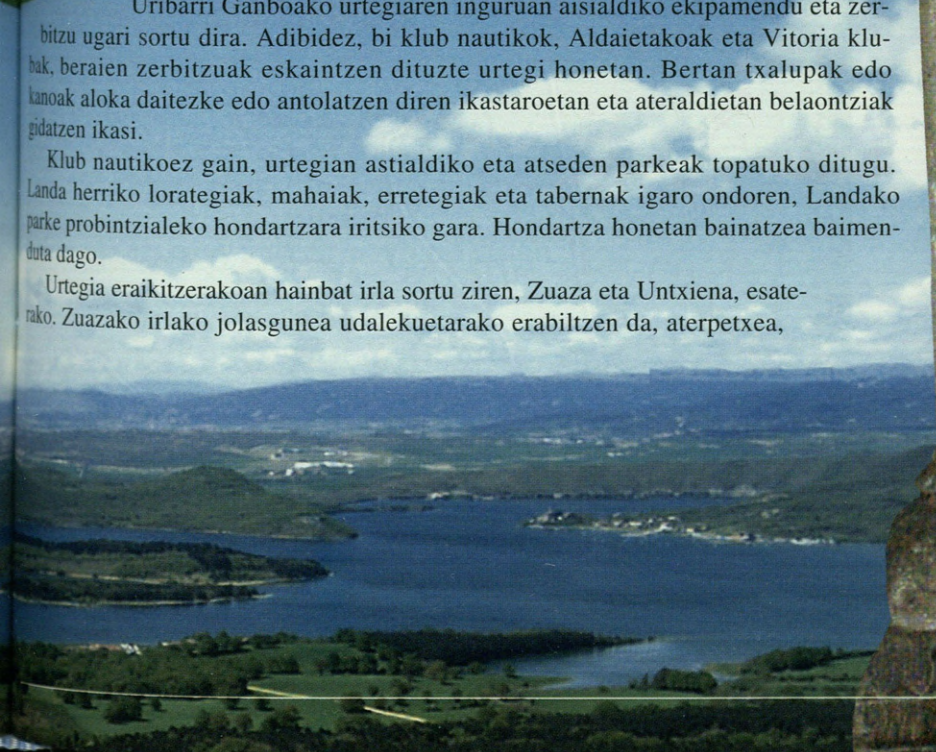
Udalerrian zenbait basiliza bada, San Antoniokoa Betolazan eta San Rokerena Zirionon, adibidez.

LAKUTIK MENDIALDERA

Uribarri Ganboako urtegiaren inguruan aisialdiko ekipamendu eta zerbitzu ugari sortu dira. Adibidez, bi klub nautikok, Aldaietakoak eta Vitoria klubak, beraien zerbitzuak eskaintzen dituzte urtegi honetan. Bertan txalupak edo kanoak aloka daitezke edo antolatzen diren ikastaroetan eta ateraldietan belaontziak gidatzen ikasi.

Klub nautikoez gain, urtegian astialdiko eta atsedeen parkeak topatuko ditugu. Landa herriko lorategiak, mahaiak, erretegiak eta tabernak igaro ondoren, Landako parke probintzialeko hondartzara iritsiko gara. Hondartza honetan bainatzea baimenduta dago.

Urtegia eraikitzerakoan hainbat irla sortu ziren, Zuaza eta Untxiena, esaterako. Zuazako irlako jolasgunea udalekuetarako erabiltzen da, aterpetxea,

Informazio Praktikoa

Non Jani:

- Eguzki-Lore taberna-erretegia (Dura) 945 299 655
- Erpidea taberna-erretegia (Uribarri Ganboa) 945 299 671
- Etxe-Zuri taberna-jatetxea (Landa) 945 299 98
- Uribe taberna-jatetxea (Luku) 945 298 005
- Arrantzale taberna-jatetxea (Mendibil) 945 299 502
- Yaiza taberna-jatetxea (Mendibil) 945 299 501
- Urbazter taberna-jatetxea (Uribarri Ganboa) 945 299 984
- Berriozabal taberna-jatetxea (Luku) 945 298 099
- Durana garagardotegia (Dura) 945 299 522

bainugelak, ontziralekuak eta astialdirako beste zerbitzuak bertan badirelarik.

Gasteiz eta Landa herriak lotzen zituen trenbide zaharraren ibilaldian zikloturismoan aritzeko bidegorria egokitu dute. Zati handi bat urtegiaren albotik luzatzen da, oso ibilbide atsegin bihurtuz.

Landatik ere Elgea mendizerrara igo daiteke Luzera Handiko bidezidorra jarraituz. Elgea mendizerrako mendebaldeko zati honetatik, isurialdeen banalerroaren ibilbidea edota Gipuzkoako bira igarotzen dira, esate baterako. Pagadi zoragarriak zeharkatu ondoren Isuskitza edo Usokoaitzako tontorretik ikusmira bikaina izango dugu, Arratzu Ubarrundiako lurralde osoa begi-bistan dugularik. Urtegiaren urdina, larreen berdea eta lautadaren kolore horixkak kontraste harrigarria sortuko dute gure plazererako ●

Denbora-pasak

Kike Amonarrizen
Umorea

ALKOHOLEMIA

Gure adiskidea orduko 130 km.tara zihoan Gasteiz aldera eta Agurain pare horretan atzetik Ertzaintzaren auto bat segika zetorkiola sumatu zuen. Halako batean, bide bazterrean geratzeko keinua egin zioten.

Ertzaina jaitsi eta:

- Jakin ezazu, autobide honetatik ezin daitekeela orduko 120 km. baino arinago joan, eta zuk abiadura muga hori gainditu duzu: 130era iritsi baitzara.

Gidaria isilik eta buru makur:

- Bada, atera zaitez autotik alko-
holemia proba egin behar dizut
eta.

- Ez dizut ukatuko behar baino
abiadura handiagoan nindoanik
-erantzun zion orduan gidariak-
eta putz egin behar badut egingo
dut, baina aldeztu aurretik aitortu
behar dizut positibo emango duda-
la.

- Eta hori? -ertzainak harriturik-.

- Hara! Nik zirku batean egiten dut
lan, eta ahotik sua jaurtitzeko, alko-
hola edan behar izaten dut, eta nahi
eta nahiez beti irensten da zerbait.
Dena den, derrigorrezkoa baldin
bada, nik ez dut putz egiteko era-
gozpenik.

Asteko Lokuzioa

ERRETATZU

2A2PIAK
BATMAN

GOSEZTUA

Beti jateko prest dagoena

**NEKEZ MUGIARAZIKO DUNK FELIPE,
FALAFELEZ EZ BADA; GOSEZTUA IZAKI**

Gloton, tragaldabas / Goulou, morfale / Insinkerator

Ertzainak ez zekien entzundakoa sinetsi ala ez. Orduan, autoaren atzealdean, malabarismoak egiteko hainbat tresna ikusi zuen: diabolak, uztaiak, pilotak, birlak...

- Malabarismo batzuk egiten badizkidazu, sinetsiko dizut eta ez dizut alko-
holemiarik eginaraziko.

Gidariak trasteak hartu eta malabarismoak egiten hasi zen: hanka

batean eta besoetan uztaiak jira-
biraka, sudur puntan bola, eta bitar-
tean birlekin malabareak. Espekta-
kulu ikusgarria!

Une horretan bertan, kamioi bat pasa
zen Irun aldera. Kamioizaleak leiha-
tila jaitsi eta bozina jotzearekin bate-
ra, oi-hu hau bota zien ertzainei:

- Aluaaaaak! Gero eta zailago jar-
tzen duuuuzueeeee!

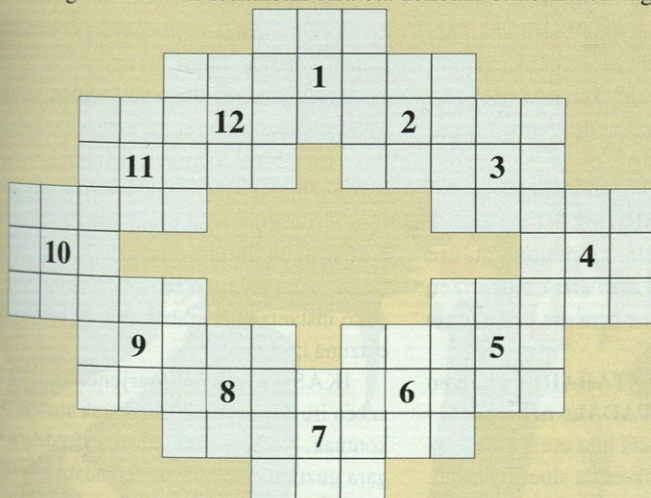
Hitz Gezidunak

	Musika tresna	▼	Musika nota	▼	Zezen zikiratu	▼	Batrazio mota	▼	Kasik
	Zabaltza		Elkarrekin		Arabako herria		Nafarroako herria		
		▶		▼		▼		▼	
	Jainko egiptoarra	▶			Tankera	▶			
	Gain				Intsektu mota				
Pertsonaia	Bagatoz	▶	▼				Aluminioa	▶	Nasak
Portuko langileak	Klaseak						Detekta-gailu		
		▼					▼		▼
Laikin jarduten du						Urrea	▶		Bokala
Urteak						Daude			Meatzeak
				Bokala	▶	Kontso. bustia	▶	Musika nota	▶
				Suitzako ibaia		Mend., zen		Gizon izena	▼
Biloa	▶		▼		Janari ongailua	▶	▼		
Beldur-garriak					Galioa				
					▼				
Aran mota	▶						... egin, goitik ari	▶	●

Irudia: Inauterietako pertsonaia.

8ko Txikian

Erantzun guztiak zortzi letrakoak dira eta zenbaki bakoitzaren inguruan kokatu behar dira. Hitzak ordu orratzen arabera bideratu behar dira, beti ere zenbakiaren gaineko lauki txikitik abiatuta.

- 1.- Garratzak
- 2.- Domekak
- 3.- Aurkezpena
- 4.- Telebista saio
- 5.- Aspaldukoak
- 6.- Padera
- 7.- Aurrenekoa ez, hurrengoa
- 8.- Esnearen gantza
- 9.- Aiztoa
- 10.- Amaierak
- 11.- Aztarnak, arrastoak
- 12.- Balakuak

AZKENAZ ETA ONDOREN AZ

Eta?" erantzuten omen dio mutikoak irakasleari errieta egiten dionean. Eta nirea omen da azkeneko Azkena, ARGIA berritu aurretik.

"Eta?" Galde dezake irakurleak ere, beti premisak irakurtzeaz gogaiturik. "Eta?" diot nire artean, ez izaki azkenen aldekoa. Nahiago ditut beti ondorenak, eta ondorioak. Askotan sufrimendua, umilazioa eta mina atzendu ostean bakarrik ateratako *ondo/rioen* eta *ondo/renen* aldekoa, baita. Euskal politikan azkenetan gaudela aldarrikatzeko hainbat arrazoi dagoen honetan ere.

1. LEHEN IKASGAIA. OMEN eta HEMEN.

Behin baserritar bati galdetu omen zion jakintsu batek: "Pekin Txinan al dago?" Eta baserritarrak erantzun: "Han omen dago". Baserritar hura (jakintsu ustekoa bezala, ziurrenera) Pekinera sekula iritsi gabea omen zen. Baina baserritarraren barrutia, bere jakintzarena, esperientziarenak ziren.

On Jose Miguel Barandiaranek jasotzen duen pasadizoa duzue hau. Barandiaranek jasotako ipuin eta pasadizoetan gehien errepikatzen den hitza "omen" da. OMEN hori da, hain zuzen ere, euskal literatura gizendu duten katexima guztietatik desagertu den hitzik garrantzikoena: distantzia bati dago-kiona.

Komunikabideak esperientziaren esparrua inbaditu eta bortizki setiatzen duten garaietan, gutxienez, OMENka hitz egin eta -eta hitz egitea debekatzen denerako- entzuten ikasi beharrean gaude. Ikasi eta automatizatzen.

IKASGAIAIAREN marjanean egindako iruzkina: "Eta?" Miresten ditugu Barandiaran, Azkue, edo Aita Donostia XX. mendeko euskal gizonik langile eta trebeenetari-koak izan zirelako, azkenetara iritsia zegoen gizaldi baten esperientziak jasota uzteari ekin ziotelako. Baina apez izan ezean, autoritate guztiaren eta aldi berean "aitortzaren" sekretu guztiaren mantak bildu ezean, inork kontatuko ote zien ezer? Finitzeko, baserritarrak beraien artean istorioak berritzean OMENka hitz egiten ote zuten, ala HEMENka?

2. IKASGAIA. "Maita itzazue etsaiak".

ALBERTO ELOSEGI

TERE IRASTORTZA

Irakeko gerrak iraun duen guztian Bibliak kontatutako ihesaldiez ahaztu ezinda ibili naiz. Atzenduta neuzkan Bibliako ihesak, zeruak, desertuak, graziak eta desgraziak. Bakea omen dago Iraken baina gerraoste guztien irakaspina garbia da: agintean daudenei men egiten zaie, obeditu. Ausartenak jazarri. Maitasuna edo gorrotoa *inter-pares* bakarrik pizten eta mintzen da. Agintari aurrean, herriko etsaigoak atzentzen ez dituztenak ez dira jazartzen. Beraz, ziurrenera Palestina Erromako inperioaren menpe egon ez balitz ez zitzaion inori ondorio hori bururatuko. Gure artean, Marik ere Murumendira joatea nahiago izan zuen seme-alabak aitarekin mundurako utzita. Bereiztea nahiago izan zuen Marik, bizi eta izan ahal izateko. Hala ere, Egunkariaren, euskararen eta abertzaletasunaren aurkako erasoei men egingo ez bazaie, zenbait etsaigo atzentzea komeni da.

IKASGAIAIAREN marjanean egindako iruzkina: "Ez ba!" Ahaztea eta maitatzea eskatzea gehitxoko da, gehienontzat, are gehiago, lagunak ere zein erraz baztertzen diren ikusita. Atzentzea bera ere ez da gutxi izango.

3. IKASGAIA: EZTABAIDA ukatzen denerako BAITAEZPADAKO neurriak.

Barandiaranek jasoa hau ere: "Denik ez da esan behar. Ez denik ez da sinestu behar". Agian, euskaldungoak aurretik beste fase bat

ere iragan zuen: "Denik ez da sinestu behar. Ez denik ez da esan behar".

Autoritatea agindu, arau eta normatiba bidez hedatzen da. Espazioak arautzen ditu: urbanitate, ikastetxe eta lantegietako barne-arauek hedatzen da, betebeharren zerrendak eta santzioenak gizenduz, espazioak betez.

Hitzetaz betetako espazioan, esan ere, esan ote daitezke demokrazia, askatasuna, lorpena, bizia kontrakoa adierazi gabe? Sinets ote daitezke esan ezin direnean? Eztabaida ezinezkoa da.

Ondareak kendu dizkigute, kristau zahar garela adierazi beharrean gaude, inkrituak gara. Ez dago musulmanik. Ez dago judurik. Bere ondareen zerrenden ostean gureak ere ondo zentsatuta daude. Gu ere ez gara azkenak, ondorenak baizik.

Beraz, eztabaida ezinezkoa denez, gogora dezagun, aurrekoek gain baitaezpadako neurria: Norbere buruan sinestea. Bat beti hasten omen da norbere buruan sinestuta. Oso arrakatsua omen da inorengan sinestu gabe amaitzea: azkena jotzea.

IKASGAIAIAREN marjanean egindako iruzkina: "Eta?" Beste inorengan sinesten ez duenak ez du bere buruan sinesten, eta, gure arteko etsaigoa pizten eta berritzen du. Nahiago du salatari bihurtzea, nahiago du zuk bekataria bezalako ikasgaiak errepikatzearen errepikatzeaz ez dena sinestea. Beti norbere ez izatea onartzea baino erosoagoa da.

4. IKASGAIA. "Eta?" Norberak atera ditzala kontuak.

Euskal Herriak ez omen du historia, etorkizun ez orainaldi idilikorik. Ba omen izana, izatea, izatekoa. Baina denontzako ez badago askatasunik ba ote dago norbanakoarentzako askatasunik. Norberak atera ditzala kontuak. Pasa dira bideak aukeratzearen garaiak. Espazio baimenduan bizitzea ari zaigu egokitzten... Aurrerantzean ezagutzen ez zaituenak erabakitzen du terrorista, judu edo masoi zaren. Audientzia Nazionalen, edo beheragoko instantzietan erabakitzen da baina, beti, entzuna izan gabe.

IKASGAIAIAREN marjanean egindako azken iruzkina: "Eta?" Norberak atera ditzala kontuak. Norbere eskubideak defendatzen ari gara guztion eskubideak defendatzen ditugunean ●

2003/05/14

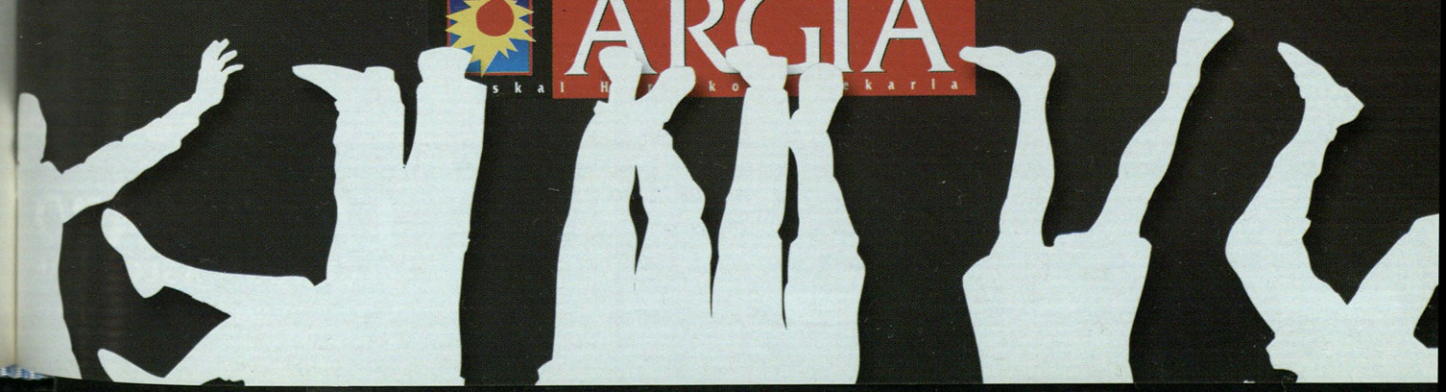
maiatzaren 14an

dena hankaz gora jarriko dugu!

ARGIA

Argia Hurrengo Karla

IBILALDIA 03 LEKEITIO

Maiatzaren 18an

urrezkiaAuto
mobilaOsasu
naDendaBizia
Etxealstripua
kAurrezkiaAu
tomobilaOsasu

Zaindu ingurune hau euskara bezainbeste. |

Har ezazu atsedeen itzalean. |

Babes ezazu burua eguzkitatik txano bat jantzita. |

Erabil itzazu arropa zabalak eta oinetako erosoak. |